

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

Swed.
S.9687

SVERIGES NATIONAL-LITTERATUR

1500—1900

XXV: 1

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

1243/8
—
24 | 9.112

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

VERKET PLANLAGDT AF OSCAR LEVERTIN
UTGIFVET AF HENRIK SCHÜCK OCH RUBEN
G:SON BERG UNDER MEDVERKAN AF FR. BÖÖK,
G. CASTRÉN, N. ERDMANN, J. MORTENSEN,
O. SYLWAN, SV. SÖDERMAN, K. WARBURG,
FR. VETTERLUND OCH E. WRANGEL * * * *

G. CASTRÉN

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

G. HARTEN

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1912

JOHAN LUDVIG RUNEBERG.

Johan Ludvig Runeberg föddes den 5 februari 1804 i Jakobstad. Fadern, sjökaptenen Lars Ulrik Runeberg, var en praktisk, liflig, handlingskraftig man med ett friskt, godt lynne; modern, Anna Maria Malm, var fantasirik, musikalisk, genomgod. Johan Ludvig var äldst af sex syskon. Åtta år gammal sändes han bort från hemmet till en farbroder i Uleåborg, där han begynte sin skolgång, men efter det farbrodern dött, på våren 1814, flyttades han öfver till skolan i Vasa. Sedan han genomgått den, reste han på hösten 1822 ned till universitetet i Åbo.

Berättelserna om Runeberg under skolåren visa oss en genomsund, glad, uppfinningsrik gosse, lifvad för upptåg, skämt och pojkestreck af allehanda slag, men samtidigt duktig i läsning, så att han i de högre klasserna alltid var den främste. Af hans karaktärsegenskaper framträdde mest hans starka, nogräknade rättskänsla och hans oförskräckta frimodighet, som visade sig både gentemot kamrater, lärare och andra. Men skolan och dess plikter upptog blott en del af hans tid; den öfriga tillbringade han mest ute i skog och mark upptagen af sina älsklingssysselsättningar, jakt och fågelfänge. Poesi läste han gärna, och ställde redan nu öfver alla andra skalder Franzén, som genom hela hans lif förblef föremålet för hans trogna beundran, men äfven Lidner och Bellman vunno hans bifall; Choræus fann han däremot rätt medelmåttig, hvilket icke hindrade honom att göra några försök i hans stil. Af de dikter Runeberg under denna tid författade har emellertid ingen bevarats.

I Åbo härskade vid den tid, då Runeberg kom dit, i hufvudsak ännu den intellektuella afslappning, som följde

omedelbart på krigsåren. Bland de unga hade visserligen lifligare och djärfvare ansatser börjat förmärkas och i Adolf Ivar Arwidsson vunnit en hänförd förkämpe. Men just vid denna tid möttes de af den reaktion, som präglar den senare delen af Alexander I:s regering och i Finland tog sig uttryck bl. a. i indragningen af Arwidssons tidning, Åbo Morgonblad, 1821, hvarpå sedan följde andra åtgärder i samma anda. De kunde icke undgå att åter åtminstone något dämpa det så nyss uppflammade modet.

Runebergs första studentår tyckas icke för hans utveckling ha haft någon ingripande betydelse. Väl kom han i beröring med den krets, hvars centrum var ärkebiskop Tengström, hans släkting, där ärkebiskopen själf, Kellgrens och Clewbergs vän, företrädde kulturella traditioner från den gustavianska tiden och Porthans dagar, under det yngre medlemmar af hans släkt besjälades af åsikter, liknande Arwidssons, om ock framförda mer hofsamt, men denna beröring blef tills vidare icke af någon förtroligare art. Runebergs tid och intresse upptogs till största delen af arbetet för uppehållet, ty hans ekonomiska ställning var allt annat än lysande, och då ett anbud att som informator komma till landsorten lofvade honom bättre utsikter i den vägen, mottog han det genast. I december 1823 reste han upp till Saarijärvi socken i nordligaste Tavastland, där han skulle undervisa kaptan af Enehjelms och kronofogden Danielssons barn. Från Saarijärvi flyttade han sedan sommaren 1825 med Enehjelms till Ruovesi socken strax norr om Tammerfors. Först i början af 1826 återvände han till Åbo.

Så aflägsset från alla härdar för kulturella intryck dessa år än förfllöto, fingo de dock för Runeberg en stor betydelse. Hvad han under dem såg och upplefde, bildade en grund af erfarenheter, som senare under hans lif i många afseenden kom honom till godo. Under det han hittills af Finland hufvudsakligen lärt känna skärgårdsnaturen och den svensk-

talande befolkningen, fick han nu göra bekantskap med helt andra trakter och helt andra människor. I uppsatsen *Några ord om nejderna, folklynnnet och lefnadssättet i Saarijärvi socken* har han senare skildrat sina intryck därifrån. "Ingenting kan imponera mäktigare på sinnet," skriver han, "än djupet af de omätliga ödeskogarne. Man vandrar i dem som på botten af ett haf i en oafbruten enformig stillhet och hör blott högt öfver sitt hufvud vinden i granarnas toppar eller de skyhöga furornas kronor. Då och då anträffas, lik en nedgång till underjorden, en skogssjö, till hvars brådstupande, trädbevuxna bädd ingen vindfläkt irrat, och hvars yta aldrig krusats af annat än abborrtroppens lek eller den ensamt jagande lommens simning. En himmel hvälfver sig djupt under ens fötter, lugnare än den där uppe synes, och som vid ingången till evigheten tycker man sig vara omgifven af gudar och andar, hvilkas gestalter man med ögat söker, och hvilkas hviskningar örat hvarje stund väntar att få uppfånga." Något i detta landskap anslog Runeberg djupare än hafvet eller skärgården det förmått. "Det var detta mäktigt ursprungliga, det var det enkelt storslagna, det plastiskt klara och harmoniska i denna natur som var ett med Runebergs ande och därför så mäktigt talade till dem" (W. Söderhjelm). I Ruovesi åter såg Runeberg en annan skiftning af det finska inlandslandskapet, en mer idyllisk och drömmande vek, som äfven den fått sin plats i hans diktning. Och liksom den finska naturen i dessa trakter för honom tyckes öppnat sin innersta helgedom, så visar sig för honom här också den finska folkkaraktären i sin renhet och ursprunglighet, sådan den sedan skall stå fram i hans verk. Invånarna voro af annat slag än kusttrakternas rörliga, öppna människor; de tycktes tröga, tungsinta, inbundna, men för den, som gaf sig mödan att tränga in i deras lif och deras väsen, visade de stora, beundransvärda drag. Det var främst det sega, uthålliga tålmodet i arbetet

mot den ständigt hotande nöden, som Runeberg uppskattade och framhöll i sin uppsats. Men han såg äfven hos dem egenskaper, som under andra yttre förhållanden kunnat göra sig gällande på ett mer lysande sätt; där fanns under den dunkla ytan både klokhet och handlingskraft.

Men därtill kommo vidare intryck af annan art. I den omgifning, i hvilken han vistades, stodo krigsåren ännu i lifligt minne. Kapten af Enehjelm, som själf varit med, kunde berätta mycket, än mer hade hans gamle vapenbroder, fänrik Pelander i Ruovesi — i viss mån urbilden till Fänrik Stål — att förtälja, och bland folket lefde öfverallt många sägner och händelser kvar. De fängslade Runebergs tankar och satte hans fantasi i rörelse.

I de dikter af honom, som bevarats från dessa år, finner man likväl nästan intet af allt detta. De röra sig ännu på den dåtida poesins allmänning och präglas i regeln af mer eller mindre påtaglig efterbildning. —

Då Runeberg återkom till Åbo, tog han allvarligt ihop med studierna, aflade på försommaren 1827 kandidatexamen och promoverades kort därpå till magister. Så var det tid för honom att besluta sig för någon bana för framtiden. Men hvilka hans planer i detta afseende än varit, fingo de en oväntad stöt, då Åbo i september samma år brann.

I den allmänna förvirring, som var en följd af branden, bildades en fast punkt af ärkebiskop Tengströms hem i Pargas, där nästan hela den Tengströmska slakten samlats, och dit begaf sig äfven Runeberg, som under det förgångna året blifvit rätt hemmastadd i familjen. Då ärkebiskopen föreslog honom att tills vidare stanna kvar som informator för några af barnbarnen, antog Runeberg med glädje anbudet, som för en tid uppsköt hans framtidsbekymmer. Till glädjen bidrog ock, att bland de många släktingarna hos ärkebiskopen var dennes tjuguariga brorsdotter Fredrika. Under det år Runeberg stannar där, komma hon och han hvar-

andra allt närmare, hennes kloka, varma sinne fattar den jäsande utveckling, i hvilken han är stadd, hennes mångsidiga bildning ger honom ledning och impulser, och småningom bli de medvetna om att deras känslor för hvarandra äro djup, innerlig kärlek.

I själfva verket voro dessa Åboår en tid, då Runeberg genomgick en snabb, intrycksrik utveckling. Efter den lugna vistelsen i Saarijärvi och Ruovesi, där han hufvudsakligen iakttagit och samlat intryck, är han mogen att kraftigt och energiskt låta sin själ bearbeta det innehåll den upptagit och klargöra för sig sitt eget väsen. Fredrika betydde väl också i dessa afseenden allra mest för honom. Men äfven från andra håll mottar han mycket. Han lefver i en kamratkrets, där de ideella intressena odlas ifrigt och diskuteras, en krets till hvilken hörde bl. a. J. J. Nervander, J. V. Snellman och Fredrik Cygnæus. Särskildt fyllde litteraturen deras tankar. Deras kritik var sträng; dagens erkända berömdheter tillfredsställde dem icke, hvarken den fosforistiska poesin eller den götiska, hvarken Atterbom eller ens Tegnér. Blott för Franzén bevarade Runeberg sin vördnad oförminskad. Visserligen voro de själfva i sin poesi — ty flere af dem försökte sig på sådan — långt mindre nya än i sina teorier; deras dikter skilja sig icke så mycket från hvad samtiden öfver hufvud frambragte. — Vid sidan af kamraterna utöfvade den Tengströmska kretsen sin inverkan på Runeberg. Där träffade Runeberg flere, bland dem ärkebiskopens svärson, filosofen J. J. Tengström, som ifrigt och öfvertygad tagit del i sträfvandena att väcka nationalmedvetandet och framtidstron, och dessa tankar besjälade dem ännu. Också de humanistiska och filosofiska intressen, som hos dem gjorde sig lifligt gällande, påverkade i sin mån Runeberg.

Från alla håll strömma sålunda idéer och tankar öfver hans sinne, som begärligt tyckes sluka dem och bearbeta dem. Ty så stor roll omgifningen än spelade för Runeberg

under dessa år, så blir han dock aldrig blott passivt mottagande. Tvärtom är denna tid för honom en tid af snabb, nästan våldsamt personlig utveckling. Midt under alla dessa påverkningar och impulser finner han vägen till sitt eget väsens kärna. —

I september 1828 reste han till Helsingfors, dit universitetet nu flyttats. Närmast tänkte han på att vid det finna sin framtida utkomst. På våren 1830 disputerade han med en jämförelse mellan Euripides' och Senecas "Medea", hvilken förskaffade honom en docentur, som dock icke åtföljdes af någon aflöning. Något mer inbringande blef för honom en amanuensbefattning vid konsistorium. I alla fall såg han mot framtiden med så godt mod, att han i januari 1831 vågade gifta sig med Fredrika Tengström. På våren samma år blef han lärare vid ett nyinrättadt läroverk, Helsingfors Lyceum, och från början af 1832 redigerade han Helsingfors Morgonblad, som genom den litterära och allmänt kulturella prägel han gaf det fick en stor betydelse i den finska publicistikens historia. I Morgonbladet tryckte han en mängd af sina dikter, där ingick hans Saarijärvi-uppsats, där gaf han oförskräckt och stundom nästan hänsynslöst uttryck åt sina litterära åsikter, som så skarpt afveko från den då allmänna värderingen, där hyllade han Franzén, fru Lenngren och Almquist, under det han angrep Svenska akademien, Tegnér och fosforisterna.

Kamratkretsen från Åbo hade, också den, till största delen följt med universitetet till Helsingfors, och den forna samvaron fortsattes där, visserligen småningom i nya former och med upptagande af nya medlemmar. Från våren 1830 samlas Runebergs umgänge hufvudsakligen i det s. k. Lördagssällskapet, som med tiden i sig inneslöt alla mer kulturellt intresserade i de yngre Helsingforskreterna. Något fastslaget program hade sällskapet icke, men den anda, som besjälade det, var utprägladt fosterländsk och tillika vaket

kritisk gentemot den försiktiga dådlöshet, som af en äldre generation betraktades som höjden af politisk visdom. Ur sällskapets diskussioner framgick Helsingfors Lyceum, där moderna pedagogiska teorier skulle förverkligas, Finska litteratursällskapets stiftande var likaså en följd af hvad där tänkts och talats, och Runebergs Morgonblad, som fick mottaga bidrag af flera af sällskapets medlemmar, gaf i sin mån uttryck åt dess sträfvanden.

Under dessa år framträdde Runeberg egentligen först som skald. Första samlingen *Dikter* utgafs våren 1830, *Elgskyttarne* hösten 1832, andra samlingen *Dikter* (med den 1831 skrifna *Grafven i Perho*) 1833 och slutligen 1836 *Hanna*.

”Dikter” I och II inrymma så godt som hela Runebergs lyriska alstring från dess bästa och ymnigaste tid. Man skönjer i dem den utvecklingsbåna hans lyrik genomgått. Choræus skymtar ännu på något enstaka ställe, Tegnér och än mer Stagnelius ha påverkat åtskilliga dikter, främst *Svartsjukans nätter*, men småningom frigjorde han sig från dessa mönster, under intryck af en diktning, som står hans egen natur närmare. Dels är det Franzén, som här är hans mästare, dels åter ledes han af de serbiska folkdikter i öfversättning af Goetze, som under den allra första Helsingforstiden händelsevis föllo i hans händer och genast väckte hans beundran. Under intrycken från dessa två håll utbildade Runeberg sin lyrik till den suveräna enkelhet, som präglar dess höjd, och tillika befriade han sig från det trånsjukt längtande, hans erotiska diktning tidigare kunnat äga, och nådde ett behärskad, upphöjdt lugn.

Det är två stora grupper man kan särskilja bland de betydelsefullaste af dessa Runebergs lyriska dikter — å ena sidan de erotiska, å andra sidan de, där kärleken till naturen och folket bryter fram. En stor del af de erotiska dikterna äro direkt inspirerade af hans kärlek till Fredrika Tengström,

men det är icke i dem hans egenart mest utpräglad kommer fram, det är i serien *Idyll och epigram* med dess mer objektiva kärleksskildringar. I dess små situationsbilder finner man de enklaste och innerligaste uttrycken för kärlekens olika stämningar, för dess fröjder och för dess bitterhet. Bland dikterna af annat innehåll finner man också några af den Runebergska lyrikens högsta skapelser. Där är, bland idyll-epigrammen, *Bonden Paavo*, som ger ett uttryck åt den finska nationalkaraktären, sådan Runeberg på grund af sina intryck från inlandet såg den, och där finnes *Svanen*, där den nordiska naturen framstår i en förklarad skönhet.

”Elgskyttarne”, det första stora epos Runeberg fullbordade, hade långsamt vuxit fram ur en dikt, ”Vargen”, som han författat redan under skoltiden i Vasa. De första sångerna utfördes i hufvudsak 1826 och 1827, efter återkomsten från Saarijärvi och Ruovesi, men först 1830 begynte han den slutliga bearbetningen. I denna dikt har han mer än i något annat af sina verk omedelbart nedlagt intrycken af sin vistelse i inlandet. Den är en målande, sakkunnig, trogen bild af finskt folkliif, där blott det dystra och nedslående, som låg i fattigdomen och den ständigt hotande nöden, något skymts undan. Påfallande är att Runeberg i detta sitt episka författarskaps förstling genast framstår så mycket själfständigare och säkrare än i lyriken, där han långsamt sökte sig fram till de äkta uttrycken för sina känslor. Hans episke lärmästare har varit Homeros själf; icke blott versmåttet, hexametern, utan ock behandlingssättet öfver hufvud visar, att det är hos honom Runeberg sökt de mönster han hade behof af.

”Hanna” har likaså sitt ursprung i ett äldre diktutkast: ”Midsommarfesten”, från 1827, men detta utkast har senare grundligt förändrats. Stämningen i denna dikt är, liksom miljön, en helt annan än ”Elgskyttarnes”, där till bondelifvet svarade en viss robust kraft; ”Hanna” äger i stället den nordiska sommarkvällens och den första kärlekens förenade

kyska, drömmande, fina glans. Det gjorde den genast mer populär än "Elgskyttarne", hvars ton alltför mycket afvek från den i tidens dikt rådande, för att den genast hade kunnat vinna den beundran den senare skulle eröfra; från och med "Hannas" utgifvande är det Runeberg öfverallt i Finland erkännes som en stor skald. —

Runebergs försök att uppnå en tryggare ekonomisk ställning i Helsingfors hade emellertid misslyckats, delvis därför att den krets han tillhörde på grund af sin lifaktighet och sin kritik var illa anskrifven hos en del af de äldre universitetslärarna, hvilket gjorde att han orättvist blef förbigången vid besättandet af en adjunktur vid universitetet. Slutet blef, att han 1836 sökte ett lektorat vid Borgå gymnasium. Då gjorde ändtligen universitetets konsistorium ett försök att kvarhålla honom, men nu var det för sent; Runeberg afböjde det anslag man velat utverka åt honom och flyttade i maj 1837 till Borgå.

Trettio tre år var han, då han bosatte sig i den lilla staden, där han nästan utan afbrott skulle tillbringa hela sitt återstående lif. De enda längre färder han därifrån företog voro — utom en tjänsteresa 1838 till östra Finland — en resa 1847 till Jakobstad och ett besök 1851 i Sverige, den enda gång han kom utom Finlands gränser.

Runebergs undervisningsämne i gymnasiet var till en början latin, sedan grekiska. Undervisningen skötte han samvetsgrant, men utan att han genom den omedelbart kom i tillfälle att djupare påverka sina elever. Märkbarare voro hans ingrepp i skolans disciplinära förhållanden öfver hufvud, där den kärlek till ordning, som var ett af Runebergs karakteristiska drag, rätt hårdhänt kunde framträda. Någon gång ledde det till ganska allvarliga konflikter med eleverna, som dock i allmänhet icke kunde undgå att röna ett starkt inflytande af det vördnadsbjudande och storslagna i Runebergs personlighet.

Lifvet i det stilla, tysta Borgå blef en motsats till det impulsrika lifvet i Helsingfors. Fann Runeberg äfven där vänner, af hvilka några kommo honom mycket nära, så kunde de i alla fall icke på honom ha något djupare inflytande eller gifva honom några väckande intellektuella intryck. Helsingfors besökte Runeberg under de tidigare Borgå-åren rätt ofta, och Helsingforsvännerna gästade äfven honom i Borgå, men den intima samvaron och det ständiga tankeutbytet blefvo dock afbrutna, och detta så mycket mer som Runeberg mycket sällan och ogärna skref bref. I själfva verket är Runebergs utvecklingsperiod afslutad, då han lämnar Helsingfors; sådan han var, då han kom till Borgå, sådan förblir han till sin lefnads slut. Decenniet 1826 till 1836 var den tid, under hvilken hans ande formade sig; nu i Borgå tillgodogör han sig i hufvudsak blott det innehåll hans sinne tidigare upptagit, vare sig sedan själfva de motiv han begagnar sig af äro tidigare funna eller nu först komma honom i sinnet. Själf tyckes han redan vid flyttningen ha haft tämligen klart för sig att så skulle bli, och lugnt, utan någon hast, som skulle vittna om påträngande nya intryck, ägnar han sig åt sin diktning. Friluftslifvet, hans gamla passion, fyller en stor del af hans tid, i synnerhet om somrarna, då han bor ute på Kroksnäs och fiskar och jagar. Då skrifver han nästan intet, men diktmotiven ligga honom i tankarna, under det han färdas i sin båt eller vandrar med bössan på ryggen, och på vintrarna skrifver han sedan ned det, som tidigare i hans sinne fått form.

Det första märkligare alster Runeberg tryckte efter Borgåflyttningen blef emellertid icke någon dikt utan ett inlägg på prosa i en af tidens brännande frågor. *Den gamle trädgårdsmästarens bref*, som i slutet af 1837 ingingo i Helsingfors Morgonblad, voro ett angrepp på den pietism, som vunnit sådan anklang i vida kretsar både bland allmogen och bland de bildade, ett angrepp där Runeberg mot dess

bittra förkunnelse af världen som fallen och syndfull framhöll sin innerliga känsla för världens skönhet och rikedom, hvilken gör jorden till en förberedelse för himlen och icke till dess motsats. Skalden Lars Stenbäck, som själf tillhörde pietisternas krets, sökte i en uppsats bemöta Runebergs bref, hvilket ytterligare föranledde denne till ett svar.

De dikter Runeberg i Borgå närmast tog ihop med voro *Nadeschda* och *Julkvällen*, den förra utkommen på våren 1841, den senare i december samma år. Af dem är "Julkvällen" afgjordt den mer betydande. Den sluter sig både genom formen och andan till Runebergs tidigare stora episka dikter, till "Elgskytterne" och "Hanna". Liksom dessa är den en skildring af finskt lif i en viss miljö, denna gång herrgårdens, under det "Elgskytterne" skildrat bondens och "Hanna" prästfamiljens. Men sin särskilda prägel får "Julkvällen" af att där, som en förklang af Fänrik Stål, bryter fram en högstämnd fosterländsk hänförelse och af att krigsminnena skymta i majorens och Pistols gestalter. Därigenom och genom att Runebergs konstnärliga fulländning här är större och människorna rikare och säkrare tecknade, blef "Julkvällen" af alla Runebergs episka dikter den högst skattade.

"Nadeschda" har en helt annan karaktär. Dels beror detta af att Runeberg denna gång sökt sitt ämne från ett annat land. Men också tonen och behandlingssättet äro andra. I stället för hexametern ha trädt skiftande, lifligare versmått, och i stället för den breda, flärdlöst enkla framställningen har den romantiska färgprakten, som under en period af hans ungdom tillhört hans lyriska diktning, här återuppstått, visserligen i en mer behärskad och konstnärligt förfullkomnad form. Inflytandet från den af Runeberg så högt beundrade Almquist har här varit medverkande. Trots formskönheten och trots några fulländadt vackra stämningspartier når dikten dock icke i höjd med Runebergs finska

idyller; det främmande ämnet har icke förmått frigöra lika mycket af värmen i hans innersta väsen.

Den tredje samlingen *Dikter*, från 1843, innesluter hufvudsakligen Runebergs lyriska diktning från de senare Helsingforsåren och den första Borgåtiden. Man märker hur hans lyriska inspiration blifvit allt knappare, och i själfva verket bildar det ganska tunna häftet afslutningen på hans lyrik. Under återstoden af sin bana författar han blott ett fåtal sådana dikter, bland dem visserligen några af hans allra skönaste, cykeln *Ett litet öde* (tryckt 1846), inspirerad af Kanteletars finska folkdiktning.

Våren 1844 utkom *Kung Fjalar*, på hvilken han arbetat de närmast föregående åren. Af alla Runebergs dikter är den den mest storslagna och väldigt anlagda. Det i de yttre dragen från Ossians sånger lånade stoffet har han behandlat i antik anda med ett tragiskt patos, inspirerad af Sofokles' tragedier, och slutligen har han gifvit dikten en afslutning, i hvilken hans egen kristligt försonande lifsåskådning tar ut sin rätt. Men dessa olika element smälta samman till en helhet, som visar oss en kamp mellan gudarna och en människa af större mått än vanliga dödliga, en kamp som öfver sig har den stora tragikens hela höghet. Runebergs formkonst visar sig här i sin fulländning; stroferna, byggda efter antika mönster, ha en plastisk skönhet af samma art som den dikten i sin anläggning äger, kraftfull och hög och klar.

Från "Kung Fjalar" öfvergick Runeberg närmast till arbetet på *Kungarne på Salamis*. Men under sysselsättningen därmed trängde sig andra motiv på honom, som lifligare lockade hans fantasi och tills vidare sköto dramat åt sidan. Det var *Fänrik Ståls sägner*, som nu togo hans tankar fångna. Två af de dikter, som ingå i Sägnera, voro redan tidigare skrifna och tryckta: *Molnets broder* publicerades 1835 och *Den döende krigaren* 1836. Under den tid, som sedan dess förflytit, hade de fosterländska ämnena i Runebergs tankar

tillvunnit sig allt större plats, och samtidigt hade det sista krigets händelser mer och mer framträdt bland hans minnen, såsom "Julkvällen" visade. Våren 1846 började han det egentliga arbetet på Sägnera och författade då *Vårt land*, större delen af *Fänrik Stål*, *Sven Dufva*, *Otto von Fieandt* och *Sveaborg*. Under de närmaste två åren uppstodo så en rad andra, och den 12 december 1848 utkom första samlingen af "Fänrik Ståls sägner". "Den dagen," skrifver en samtida, August Schaman, "glömmes icke af dem, som då lefde. Huru man njöt, huru man suckade, huru man fröjdades, huru hjärtat slog högre slag än någonsin förr! Huru mycket mera än förut kände man sig icke nu tillhöra en nation, som var värd att lefva!" I dag som är stå ännu Sägnera omstrålade af samma glans som då omgaf dem. Det finska folkets fosterlandskänsla är oupplösligt förknippad vid det intryck de gifvit, själfmant och nödvändigt klär den sig i "Vårt lands" ord, då den kräfver uttryck, och själfva bilden af landet och folket är alltjämt präglad af de drag, i hvilka Sägnera tecknat dem.

Under 50-talet fortsatte Runeberg att dikta på Fänrikarna. Men det skred rätt långsamt framåt med dem, rädd som han var att upprepa sig själf, hvilket gjorde honom ytterst nogräknad i fråga om motiv-valet. Några år upptogs han af arbete i psalmbokskommittén — 1854 till 1856 — men 1860 blef ändtligen andra samlingen af "Fänrik Ståls sägner" färdig. Den mottogs med nästan samma jubel som den första samlingen, och den har under tidernas lopp smultit samman med denna till en helhet, inbegreppet af vår fosterlandskärleks renaste och högsta uttryck.

Då den andra samlingen utkommit, sköt Runeberg tills vidare undan de tankar på ytterligare fortsättning, som funnos hos honom, och tog itu med dramatiska arbeten. Lustspelet *Kan ej* utkom 1862, och följande år i december publicerades "Kungarne på Salamis". Efter ett och ett halft årtiondes af-

brott hade han återupptagit arbetet på denna tragedi, hvaraf de tre första akterna varit färdiga redan 1845, och slutfört den. Liksom "Kung Fjalar" är den till sin kärna en sammansmältning af antika element och den kristna världsåskådningen i den för Runeberg karakteristiska formen, där rättsidén och försoningen så starkt framträda. Som konstverk når den icke upp till hans allra bästa skapelser, därtill är dess personteckning icke tillräckligt lefvande och dess dramatiska egenskaper alltför litet utpräglade. Men hans storhet kommer dock mångenstädes till uttryck, särskildt i de monologer, där de tankar uttalas, som voro grundvalen för hans innersta öfvertygelser.

Tvenne dagar efter det "Kungarne på Salamis" utkommit i bokhandeln, drabbades Runeberg, den 19 december 1863, på en fångstfärd af ett slaganfall, som för alltid bröt hans arbetskraft. De diktplaner han hyst blefvo utförda. Men från sitt sjukrum följde han med vaket intresse tidens alla händelser, under det hans folk med vördnad och aktning blickade upp till skalden, som tystnat, men hvars diktning lefde i allas hjärtan.

Runeberg dog den 6 maj 1877 och begrofs den 12 maj på Borgå kyrkogård. —

Sedd ur allmänt litteraturhistorisk synpunkt står Runeberg som en företrädare för den realism, som under tiden närmast före 1800-talets midt öfverallt i Europa aflöste romantiken. Under en kort tid af sin ungdom hade denna på honom haft ett visst inflytande, som dock snart öfvervanns, och därefter gick han med orubblig säkerhet sin egen väg fram. Den tyckes föra nästan omedelbart vidare från högromantikens föregångare, närmast från Franzén, som Runeberg så uppriktigt beundrade. I själfva verket bygger Runebergs dikt väsentligen på samma förutsättningar som Franzéns och dennes själsfränders. Enkelheten i stil är dem gemensam, inflytandet från folkdikten gör sig hos dem gäl-

lande, och likaså en stark påverkan af antiken. Men den realism, som fanns hos Franzén, föres af Runeberg vidare, den blir djärfvare, bredare och saftigare, om än den, mätt med senare tidens måttstock, dock alltid ter sig behärskad och måttfull. Det är därför ur denna senare synpunkt fullt riktigt, då Sylwan säger, att man snarare ville karakterisera Runebergs poesi i dess helhet med orden äkthet och saklighet än med verklighetstrohet. Han äger en utpräglad blick för helheten, för de stora linjerna, för det monumentala i intrycket, och låter sig därför nästan aldrig ledas till en detaljmålning, som skulle störa detta eller skymma helheten. Det var väl till en del den grekiska dikten, som lärt honom denna de säkra proportionernas konst. Men också i en annan mening är hans realism behärskad. Ett af de djupaste dragen i hans världsåskådning och i hans religion var hans tro på att lifvet behärskades af harmoni, att hvarje missförhållande slutligen måste utmytna i försoning. Och därför har hans verklighetsskildring alltid något solljust och klart öfver sig; de mörkaste och dunklaste sidorna af lifvet, som senare tiders realister framdragit, finnas icke i Runebergs konst.

Men denna litteraturhistoriska karakteristik ger blott en ringa del af Runebergs betydelse. Hans fosterländska dikt är förknippad med Finlands öden under ett århundrade; den besjunger främst 1808—1809 års krig, men den har visat sig mäktig att bära och upptaga alla de stora känslor det finska folket erfarit under de skiftande öden Finland till nu genomlevvat. I mycket står väl nutidens släkte på en annan världsåskådnings grund än Runeberg, och detaljer i hans verk ha kunnat bli det främmande, men alltjämt ljuder i hans verk kärleken till Finland vackrast, stoltast, renast. Och mer än någon annan är han och hans verk symboler för Finlands enhet trots söndringen i språk. Af svensk stam, med svenskan till modersmål och djupt öfvertygad om dess rätt till lif i Finland, hade han dock förstått också den rent

finska befolkningen och ur dess krets hämtat ämnet till några af sina mest betydande verk.

Så har Runeberg blifvit Finlands nationalskald, det finska folkets skald, i ordets rikaste och djupaste mening.

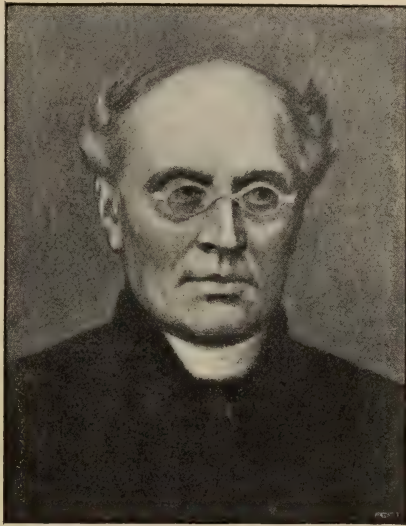
* * *

BIBLIOGRAFI.

Samlade arbeten. Normalupplaga i 8 bd 1900—02. — *Efterlämnade skrifter*, 3 bd 1878—79.

JOHAN LUDVIG
RUNEBERG

1804—1877

LYRISKA DIKTER.

TILL FRANZÉN.

Höjde du då ren för sista gången
här en älskad röst,
du, som, lärkan lik, flög bort med sången
undan storm och höst?

Skall det land, som såg din morgons blomma,
såg din middags guld,
icke äfven se din afton komma
solbelyst och huld?

Glömmer du i Sveas blomsterdalar
fosterlandets skog,
och vid sångerna af näktergalar
huru vakan slog?

Sen du for från oss har redan mången
vinter setts förgå;
men fast våren kom och fågelsången,
kom ej du ändå.

Ack, i dina forna lunder drömde
natten lika ljuf,
och den minsta blommas öga gömde
samma dag ännu;

som när fordom säll du gick på stranden,
där din hemälf flöt,
tänkte visor, såg på midnattsbranden,
eller blommor bröt.

När kring samma nejd det åter våras
och dess prakt slår ut,
vore det ej ljuft ännu att tåras,
där du sjöng förut?

Ja, fast Uhlås gamla borg föröddes,
fast du finner blott
sörjande ruiner där du föddes,
där din boning stått;

vore ju dock kärt att gå och minnas
hvar det fordom var
hyddans ställe, och den sångarinnas,
som dess flaggstång bar.

Vinden gnyr i Auras lärosalar;
kom dock dit också!
Mången hugkomst där ur askan talar
till ditt bröst ändå!

Kom tillbaka till ett land, som famnar,
ack, så gärna dig!
Hvar som helst i våra skär du hamnar
blombeströs din stig.

Som en saknad vårdag skola tjällen
hälsa dig igen;
och hvart eko, i de gråa fjällen,
som en barndomsvän.

DET ÄDLAS SEGER.

För det ädla, bröder, skall min lyra stämmas.
Hur det ädla segrar, fast dess framsteg hämmas,
hur det trotsar ondskan, hur det kufvar makter,
läre du världen, min heliga sång!

Den förblödde trösta, om han slutat hoppas,
säg den böjde slafven att hans frihet knoppas,
och för härjarns härar, och för våldets vakter
tolka att hämnaren nalkas en gång!

Se, med stjärnprydd mantel går den fräcke bofven
i en prakt, som föddes af de dolda rofven:
och af häpnad tiger den förskräckta lagen,
trampad i stoft där den väldige gick.

Men han möter dygden med dess lugna panna,
och han ser dess öga på sitt öga stanna,
och han står besegrad — och af blygsel slagen
sjunker till jorden hans skyggande blick.

Se det gamla lejon, som en nejd föröder;
där en hjord förskingras, där ett offer blöder,
är det stolt i känslan af sitt herravälde,
tryggt af sin styrkas omätliga skatt.

Men det märker herden, som till hjälp vill ila,
ser en högre stämpel på hans anlet hvila,
och med kufvad stolthet, sen sitt rof det fällde,
flyr det att gömmas af skogarnas natt.

Men med svärd till spira, och med blod till krona,
bland förtärda likar ses tyrannen trona;
och hans lag är mörker, hans befallning boja,
död och förfäran hans sänningebud.

Och med bortglömd adel, med förgäten ära
till hans fötter slafvar sina rökverk bära;
och af lejda skaror, som kring borgen stoja,
ropas han jublande ut som en gud.

Såsom kung står brottet, och det goda dväljes.
Sanningen förtrampas, mänskligheten säljes,
och den höga tanken blir en dvärgväxt blomma,
dignande under förrädarens hand.

Då naturen suckar, då dess tempel skändas,
då dess helga dagar till en natt förvändas,
hvar är hämnarn, bröder? när skall hjälpen komma,
bringande frid öfver sköflade land?

Se, af våld ej krossadt och ej skrämmt af glafvar,
hvilas än det Ädla mellan blod och grafvar,
och till gudabarnet stiga änglar neder,
ammande slumrarn med frihet och ljus.

Men hans styrka växer under milda händer,
och hans tankes gnista sig till flamma tänder,
och han öppnar ögat, och han skådar eder,
slafvar, tyranner, ruiner och grus!

Se, då flyr hans dvala, och hans vrede glöder,
och hans hjärta ropar om förtryckta bröder,
och han slår på skölden, och han svär att fira
ljusets triumf med en frälsad natur.

Och med kraft och värma han sin väg beträder,
och lik dagens stjärna sig i strålar kläder,
och mot vinternatten kring tyrannens spira
sänder han glödande pilarnas skur.

Och då faller härjarn, då förjagas natten,
och en gryning flamar öfver land och vatten;
och mot morgonglansen af den nya dagen
skallar den heliga frihetens ord.

Men det ädla stiger öfver glädjens vimmel,
och det vidgas stilla till en molnfri himmel,
och, ej skymfad längre, ej i fjättrar slagen,
bor i dess famn en välsignande jord.

Och en tid skall komma då basunen ropar,
och då rymden samlar sina stjärnehopar,
och åt vanskligheten och åt kaos gårdar
välden, som fyllde det härliga blå.

Men fast solar ramla från de fasta grunder,
och fast jorden flyktar, som en suck, därunder,
och fast askan skingras af förgättna världar,
lefver och segrar det ädla ändå.

* * *

FLYTTFÅGLARNE.

I, flyktande gäster på främmande strand,
när söken I åter ert fädernesland?
När sippan sig döljer
i fädernedalen,
och bäcken besköljer
den grönskande alen:

då lyfta de vingen,
då komma de små,
väg visar dem ingen
i villande blå,
de hitta ändå.

De finna så säkert den saknade nord,
där våren dem väntar med hydda och bord,
där källornas spenar
de trötta förfriska,
och vaggande grenar
om njutningar hviska;
där hjärtat får drömma
vid nattsolens gång,
och kärleken glömma,
vid lekar och sång,
att vägen var lång.

De lyckliga glada, de bygga i ro
bland mossiga tallar sitt fredliga bo;
och stormarne, krigen,
bekymren och sorgen,
de känna ej stigen
till värnlösa borgen,
där glädjen behöfver
blott majdagens brand
och natten, som söfver
med rosende hand
de späda ibland.

Du, flyktande ande på främmande strand,
när söker du åter ditt fädernesland?
När palmerna mogna
i fädernevärlden,
då börjar du, trogna,

den fröjdfulla färden;
 då lyfter du vingen,
 som fåglarna små,
 väg visar dig ingen
 i villande blå,
 du hittar ändå.

* * *

SVANEN.

Från molnens purpurstänkta rand
 sjönk svanen lugn och säll,
 och satte sig vid älfvens strand
 och sjöng, en junikväll.

Om nordens skönhet var hans sång,
 hur glad dess himmel är,
 hur dagen glömmes, natten lång,
 att gå till hvila där.

Hur skuggan där är djup och rik
 inunder björk och al;
 hur guldbestrålad hvarje vik,
 och hvarje bölja sval.

Hur ljuft, oändligt ljuft, det är
 att äga där en vän;
 hur troheten är hemfödd där,
 och längtar dit igen.

Så ljud, från våg till våg, hans röst,
 hans enkla lofsång då;
 och snart han smög mot makans bröst,
 och tycktes kväda så:

Hvad mer, om än din lefnads dröm
ej sekler tälja får;
du älskat har på nordens ström,
och sjungit i dess vår.

* * *

DEN VÄNTANDE.

Hur lång är vägen? Kort för det friska sinnet,
men lång, ack, lång för det sjuka hjärtats väntan.
När skall hon komma, när skall den hulda sjunka
säll i min svallande famn?

Hit skall hon nalkas, valde hon än att nöta
på skogens sandiga stig den späda foten,
hit, om hon älskat böljan och djärf, i jullen,
klyfver den spelande våg.

Från uddens häll, i skygd af den krökta tallen,
vill jag en spanande blick i växling sänka
på stigen än, och än på det spegellugna
sundets bestrålade längd.

Här vill jag lyssna — tystnen, o sångarinnor
i skogens toppar; er sång begär jag icke;
nej, blott ett sakta ljud af ett årslag fjärran,
eller den älskades steg.

Förgäfves! Ej ett bud från den hulda stillar
mitt öras längtan; blott finkens driller domna
i nejdens lugn, och stundom i ekos sköte
gökens melodiska suck.

Ser jag mot skogen, ser jag en hjord allenast
af rädda får, som i damm tillbaka vända;
ser jag längs böljan — endast en skara måsar
glimmar i aftonens brand.

Men du, hvars ögas strålar på en gång famna
planetens segrande lopp, atomens dvala;
säg, förrn du sjunker, glödande sol, hvar är hon?
Säg hvar den älskade är?

Förgäfves! Lik en kung, från din höga bana
kringströr du håfvor, men hör ej barnens suckar;
åt mig, som tigger endast ett svar om henne,
skänker du strömmar af guld!

Hvem skall jag fråga? Månne den muntra lärkan,
som nyss med bärgade vingar sjönk ur molnet?
Hvad? Eller höken, där han med spända segel
sköter sin luftiga jakt?

Ack, hvarje pulsslag ökar mitt kval, min saknad;
förrädiskt nära bedragna sinnen hoppet,
och hoppet åter blåser med falska läppar
låga i kärlekens glöd.

Ej svalkar aftondimman, ur viken stigen,
ej daggens yppiga skur mitt hjärtas trånad,
ej nattens vind, som, susande kringom klippan,
smeker min kyliga lock.

Till hvila går naturen, alltmer förbreder
den tysta skuggan sitt täcke öfver jorden;
i hvarje blomma sväller en stilla brudsäng,
ensam försmäktar blott jag.

FÄRD FRÅN ÅBO.

Ren fladdrar seglet, jullen är lossad ren.
I styret fattar ynglingens säkra hand,
och skön och rodnande i stäfv
sitter vid åran en landtlig tärna.

Ej tyngs den lilla, vaggande båten mer
af mjölk och frukter, stäfvorna tömda stå,
och kram och högtidsdräkter gömmas
nu i den städade äppelkorgen.

Men aftonvinden lefver ånyo opp,
och Auras vimplar peka mot fjärden hän,
och seglet fylls, och afsked vinkas
glädtigt åt jullarnas mängd vid stranden.

Och nu, o stad, farväl, och ett långt farväl!
Snart skall jag mer ej skåda ditt stolta prål,
ej mera höra dina vagnars
dånande larm på de fulla torgen;

men vandra ostörd kring i en lugn natur,
och se dess prakt, ej rubbad af mänskohand,
och lyssna säll till bygdens tungor:
fåglarne, eko och silfverbäcken.

Ren öppnar mot oss fjärden en vidgad famn.
På afstånd ser jag stranden af Runsala,
där mellan sekelgamla ekar
nymferna vårda Choræi källa.

Frid med din aska, skald från mitt fosterland!
Som jag, du ofta vaggat på Auras våg,
och ofta, ofta längtat åter
hän till din dal och dess gröna vakter.

Men kosan styrs mot öster; — den långa sjön
står som en ändlös spegel för ögat fram,
och hvita, såsom svanor, klyfva
segel vid segel dess blanka yta.

Men solen sjunker, vindarne tyna af,
i skogen somna ljuden af fåglarne;
blott här och där en bygdens tärna
lyfter sin åre och ler och sjunger.

Men lifvets glada dröm vid naturens barm,
och hjärtats längtan, och tärnans blyga kval,
och hoppets fröjd, och minnets vällust
sväfvä i tonernas famn kring sunden.

Det mörknar ej, det ljusnar ej — härligt hvälfvs
en natt af silfver, bytt mot en dag af guld,
kring jullen, där den sakta nalkas
fjärden, som klyfves af Lemos udde.

Med fröjd och vemod ser jag de nejder nu,
där du, begrätne yngling, din lager bröt;
där, Ramsay, du kring skyddad fana
samlade flyende kämpar åter.

Med vemod, när jag tänker: du togs så ung
från hoppets sköna värld, från ditt kämpalif;
med fröjd dock, när jag tänker: hjälten
blödde för äran och fosterlandet.

Ännu med vörndnad tycker sig skärens son
i skumma nätter skåda din vålnad där,
och, allt som strandens granar susa,
höra din manande härskarstämma.

Så styrs bland lugna minnen vår glada färd,
tills Vapparns vida fjärd är tillryggalagd,
och sundet, med sitt tempel fjärran,
bjuder oss in i sitt trånga sköte.

Där ser jag kullens grönskande björkar ren; —
min sällhets stumma vittnen, jag hälsar er!
Och dig, o hydda, byggd på stranden,
ärnad åt mig för den korta sommarn.

Mottag mig nu och låt mig, en vingad stund,
bland sömn och drömmar bo i din stilla famn;
när första morgonstrålen glöder,
väntar mig Frigga på kullen redan.

* * *

TILL DEN ÄLDERSTEGNE.

Sörjer du en tid, som är förfluten,
ädle gamle, där du tyst och sluten
skrider fram i ålderns kulna dal?
Tänker du med saknad på de stunder,
då du närde känslans rika under,
och den ungdomsvarma pulsen svällde
än af salighet, och än af kval?

Ingen vällust spirar på din bana;
kärlekens och ärans djärfva fana

svajar fjärran från din öde stig;
nöjets blida, balsamfyllda fläktar,
flickans rosor, och pokalens nektar
lifva sjuklingen och lifva slafven;
ack, men lifva icke mera dig.

Löna dig för mödorna och striden
dessa lemmar, stämplade af tiden,
denna längtan, som sitt mål ej hann?
Eller gömmer det förödda tjället
någon njutning, någon skatt i stället
för den glädje, som kom in med våren,
och som gäckande med den försvann?

Ja, i djupet af ditt inre väcktes,
för hvar trånad, som af tiden släcktes,
högre nöjen, renare begär.
Ack, vi skåde blott din yttre slöja,
blott de fåror, som din panna plöja;
icke fridens ängel i ditt hjärta,
ej det Eden, som han skapat där.

Se, när dagens purpurlågor glimma,
tjusar än en guldbestrålad dimma,
än en blomma, i sin knoppning röjd;
först, när solens milda flamma bärgas,
flyr det bländsken, hvaraf gruset färgas,
och i oförgänglig skönhet tindrar
då det stjärnbeströdda fästets höjd.

Så, när ålderns långa afton skymmer,
flykta själens jordiska bekymmer,
och dess himmel går förklarad opp.

Är det svårt att lifvets dag försaka,
kan du önska dig dess glans tillbaka,
då din kväll är ljus som stjärnerymden,
och omätligt såsom den ditt hopp?

Allt, hvad fordom du som ljufvast tänkte,
allt, hvad sträfvandet och lyckan skänkte,
står ett bleknadt intet för din syn;
som för vandraren på Alpens höjder
dalens dofter, fjärlar och fröjder,
när han fjällets fria hjässa hunnit,
och af eter svalkas ofvan skyn.

O, hvad är den sällhet, här vi söke?
Blott ett blomstersmyckadt troll, ett spöke,
ur sin natt af fantasin befalldt;
trånfull sträckes famnen till dess möte,
jublande vi sjunke i dess sköte;
men, som rök, omsluter oss fantomet
fridlöst, mulnadt, gycklande och kallt.

Lycklig du, som flärden mer ej dårar;
lögnerna af jordens falska vårar
har du lärt att fatta med förakt.
Inga skiften nå ditt trygga läger,
hvad du hoppas, hvad du sökt och äger,
fostras ej i dödlighetens parker,
och förvissnar ej med deras prakt.

Skygd mot villorna och mot passionen,
och ett minne, huldt som harpotonen,
och en graf, som vinkar och som ler,
och en röst, som bakom grafven talar,
kallar, bjuder, tröstar och hugsvalar;

där den sällhet, som du eftertraktar,
och som ålderns stilla bana ter.

Hell dig! Undan stormarna och åren,
hög och segrande i silfverhåren,
vandrar du mot evighetens rand,
seglarn lik, som ren af lugnet vaggad,
ser på afstånd oceanen fradgad,
och med glädjens hvita vimpel hälsar
stränderna utaf sitt fosterland.

* * *

BARDEN.

I dalens fann förflöt hans barndomstid,
hans lif var lugnt, som källan vid hans hydda;
hvar nyfödd dag kom rik af hopp och frid,
och ingen oro tog han från den flydda.

Han själf ej drömde om sin framtid än,
och ingen anade hans kall med åren.
Hans värld var trång; dock storhet fanns i den,
och skönhet väcktes äfven där af våren.

Och obekant och sluten i sig själf,
men med en jättelik natur förtrogen,
han lärde kraftens språk af bygdens älf,
och saknadens af bäckarna och skogen.

Där såg han klippan trygg bland stormar stå,
en bild af mannens mod, en bild af hjälten,
där lyste kvinnans själ ur himlens blå,
och kärlek slog i blommor ut på fälten.

Så amrades han opp, hans håg blef stor,
hans barm bekant med fröjderna och kvalen;
han tog farväl af hydda och af mor,
och gick med lyrans skatt ur barndomsdalen.

Och genom världen drog han med sin sång,
till hvarje slott, till hvarje koja bjuden,
han sjöng — och slafvar glömde bojans tvång,
och kungapannor klarnade vid ljuden.

Och stod han hög i borgens rund ibland,
förmälände en djärf bedrift med tonen,
då lyste drottens blick, som stjärnans brand,
och riddarsköldar dånade kring tronen.

Och tärnan satt och hörde på hans röst,
med ögon på den stolta skaran vända,
och hennes kind blef röd, och hennes bröst
bestormades af känslor, förr ej kända.

Så sjöng, så lefde han i livvets vår,
och så i livvets sköna sommarstunder;
tills tiden kom med vinter till hans hår,
och åldern blekte kindens ros därunder.

Då gick han åter till sitt hem, och tog
ännu en gång sin lyra där i handen;
och grep en djup ackord på den — och dog,
och gaf åt ändens fosterbygder anden.

Nu grusas vården öfver bardens graf,
i sekler ren hans aska bott därinne;
men sången flyger öfver land och haf,
och hjärtan glöda vid den ädles minne.

BONDGOSSEN.

Jag huggit tills min kraft förgått,
och hugger om igen,
och yxans stål är hvasst och godt,
men furan står dock än.

Min arm var en gång tung och stark;
nu är den mer ej så,
sen vintern om jag ätit bark
och druckit vatten på.

Ifall min tjänst jag bytte om
och bättre för mig såg,
jag kanske till en herre kom,
som hade bröd af råg.

Kanske i närmsta stad jag fann
en lön för tro och flit. —
Jag tänker ofta så, och kan
dock icke längta dit.

Står fjället där med löfprydd topp
och ser i sjön sin bild?
Går solen där så härlig opp,
och går den ner så mild?

Finns där en dal, som blomdoft strör,
en mo, som tallar bär?
Och hon, hvars vallhorn nu jag hör,
skall hon väl finnas där?

Förbi far molnet utan skygd,
till vindens tidsfördrif; —
och utan vän och fosterbygd,
hvad är ett mänskolif?

Kanske att Gud hör folkets röst
och lindrar landets nöd;
kanske en bättre skörd i höst
oss ger ett bättre bröd.

* * *

AKTA, DA AR GUDEN NARA.

Sköna flicka, yra flicka,
vänta några vårar bara,
och du skall så fritt ej blicka,
och du skall så yr ej vara.

Fjorton år blott glädje amma;
femton år och sexton stunda,
guden kommer med sin flamma,
och det blir helt annorlunda.

Blott en gnista af hans låga
tusen sorgsna tankar föder,
blott en fläkt ifrån hans båga,
och det friska hjärtat blöder.

Lugnet störes, glädjen smittas,
inga fröjder lyda valet,
och i ögats spegel hittas,
mellan hopp och löjen, kvalet.

Flicka, än mot pilens smärta
ingen sorgfull vakt behöfves;
guden nalkas ej ett hjärta,
medan än dess aning söfves.

Men, när friden byts i saknad,
saknan i begär, som tära,
akta, då är slumrarn vaknad,
akta, då är guden nära.

* * *

VID EN KÄLLA.

Jag sitter, källa, vid din rand
och ser på molnens tåg,
hur ledda af en osedd hand
de växla i din våg.

Där kom en sky, den log så röd,
som rosenknoppen ler;
farväl! Hur snart farväl den bjöd,
för att ej komma mer.

Dock, där en annan mera klar
och strålande igen!
Ack, lika flyktig, lika snar,
försvinner äfven den.

Nu åter en! — Den vill ej fly,
den vandrar tungt sin stig;
men, källa, mörk är denna sky,
och den förmörkar dig.

Jag tänker, när jag ser dig så,
uppå min egen själ:
hur mången gyllne sky också
har bjudit den farväl,

hur mången tung och dyster spred
sin djupa natt i den,
och kom så hastigt, ack, men skred
så långsamt bort igen!

Men hur de kommit, hur de gått,
jag känt dem ganska väl;
de varit tomma skyar blott
i spegeln af min själ.

Och spegelns ljus och mörker skall
likväl af dem bero! —
O källa, när blir leken all,
när får din bölja ro?

* * *

DEN SJUTTONÅRIGA.

Jag vet ej hvad jag hoppas,
och hoppas likafullt,
mitt hjärta känns så ödsligt,
och är ändå så fullt.
Hvart syftar denna oro,
som ej ett mål kan nå?
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

Vid sömnen hela dagen
jag sitter som en träl;

jag tycks arbeta flitigt,
det lider ej likväl.
Mot handen sjunker pannan,
och nålen glömmes då.
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

Jag mente: våren kommer,
naturens dräkt blir ny,
då skall min håg förändras,
och mitt bekymmer fly;
och våren kom och sommarn,
jag blef mig lik ändå.
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

Jag älskar ej, som fordom,
min sköna nejds behag,
ju mera dagen klarnar,
dess mera mulnar jag.
Hur skall min oro skingras,
och när min sorg förgå?
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

O, den som finge hvila
i dödens lugna bo!
Kanske att blott i grafven
ett hjärta finner ro.
Men dock, hur tungt att redan
från sol och vänner gå!
Hvad önskar jag, hvad vill jag,
hvad tänker jag uppå?

HVEM STYRDE HIT DIN VÄG?

Långt bort om fjärdens våg,
långt bort om fjällets topp,
du ensam dagen såg,
och växte ensam opp.

Jag saknade ej dig,
jag sökte ej din stråt;
jag visste ej en stig,
som skulle ledt ditåt.

Jag kände ej din far,
jag kände ej din mor,
jag såg ej hvar du var,
jag såg ej hvart du for.

Liksom den bäck, där rann,
för den, som rinner här,
vi voro för hvarann,
så länge du var där;

två plantor, mellan dem
en äng i blomning står,
två fåglar, som fått hem
i skilda lunders snår.

O, andra nejdens son!
Hvi flög du dädan, säg?
O, fågel långt ifrån!
Hvem styrde hit din väg?

Till hjärtat, som var kallt,
säg hur du lågor bar? —
Hur kunde du bli allt
för den du intet var?

* * *

MITT LIF.

Strid på brädden af en graf,
segling på ett vredgadt haf,
sträfvån på en stiglös stig,
o mitt lif, jag nämner dig.

Längtan fyllde seglarns håg,
hafvet för hans öga låg:
"o, där bortom purpurskyn
vill jag se en högre syn,

vill jag nå en bättre strand,
ljusets, fridens, glädjens land." —
Seglet svälldes, hoppet log,
mot det vida skeppet drog.

Strid på brädden af en graf,
segling på ett vredgadt haf,
sträfvån på en stiglös stig,
o mitt lif, jag nämner dig.

Hvar är hamnen, lugn och klar,
hjärtats frid från forna dar?
Hvar är hoppets guldkust gömd,
aldrig nådd och aldrig glömd?

Vågen seglarns kosa stör,
stormar hvina ofvanför;
ack, ännu står purpurskyn
lika fjärran för hans syn.

FÅFÄNG ÖNSKAN.

Otaliga vågor vandra
på hafvets glänsande ban;
o, vore jag bland de andra
en bölja i ocean,
så liknöjd djupt i mitt sinne,
så sorglöst kylig och klar,
så utan ett enda minne
från flydda sällare dar!

Dock, skulle en våg jag vara,
den samme jag vore väl då;
här går jag ju bland en skara
af svala vågor också.
De skämta med fröjd och smärta,
på lek de tåras och le,
blott jag har mitt brinnande hjärta,
o, vore jag utan som de!

TILL DEN FÖRSTA KÄRLEKEN.

Engång min första kärlek frågte jag:
min lefnads stjärna, säg, hur tändes du,
och hvadan äger du ditt milda ljus?
Då sade stjärnan: har du sett nångång
hur lätt en flyktig sky kan skymma mig?

Jag sade: än med mörker, än med ljus
ett moln gått opp och dolt dig för min syn,
dock brann du lika klar, sen det försvann.

Och stjärnan sade åter: har du sett
hur lätt en jordisk dag fördunklar mig?

Jag sade: mången jordisk sol jag såg
gå opp i glans och öfverstråla dig,
dock gick den ständigt ned, men aldrig du.

Då sade stjärnan: vet du hvad jag är?
och vill du tända lifvets hopp därvid?

Jag sade: bortom molnet log din blick,
och bortom dagens bländsken brann du klar,
och bortom grafven skall du lysa än.

Då sade stjärnan: vet du hvad jag är?
En suck jag är, ifrån din egen barm,
som sökt med fridens hopp en högre värld,
en blixtn jag är, utaf ditt eget lif,
som flög i strålar till sitt hemland opp,
ett solljus är jag af din egen själ,
och i min milda låga lefver du.

* * *

IDYLL OCH EPIGRAM.

1.

Flickan kom ifrån sin älsklings möte,
kom med röda händer. — Modern sade:
hvaraf rodna dina händer, flicka?

Flickan sade: jag har plockat rosor,
och på törnen stungit mina händer.
Åter kom hon från sin älsklings möte,
kom med röda läppar. — Modern sade:
hvaraf rodna dina läppar, flicka?

Flickan sade: jag har ätit hallon,
och med saften målat mina läppar.
Åter kom hon från sin älsklings möte,
kom med bleka kinder. — Modern sade:
hvaraf blekna dina kinder, flicka?
Flickan sade: red en graf, o moder!
Göm mig där, och ställ ett kors däröfver,
och på korset rista, som jag säger:
En gång kom hon hem med röda händer;
ty de rodnat mellan älskarns händer.
En gång kom hon hem med röda läppar;
ty de rodnat under älskarns läppar.
Senast kom hon hem med bleka kinder;
ty de bleknat genom älskarns otro.

2.

Först gå bäckens första bubblor sönder,
först förvissna vårens första blommor;
men din första kärlek, unga hjärta,
öfverlefver länge hvarje annan.

5.

Tvenne myrtnar stå i Lauras fönster;
till den ena bär hon vatten ständigt,
men den andra torkar bort i krukan.
Hvarför vårdas en och glöms den andra?
Ty hon fick dem ej af en och samma;
men den ena af sin unga älskling,
och den andra af sin man, den gamle.

9.

I sin fästmans armar grät en flicka
och beklagade sitt hårda öde:

under sista natten, gode yngling,
 brann min hydda, brunno mina hjordar,
 allt, ack allt, hvad jag i världen ägde.
 Gossen gladdes i sin själ och tänkte:
 har den trogna flickans hydda brunnit,
 dubbelt skall hon då min hydda älska;
 hafva hennes många hjordar brunnit,
 dubbelt skall hon fågnas då af mina;
 har hon mistat annat allt i världen,
 dubbelt, dubbelt är jag henne dyrbar.

10.

Tvenne finkar byggde bo i parken.
 Under våren sjöng beständigt hanen,
 under sommarn började han tystna,
 och om hösten tiger han alldeles.
 Hvarför? — Ty så länge våren räckte,
 tänkte han på maka blott och kärlek;
 men med sommarn nalkades bekymmer
 om hans bo och om hans späda ungar;
 och med hösten kommo kulna dagar
 och en längtan blott att flytta hädan.

13.

Lutad mot gärdet stod
 gossen vid flickans arm,
 såg öfver slagen äng:
 "sommarens tid har flytt,
 blommorna vissnat ren;
 skön är din kind likväl,
 rosor och liljor där
 blomstra, som förr, ännu."
 Våren kom åter, då
 stod han allena där:

flickan var borta — låg
vissnad i jordens famn;
ängen var grön igen,
leende, blomsterrik.

16.

Trenne råd gaf modern åt sin dotter:
att ej sucka, att ej missnöjd vara,
och att icke kyssa någon gosse. —
Moder, om din dotter icke felar,
icke felar mot det sista rådet,
skall hon fela mot de första båda.

17.

Flickan knyter, i Johanne-natten,
kring den gröna broddens späda stänglar
silkestrådar utaf skilda färger;
men, på morgonstunden, går hon sedan
dit, att leta ut sin framtids öden.

Nu, så hör hur flickan där betar sig:
har den svarta, sorgens stängel, vuxit,
talar hon och sörjer med de andra.
Har den röda, glädjens stängel, vuxit,
talar hon och fröjdas med de andra.
Har den gröna, kärleksstängeln, vuxit,
tiger hon och fröjdas i sitt hjärta.

22.

Till en bondes koja kom en krigsman,
tung af år och vandrande på trädben,
bonden fyllde lugnt ett glas för honom,
bjöd, och talte till den gamle knekten:
fader, säg hur var det dig till sinnes,
när i striden fiender dig omhvärfte,

skotten knallade och kulor hveno?
 Gamle knekten tog sitt glas och sade:
 såsom dig, när, någon gång om hösten,
 hagel kring dig hvina, blixtar ljunga,
 och du bärgar tegen för de dina.

24.

Under strandens granar lekte gossen
 vid en vik af den besjungna Saimen.
 Honom såg, ur böljans salar, näcken,
 såg med kärlek på den sköna gossen,
 önskande att honom till sig locka.
 Då, som gubbe steg han först på stranden,
 men den muntra gossen flydde honom;
 och som yngling steg han sen på stranden,
 men den muntra gossen bidde icke;
 sist, förvandlad till en yster fåle,
 steg han opp och hoppade bland träden.
 Nu, när gossen såg den muntra fålen,
 gick han sakta lockande till honom,
 grep i hast hans man och sprang på ryggen,
 lysten att en glädtig ridt försöka;
 men, i samma ögonblick, till djupet
 flydde näcken med sitt sköna byte.
 Kom så gossens moder ned till stranden,
 sökande sitt barn, med sorg och tårar.
 Henne såg, ur böljans salar, näcken,
 såg med kärlek på den sköna kvinnan,
 önskande att henne till sig locka.
 Då, som gubbe steg han först på stranden,
 men den sorgsna kvinnan flydde honom;
 och som yngling steg han sen på stranden,
 men den sorgsna kvinnan bidde icke;
 sist, förvandlad till den muntra gossen,

låg han glad och vaggade på vågen.
 Nu, när modern såg sin son, den sörjde,
 sprang hon ut i böljan i hans armar,
 lysten att ur vådan honom rädda;
 men, i samma ögonblick, till djupet
 flydde näcken med sitt sköna byte.

25.

Högt bland Saarijärvis moar bodde
 bonden Paavo på ett frostigt hemman,
 skötande dess jord med trägna armar;
 men af Herren väntade han växten.
 Och han bodde där med barn och maka,
 åt i svett sitt knappa bröd med dessa,
 gräfde diken, plöjde opp och sådde.
 Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
 och med den flöt hälften bort af brodden;
 sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
 och af den slogs hälften ned af axen;
 hösten kom, och kölden tog hvad öfrigt.
 Paavos maka slet sitt hår och sade:
 Paavo, Paavo, olycksfödde gubbe!
 Tagom stafven, Gud har oss förskjutit;
 svårt är tigga, men att svälta värre.
 Paavo tog sin hustrus hand och sade:
 Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
 Blanda du, till hälften, bark i brödet,
 jag skall gräfva dubbelt flera diken,
 men af Herren vill jag vänta växten.
 Hustrun lade hälften bark i brödet,
 gubben gräfde dubbelt flera diken,
 sålde fåren, köpte råg och sådde.
 Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
 men med den flöt intet bort af brodden;
 sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,

men af den slogs hälften ned af axen;
hösten kom, och kölden tog hvad öfrigt.
Paavos maka slog sitt bröst och sade:
Paavo, Paavo, olycksfödde gubbe!
Låt oss dö, ty Gud har oss förskjutit;
svår är döden, men att lefva värre.
Paavo tog sin hustrus hand och sade:
Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
Blanda du, till dubbelt, bark i brödet,
jag vill gräfva dubbelt större diken,
men af Herren vill jag vänta växten.
Hustrun lade dubbelt bark i brödet,
gubben gräfde dubbelt större diken,
sålde korna, köpte råg och sådde.
Våren kom, och drifvan smalt af tegen,
men med den flöt intet bort af brodden;
sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
men af den slogs intet ned af axen;
hösten kom, och kölden, långt från åkern,
lät den stå i guld, och vänta skördarn.
Då föll Paavo på sitt knä och sade:
Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
Och hans maka föll på knä och sade:
Herren pröfvar blott, han ej förskjuter.
Men med glädje sade hon till gubben:
Paavo, Paavo, tag med fröjd till skäran;
nu är tid att lefva glada dagar,
nu är tid att kasta barken unnan,
och att baka bröd af råg allena.
Paavo tog sin hustrus hand och sade:
kvinna, kvinna, den blott tål att pröfvas,
som en nödställd nästa ej förskjuter;
blanda du, till hälften, bark i brödet,
ty förfrusen står vår grannes åker.

27.

Stor var tavastländarn Ojan Paavo,
stor och väldig ibland Finlands söner,
stadig, som en granbevuxen klippta,
djärf och snabb och kraftig som en stormvind.
Tallar hade han med rötter uppryckt,
kufvat björnar med sin blotta armkraft,
lyftat hästar öfver höga gården,
och, som strån, förmätne männer nedböjt.

Och nu stod den starke Ojan Paavo
stolt och väldig uppå lagmanstinget;
midt på gården stod han ibland folket,
som den höga furan ibland småskog;
men han hof sin stämman opp och sade:
finns här en af kvinna född och ammad,
som förmår att hålla mig på stället,
blott ett ögonblick på samma ställe;
den må taga strax mitt rika hemman,
den må vinna mina silfverskatter,
den må äga mina många hjordar,
och med kropp och själ är jag dess egen.
Så till folket talte Ojan Paavo;
men förskräckte stodo bygdens drängar,
tigande i neyden af den stolte,
och där trädde ingen fram till honom.

Och med undran och med kärlek sågo
bygdens flickor på den unga kämpan;
ty han stod, den starke Ojan Paavo,
som den höga furan ibland småskog,
och hans öga brann, som himlens stjärna,
och hans panna lyste klar som dagen,

och hans gula hår föll på hans skuldror,
som ett solglänst strömfall öfver fjället.

Men ur kvinnohopen framsteg Anna,
hon, den skönaste af bygdens flickor,
vacker som en morgon till att påse.
Och hon framsteg raskt till Ojan Paavo,
slog omkring hans hals de mjuka armar,
närmade sitt hjärta till hans hjärta,
pressade hans kind mot sina kinder
och så bjöd hon honom slita lös sig.

Men den starke gossen stod besegrad,
kunde icke röra sig af stället,
utan sade sviktande till flickan:
Anna, Anna, jag har tappat vadet,
du må taga strax mitt rika hemman,
du må vinna mina silfverskatter,
du må äga mina många hjordar,
och med kropp och själ är jag din egen.

* * *

BLOMSTERHANDLAREN.

Fyraårig satt vid stranden,
med sin äldsta syster, gossen,
skar af flarn ett skepp med segel,
lastade med blommor skeppet,
värfde myror till besättning,
och till myrkaptenen sade:
segla nu, du käcka sjöman,
segla nu och kom tillbaka;
sälj min last på andra stranden,
än för guld och än för pärlor,
än för andra granna lekverk.

Systemn strök hans ljusa lockar,
drog en suck och talte detta:
"fyraårig nu, du säljer
strandens menlöst täcka blommor;
en gång tjugufyraårig,
för du sälja trogna hjärtan
än för guld och än för pärlor,
än för andra granna lekverk."

* * *

SORG OCH GLÄDJE.

Sorg och glädje båda
bodde i mitt hjärta,
sorg i ena kammarn,
glädje i den andra.
Oförsonligt skilda,
rådde än den ena,
än den andra, ensam.
Sen den enda kom dit,
lär hon öppnat dörren
och förenat båda;
ty min sorg är sällhet,
och min glädje vemod.

* * *

GRUMLA ICKE FLICKANS SJÄL.

Flickan satt vid bäckens strand,
tvådde sina fötter där;
sjöng en fågel ofvanför:
"flicka, grumla bäcken ej,

himlen syns ej mer i den!"
Flickan slog sitt öga opp,
talade med tårad blick:
sörj ej öfver bäcken, du,
bäcken klarnar snart igen.
När du såg mig stå en gång
vid en ynglings sida här,
du till honom tala bort:
grumla icke flickans själ;
aldrig skall den klarna sen,
aldrig spegla himlen mer.

* * *

DEN ENDA STUNDEN.

Allena var jag,
han kom allena,
förbi min bana
hans bana ledde.
Han dröjde icke,
men tänkte dröja,
han talte icke,
men ögat talte. —
Du obekante,
du välbekante!
En dag försvinner,
ett år förflyter,
det ena minnet
det andra jagar;
den korta stunden
blef hos mig evigt,
den bittra stunden,
den ljufva stunden.

* * *

NORDEN.

Löfven de falla,
sjöarna frysa. —
Flyttande svanor,
seglen, o seglen
sorgsna till södern,
söken dess nödspis,
längtande åter,
plöjen dess sjöar,
saknande våra.
Då skall ett öga
se er från palmens
skugga, och tala:
tynande svanor,
hvilken förtrollning
hvilar på nordens?
Den som från södern
längtar, hans längtan
söker en himmel.

* * *

DEN SÄLLSYNTA FÅGELN.

När om kvällen han i stugan inkom,
bannade sin son den gamla modern:
son, du går hvar dag till dina snaror,
och hvar dag du kommer tomhändt åter:
vårdslös är du eller oförståndig,
efter andra få, och du blir utan.

Henne svarade den yra gossen:
"hvad, om än ej lyckan är den samma,
då vi ej för samma fåglar gillra.

VILL DU BYTA ÖDE?

Bortom mon där, vid det lilla torpet,
vistas, gamla mor, en sällsynt fågel;
under hösten har på den jag lurat,
under vintern har jag nu den fångat,
men till våren vill jag föra hem den.
Underlig är fågeln där; den äger
icke vingar, men en famn i stället,
icke dun, men silkeslena lockar,
icke näbb, men tvenne runda läppar.”

* * *

VILL DU BYTA ÖDE?

Vuxen upp på stranden
af en bäck, som svallar,
sköljd af hvarje hvirfvel,
hvilket lif af oro
lefver du, o blomma!

Blomman hördes svara:
”om mig strömmen skonar,
om mig strömmen härjar,
är dock all min oro
blott en flyktig sommars.
Vill du byta öde,
flicka, sköljd af strömmen
i en ynglings hjärta?”

* * *

ETT LITET ÖDE.

1.

ÄR SÅ ARM DU, SOM MAN SÄGER?

Fattig kallar man din moder,
fattigt, späda barn, du kallas.
Är du fattig, lilla älskling,
är så arm du, som man säger?

Utanför din moders stuga
blomstra ängar, grönska lundar;
hvarje äng har silfverbäckar,
hvarje lund i sjöar speglas,
öfver alla skiner solen,
gjuter gifmildt gyllne dagen.

Är du fattig, lilla älskling,
är så arm du, som man säger?

När du hör din moder sjunga,
slutas sakta ögonlocken,
gömma skalen själens pärlor;
när de gömmas, kommer sömnen,
sömnen följs af drömmens ängel,
drömmens ängel tar dig stilla,
lyfter dig på mjuka vingen,
för dig ut på blomsterängar,
att i frid bland blommor blomma,
för bland fåglar dig i lunden,
att ditt bröst med sånger fylla,
tvår din själ i sjöars renhet,
låter dig i solljus bada.

Är du fattig, lilla älskling,
är så arm du, som man säger?

När du öppnar ögat åter,
är du i din moders armar,
känner i ditt späda sinne,
tänker, som en dunkel tanke:
ljuft det var på blomsterängen,
gladt bland fåglarne i lunden,
godt det var bland klara vågor,
varmt i solens ljus att bada;
bäst dock är i denna famnen.

2.

EGEN MODER GÖMS I MULLEN.

I mitt hem en stjuvmor råder,
egen moder göms i mullen.
Och jag hastar öfver hagen,
skyndar stilla till den sörjda,
ginar öfver gärdet stundom.
Men den främmande förtörnas,
hviskar, hväsande af vrede:
denna flicka går på gräset,
krossar klöfvern där på ängen.

Fader, hör ej hårda orden!
Lätt är flickans fot i loppet,
stör ej många strån i farten.
Jungfrun har ej hårda sulor,
trampar ej med tunga klackar.
Oskodd löper hon på lindan,
flyr med blottad fot på fältet,
far som fläkten far på ängen,
skyndar såsom skuggan öfver.

Skulle ock ett blad bli brutet,
något grässtrå nedertryckas,
hjärtats sorg förtynga stegen,
grönskar snart en grodd ånyo,
fostras flere blad i stället
af den dagg mitt öga gjuter,
dessa blåa stjärnors tårar.

3.

SÅ JAG FÄRDAS SJÄLF MOT FJÄRRAN.

Hvarför suckar bäckens bölja,
klagar sakta under färden,
far i krockar öfver fältet,
böjer bukter öfver ängen,
viker af från vägen ofta,
färdas blott ett stycke framåt,
slingrar, nästa stund, tillbaka?

Så jag färdas själf mot fjärran,
går mot obekanta öden,
tar ett steg och ser tillbaka,
vandrar fram och vänder åter,
vill ännu se hemmets höjder,
röken från min faders boning.

4.

SÅDAN VÅRD BLOTT FINNER FLICKAN.

Icke äger jag, som andra,
fader, som vid namn mig nämner,
moder, som sitt guld mig kallar,
broder, att min börda bära,
syster, att mig stundom smeka.

Där jag andras hjordar vallar,
högt på berget, djupt i skogen,
dagen ut på fria fältet,
där är skäggig gran min fader,
björken böjd af år min moder,
broder är mig bruna trasten,
markens bleka lilja syster.

När den kalla skuren strömmar,
får jag stundom skygd af granen,
När mig solens stråle bränner,
bjuder björken stundom skugga,
när jag sorgsen står på fältet,
tröstar med en ton mig trasten,
med en blick ibland en blomma.
Sådan vård blott finner flickan,
annan glädje ej den arma.

5.

FLICKA, KÄRLEKEN ÄR VÄLDIG.

Ofta i min barndoms dagar
hörde jag min moder säga:
flicka, kärleken är väldig,
mäktar mer än allt på jorden.
Så hon talte till min varning,
att sitt gyllne äpple skydda.
Moder, o att sant du talat!

Ofta står jag nu på stranden,
där min älskling från mig skildes.
Dän han far dit bortom molnen,
som vid hafvets rand sig höja.

När jag ser hur fjärden fradgas,
ser hur böljan slår mot stranden,
lägger jag min hand på vågen,
doppar fingrets spets i djupet:
sakta, sakta, vilda bölja,
somna, låt de andra sofva!

Månne vågen väl, som svallar
hotande mot skeppets sida,
där han fjärran far, den dyre,
månne havvets vilda dotter,
fast så långt från mig hon rasar,
ej mitt söfningsord förnimmer,
af min lätta hand ej lugnas,
efter kärleken är väldig,
mäktar mer än allt på jorden?

Ofta, när i furans krona
fläktar fara, vindar hvina,
sänder jag från denna klippa
tyst min tysta suck att flyga:
o min ende, kom tillbaka!

Kanske, fast så svagt den ljuder,
har likväl den starka vingar,
kan, som svalan, klyfva vinden,
genom rymder nå min älskling,
efter kärleken är väldig,
mäktar mer än allt på jorden.

6.

HUNDRA VÄGAR HAR MIN TANKE.

Store Skapare, förlåt det,
se ej, gode Gud, med vrede
att så ofta i ditt tempel
jag på honom äfven tänker!
Hundra vägar har min tanke,
tusen att till honom hinna.
Blott det sämsta leder bortåt,
allt det bättre för till honom.
Kort från dagens ljus är vägen,
gen från nattens stjärneskara,
hvarje blomma stakar stigen,
hvarje träd är vägamärke.
Men när dig min tanke hunnit,
är den nästan ren hos honom.

7.

HVILKEN SÄLLHET SKÖN ATT SYNAS!

Hvilken fröjd att vara vacker,
hvilken sällhet skön att synas!
Vore jag så mörk, som mången,
ful, som flere andra flickor,
fick jag ej i källor skåda,
ej i bäckar se mitt anlet;
källans skönhet kunde störas,
bäckens silfver sotbesmittas.
Tordes knappt på ängen träda,
att ej blomstren skulle skrämmas,
blomma hviska tyst till blomma:
är det nässlan, är det tisteln,
kanske kardborrn själf, som kommer?

8.

TALA, TALA TYCKTES ALLA.

Hvem har nu gett vett åt vinden,
gett åt luften ledig tunga,
röst och språk åt gårdens rönнар,
och åt späda fågelskaran?

Förr, när från min bädd hvar morgon
jag på loftets trappa trädde,
visste vinden blott att smeka,
rönnen blott att susa stilla,
kvittra blott förstod hvar fågel.
Nu, när sist jag kom på gården
från mitt olyckssälla läger,
tala, tala tycktes alla,
vinden hviska: arma flicka!
fläkten susa: fallna flicka!
rönnen sucka: svikna flicka!
svalan sjöng: hvar är din stolthet?
sparfven: hvar är nu din glädje?

9.

MEN MIN FÅGEL MÄRKS DOCK ICKE.

Svanen speglas ren i sundet,
knipans hvita vingar hvina,
lärkan höres högt i löjden,
spofvens rop kring kärret rullar,
våren samlar sina skaror,
får sin fågelflock tillbaka,
väntar dem med sol och värma,
lockar dem med långa dagar.

Och jag arma flicka fiker,
 söker skingra saknans mörker,
 vårda värmen i mitt sinne,
 vill som våren vänlig vara,
 synas ljus som sommardagen.
 Och jag gläds, fast sorgen gnager,
 ler, fast tåren trängs i ögat;
 men min fågel märks dock icke.

10.

SEN HAR JAG EJ FRÅGAT MERA.

Hvarför är så flyktig våren,
 hvarför dröjer sommarn icke?
 Så jag tänkte fordom ofta,
 frågte, utan svar, af mången.

Sen den älskade mig svikit,
 sen till köld hans värma blifvit,
 all hans sommar blifvit vinter,
 sen har jag ej frågat mera,
 känt blott djupt uti mitt sinne,
 att det sköna är förgängligt,
 att det ljufva icke dröjer.

* * *

LEGENDER.

KYRKAN.

Hårda skiften, bittra pröfningstider
 bragt från eget hemman, gods och välstånd
 djupt i nöd och armod bonden Onni.
 Åren härjat sist hvad ödet skonat.

Fem och sjutti vintrar täckt hans hufvud
med en snö, som ingen sommar smälter.
Ett blott ägde han af allt, hvad fordom
gjort hans glädje, ett blott, sin förtröstan
på den Gud, som medgång sändt och motgång;
och han bodde nu, till dörrn förvisad,
gömd, förbisedd, på en annans hemman,
af sin sockens mildhet underhållen.

Men midsommardagen grydde, folket
vaknade i stugan; äldre, yngre
klädde sig i högtidsdräkter, alla
ville skynda nu till Herrans tempel.
Hos den gamle väcktes samma längtan,
och han gick till värden fram och talte:
"låt mig följa dig i dag till kyrkan,
käre broder, våren ut jag sutit,
full af krämpor, i mitt hörn vid muren,
och ej hört Guds ord på halfva året."

Värden viste ut mot träsket. Tjocknad
låg en hvitgrå dimma än däröfver,
och ej strand, ej våg, ej holmar syntes.
"Vill du själf försöka hitta vägen,"
sade han, "med båt far ingen annan;
men till fots är färden lång kring viken,
och för dig finns nu ej häst i gården."

När den gamle hört det hårda ordet,
gick han tyst till stranden, löste båten
och begynte ro i gråa dimman.
"Den, som leder fiskens stråt i hafvet,
fågelns stråt i luften, att de komma
dit hans lag dem kallar, han skall foga,
att ock jag i dag hans kyrka finner."

Stunder flöto bort, blott sjö och töcken
 såg den gamle, från sin kosa vilsnad,
 och hans kraft begynte svika, tyngre
 kändes rodden ren och handen domnad.
 När i morgonlugnet öfver fjärden
 första gångens ringning ljöd, och klangen
 hann hans öra, var den dof och mattad,
 och han fann sig långt från kyrkan, längre,
 än när först han lade ut från hemmet.
 Och det ringdes andra, tredje gången,
 och från fjärran än blott kommo ljuden.
 Och mot höjden hof den gamle ögat,
 såg mot gråa skyn, som med en fråga,
 utan kraft och råd och hopp och bana.

Men i samma stund i sakta skridning
 stötte båten mot en häll, och dunkelt
 ofvan hällen skymtade ur töcknet
 fram en strand och bjöd den gamle hvila.
 Opp han steg på stranden, såg omkring sig,
 kände stället, kände ön i träsket,
 där, som ung, han landat tusen gånger,
 och han satte sig på kala berget
 tankfull ned, och mörker rådde, mulen
 var hans själ, och mulen jord och himmel.

Men det ringdes samman. — Var i högre
 maktens vård den gamle? — När han hopplös
 nu mot fästet höjde ögat, syntes
 klar en högblå rand emellan molnen,
 ljusets förebud. I kyrkan skulle
 sången börjas; på den öde holmen
 drog ock nu den första vindfläkt andan
 mellan löfven, och den första lärkan

flög, af dagern väckt, mot skyn. Försvunnen
 var naturens dvala snart. På toner
 följde toner nu, och nya stämmor
 vaknade i dal, i höjd. Ett jubel
 ljud bland luftens dimmor, ljud bland träden
 kring den gamle, och han själf, af sångens
 glädje gripen, glömde nöd och sorger
 och föll in med ord. Den sköna psalmen,
 sommarns psalm, "Den blomstertid nu kommer,"
 ljud i stilla darrning från hans läppar.

Och den blomstertid var kommen. Sommarn,
 som han sjöng om, var af inga murar
 utom honom stängd. Dess örtesängar
 växte för hans fot, dess fågelsånger
 hörde han; och Kristus, som han nämnde
 Sarons blomster, gröna dalens lilja,
 kom som blomster och som lilja, värmden,
 som han bad, i hvarje fläkt hans sinne.

När han slutat psalmen, hade höjden
 klarnat redan, blott kring lägre rymder
 låg ett töcken än. Då steg ur österns
 molnbädd solen opp och göt en stråflod
 öfver landets, öfver vattnets dimma.
 Tystare blef rymden, luftens skaror
 sökte hvila, hvarje väsen tycktes
 vilja endast skåda nu, ej sjunga;
 och den gamle följde med sitt öga,
 stum af andakt, ljusets väg. — Hvad dunkelt
 syntes nyss, var nästa stund förklaradt.
 Udde efter udde dök ur dimman,
 ö vid ö stod fram; en värld af fägring
 växte sakta opp ur skuggans tomhet,
 tog begränsning, färger, glans.

Förliden

längesen var morgonstunden redan,
 när, med klarnad blick, med molnfri panna,
 rörd och tacksam, från sin plats den gamle
 reste sig och gick till julen åter.

Men han såg till afsked än tillbaka
 upp mot stranden. "Nu Guds frid med eder,"
 så han hördes säga, "fåglar alla,
 unga bröder, systrar, Guds församling,
 som med mig i dag, i samma kyrka,
 honom prisat och hans ära sjungit.
 Och haf tack, du tolk af himlens läror,
 klara sol, som nu för oss predikat,
 böjt vårt hjärta, att hans godhet känna,
 och lagt ut hans verk för våra ögon."

CHRYSANTHOS.

I den kristna kyrkans första tider,
 när, i ljuset från den nya världen,
 jorden bleknade, och mången trogen
 vände bort från den med rysning ögat,
 bodde i Aten en man Chrysanthos.
 Tidigt, innan än den bruna locken
 vissnat på hans hjässa, kinden mistat
 vårens blomning, höga pannan fårats;
 hade ordet hunnit till hans öra,
 och hans hjärta öppnats gladt för Kristus.
 Men hos honom föddes, med hans nya
 födelse, ej fasa för hvad fordom
 han i lifvet aktat kärt och heligt.
 Aldrig kunde han förmås att hata
 denna jord, där Hellas fanns, hans sköna,
 varma fosterland, hans tjusning ständigt

var Aten, den ljusa tempelstaden,
och hans sinne smälte än i vällust
för hvart enda ljud af modersmålet,
den hellenska tungans harpotoner.
När hans trosförvanter, dystra, slutna,
sökte skogars tystnad, och i bergens
kulna, mörka, skymda grottor fjärran
gömde sig för frestelsen och världen,
gick han ljus, en afbild af den första
dag han skådat, upprätt, silfverhårig,
fridsam, tålig, midt i lifvets vimmel,
hörde mannens språk och barnets joller,
stod på torgen lyssnande, när talarn
lät sin stämmas åska skaka folket,
deltog i beslut och bar till urnan
sin voteringskärf, som hvarje annan.
Stundom åter, när på dagens mödor
och bekymmer mätt han sökte lugnet,
och i bödens djup hans ande, svanlik,
ville skölja jordens stoft från vingen,
sökte han ej mörka öknars kulor;
nej, där klarast Salaminska sundet
log mot lummig strand, bland pinier, lagrar,
sågs han vandra, njuta skuggans svalhet,
andas vällukt, blicka hän mot hafvet,
medan solen sjönk, och böljan lugnad
speglade en rosig aftonhimmel.

Så han lefvat, så han lefde, sådan
satt en kväll på Sunions topp den gamle.
På hans knä låg slutna nu en rulle
af Sofokles, hedningen, den store,
ädle sångarn, och på rullen ytterst
lästes tecknadt: "Oidipos Koloneus."

Nyss han slutat dramen, för hans minne
 dröjde än dess bilder, och hans blickar
 sväfvade kring den besjungna nejden.
 "O Kolonos," sjöng han efter skalden,
 "bygd, bland jordens alla bygder skönast,
 ljusa, glada, skimrande Kolonos!
 Där, med lundars gröna skygd förtrogen,
 näktergalen gäll i toner prisar
 murgrönsrankans dunkla rodnad, gudens
 helga träd, det bäruppfyllda, svala,
 stormförskonta, där bland gudaburna
 fostrarinnor Dionysos svärmar,
 i gudinnors lockar sedd narcissen
 gror med himmelsk dagg på bladens fägring,
 krokos gulnar, källor sömnlöst skänka
 klara bäckar näring, och i sångmörs
 krets med guldtöm åker Afrodite."

Så med hednisk färg, men kristlig värma,
 målände sin sälla hembygds fägring,
 sjöng, af hednasångarn väckt, atenarn,
 när en yngling, tidigt som Chrysanthos
 genomträngd af korssets helga lära,
 nalkades med långsam gång den gamle.
 Stannande framför hans fötter, stod han
 stum med öfver bröstet knutna armar;
 i hans anlet syntes skuggor skifta
 mellan sorg och vrede, harm och ömkan,
 och hans blick låg sänkt på pergamentet.

Länge stod han tankfull, dock omsider
 bröt han tystnan. "Gubbe," så han sade,
 "blef ej äfven du engång till ljusets
 helga rike kallad, trängde icke

nådens varma strålar till ditt hjärta —
 så jag sport — och dock hur är din vandel?
 Där, hvar dagens barn i fåfäng sträfvan
 träla, fika, storma och försvinna,
 där med praktsymboler, än af purpur
 på en vårfrisk kind och än af löjen
 kring en läpp, som mognar, afgrundsfursten
 tecknat an de sina, där, o gamle,
 trängs du, lefver du och har din glädje.
 Sällan ses du ensam, och om sådant
 nångång händer, är det ej Försonarn
 som du ropar an, all världens Herre;
 nej, berusad af en giftfylld saga,
 en förförisk sång, med läppar blekta
 ren af dödens hälsningskyss, du stammar
 Afrodites namn och Dionysos'.
 Hvad blir slutet? Rysligt, rysligt, gamle,
 skall du plikta för din brutna trohet,
 du i nådförbundet engång slutne.
 Ryslig, ryslig blir i svafvellågor
 än din lott, när, utan hopp förtappad,
 gråtande, du ej en tår kan gråta
 åt din törst, och svagt, med vissnad tunga,
 evigt fåfängt, till ditt bistånd kallar
 dina väsenlösa fabelgudar."

Så han sade. Lugnt som kvällens anlet
 var den gamles, och den höjda blicken
 såg bestraffarn an: "frid, stränga yngling!"
 talte han, "din tro är stark, jag älskar
 den som tror; dock svara, kan ditt unga,
 bruna öga genomskåda hjärtan
 och rannsaka njurar, när du dömer?
 Döm ej och du döms ej, säger Herren.

From, fördragsam, fridsam, glad och trogen
går sin gång i Mästarns spår en kristen,
full af kärlek är hans tro, och, yngling,
kärleken är hofsam, mild och tålig,
yfves icke, stormar icke, tänker
icke argt och vet ej af att vredgas.
Kärleken fördrager allt, han tror allt,
hoppas allt och lider allt och vänder
aldrig åter. Yngling, om du hade
tro, att flytta berg och lyfta dalar,
utan kärlek vore du en skugga."

Sagdt. Och vänligt räckande den unge
handen, drog han honom till sin sida,
och på samma häll nu sutto båda.

Dagen framled, mattare i väster
glödde solen, vinden sökte hvila,
kvällens frid sjönk ned från Greklands himmel.
Men för dessa taflor hade gubben
nu ej öga; ynglingen allenast
fängslade hans syn och tanke. Länge
satt han tyst, omsider så han talte:
"vackra yngling, om den gamles varning
icke kränkt ditt sinne, låt mig göra
dig en fråga än, kanhända tvenne.
När jag ser ovalen af ditt anlet,
pannans, näsans stolta, raka tycke,
och ditt språk förnimmer, halft i attisk,
halft i jonisk brytning, ljuft i båda,
ljuft ännu i ton då du fördömer,
vet jag att hellen du är. Men säg mig
hvilken trakt dig fostrat? Kanske någon
af Arkipelagens sköna öar

såg dig födas, Paros, Samos, Naxos,
Mitylene? Kanske såg du dagen
på det rika Asiens kust? En lycklig
fader lyfte dig, hvarhelst du föddes,
på sin arm och drömde sälla drömmar.”

”Delos,” svarte ynglingen, med mildrad
stämma nu, ”det hafomflutna Delos
var mitt hemland, Kallinikos hette
den, som engång jordiskt var min fader,
nu en annan jag i himlen funnit.”

”Kallinikos,” talte gubben åter,
”ej ett okänt namn du nämnt, min gästvän
var i forna dagar han på Delos.
O, jag minns ännu den mångbesjungna,
gröna ön, af sagans alla gudar
sökt och älskad, Artemis’, Apollons
fosterhem, jag minns dess höga kullar,
skuggade af cedrar och cypresser,
och dess dalar — skall jag nämna dalen,
Nykτος dal, åt citterguden helgad?
Många länder har jag sett, från Pelops’
halfö vandrat till Tessalien, vistats
på Hellenerhafvens alla öar,
ingen nejd dock tjust mig så, som dalen
där på Delos, med sin lund, sitt tempel,
och vid denna låg din faders boning.
Yngling, när så mycket skönt du skådat
från din lefnads första morgon, svara,
äger jorden endast svarta bilder
för din själ, säg, bor ej i ditt hjärtas
djup ett enda minne, tåldt och sparadt,
från den tid, då drömlig än i oskuld
du bland Nykτοςdalens blommor lekte?”

Så han sade. På den unges skära,
marmorhvita kinder sågs en flamma
svagt och flyktigt tindra opp och blekna.
Men den gamle forfor: 'jag har lyssnat
till en sägn en gång, Arkipelagens
öar tro den redan, snart, kanhända,
skall den spridas öfver fasta landet.
Så förtäljer den: på Delos föddes
Marmaryne. Tvenne lustrers somrar
knappt hon skådat, när hos nejdens alla
ynglingar begärens eld hon tände.
Men åt ingen sinnlig trånad ville
hon sitt rena väsen öfverlåta,
blott Apollon valde hon till älskling,
och i Nyktosdalen, ren och trogen,
blef hon gudens blomstervårdarinna.
Kväll och morgon, stundom hela dagen
sågs hon där bland blommorna, en äldre
syster lik, så blid och så förtrolig,
vattna, stöda, ordna och plantera.
Men ej handens ensamt var den skötsel
hon dem skänkte; ofta lutad länge
med sitt öga öfver blommans öga,
lät hon så sin andes låga drickas
af den spädas blick, och plantans dunkla,
tysta stoft af hennes själ besjålas.
Själff tillbaka tog hon åt sin ande
kropp af blomstren, klädde minsta tanke
i en skrud af dagg och doft och färger,
bytte så med markens döttrar gåfvor,
gaf och tog i outtömlig kärlek.
Där, i denna fristad, stängd för mängden,
fick ibland en yngling ljuft fördrömma
dagens stunder, lefva med det vackra

blomsterfolket och dess vårdarinna.
 Men om honom talar sagan åter:
 när, med hjärtat fullt af aldrig yppad,
 namnlös kärlek, han bland Marmarynes
 blommor gick, och hon i templet dröjde,
 såg han henne, fast hon själf var borta,
 sällt i hvar gestalt, i hvarje väsen
 af den skapelse, hon väckt och vårdat.
 Rosen rodnade med hennes rodnad,
 liljan såg med hennes blick, i trädets
 susning hördes endast hennes stämma,
 och i tusen skilda former lefde
 för hans fromma kärlek hon allena.
 Åter när från blommorna till henne
 någon gång han fick sitt öga höja,
 och i samtal, såsom strängars rena,
 fånga hennes ord, då var det honom,
 som om allt, hvad fint i parkens rosor
 glödt och rodnat, hennes kinder eldat,
 alla liljors strålar sammangjutit
 hennes blick, och hela blomstergården,
 mer förklarad blott, stått fram med henne. —
 Så förtäljs det. Jag har sport och frågat
 hvem han varit, ynglingen från Delos? —
 Kallinikos' son, så har man svarat."

På den unges kinder syntes stora
 tårar nu. "O fader," så han sade,
 "näm ej namn, som längst af jordens toner
 susat i mitt öra; jag har glömt dem,
 låt mig glömma, låt mig hata minnet
 af mitt tomma nattlifs skuggestalter."

Men den gamle talte full af allvar:
 "yngling, hata ej din ungdoms skola,

Nyktosdalen och dess minnen icke;
höga läror skrefvos för ditt hjärta
där i bilder, dunkla, späda, svaga.
Se dig kring i världen! O, hvad ser du?
Öfverallt Försonarns blomsterrike.
Mörkt för den, som blindt till honom stormar,
är det klart och öppet för det öga,
som i kärlek stilla höjts mot honom.
Yngling, värd att skåda är hans blomgård.
Solar sår han där, och stjärnor strör han
kring som liljor, vårdar stora länder,
stöder folkslag, hör också den minsta
mänskoblommas suck, och mildt till alla
lutad låter dem sin kärlek dricka.
Gå, som förr till Marmarynes blommor,
ut i världen gladt och utan bäfvan,
det är Herrans blomgård du besöker.
Bor blott i ditt hjärta Kristi kärlek,
blyg, ej rusig, skall du finna saligt
hur i allt han skymtar fram, hur solen
lyser med hans ljus, hur stjärnan tindrar
med hans klarhet, lifvets sorl och vimmel
af hans milda stämman genomljudes.
När du sett det, gå till honom åter
i hans ord, och se, hans ord skall vara,
som om allt det ljus, som från hans himmel
strålat ned, hans varma sol, hans stjärnors
milda här, hans mänskoätter — hela
detta underbara blomsterrike,
mer förklaradt blott, därinne bodde.”

UR ELGSKYTTARNE.

FJÄRDE SÅNGEN.

Redan i öster rodnade vintersolen, och redan
nådde de ifrande skyttarne ön, som, med granar bevuxen,
grönskade opp ur snön och åt älgarne skänkte en fristad.
Sex skidlöpare ordnades strax att bilda en skallgång,
medan i valda försåt sig skyttarne satte i hållet.
Jakten begyntes med stormande rop. Uppskrämda bland
träden,
svärmade orrar och järpar och stundom med buller en
tjäder;
skott sig mängde med skri, och af dåן genskallade nejden.

Men som han sutit, satt i den rymliga stugan på herrgåln
Ontrus, den brunskäggyfvige, glad bland förtrogna kamrater.
Spinnande pigor blott och den skröpliga, halta Rebecka
voro därinne med dem, ty drängarna färdats till skogs ren.
Nu kring det långa bordet de glädtiga bröderna satt sig,
tömmande skummigt öl och kryddande ölet med brännvin;
likasom trån vid roten af rinnande bäckar besköljda,
när de af våren beklädas med löf och grönska och fågring,
utan sin möda och strid, så suto de alla vid bordet.
Endast den yngste i brödernas tropp, den sköne Tobias,
rörde sig där och besörjde att brist ej drabbade kannan.
Denne, ju oftare nu han till hushållskammarn och Hedda

gick i sitt värf, och ju mer han, af rusets yra bedårad, såg på den blomstrande flickan, betogs dess mera af kärlek. Ingen arkangelsk mö, och ingen vid stranden af Dvina växande tärna kufvat ännu den flyktiga gossen, utan hans hjärta var fritt, och spratt som en åder i källan. Nu, af ett skummande öl och en blomstrande tärna på en gång dårad, sprang han och dansade, grät och skrattade ömsom, tills i en blink, som en storm, han den varubetungade ränseln slängde på nacken och skyndade ut. Ölståndkan ur handen fällde af skräck, där han satt, den varuförståndige Ontrus. Upp från bänken han sprang och förföljde den flyende gossen. Kom ur stugan i farstun, och kom ur farstun på gården; gärna med samma fart han i hushållskammaren inträngt, hade ej hundarnes par, den modige Jäger och Backus, stannat vid den, sen med tjut de den skyndande gossen förföljt dit.

Men då han såg hur med vrede och skall de belägrade dörren, greps han af fruktan, stannade, lockade, hvisslade, smålog, slog sig på knäna och nämnde vid namn dem båda förgäfves, tills ur fickan han tog en glimmande kringla omsider. Denna itudeld bar han med båda händerna framräckt, nalkades trappan, smög sig på den ett steg och ett annat, tjuste och kastade bitarne fram. Halfmurrande grepo hundarne dem, men han hann oskadad till kammaren, Ontrus.

Där låg redan på knä, vid den öppnade ränseln, Tobias, ryckande ifrigt varorna opp, som om alla i brand stått; pärlor af glas, nattrockar och sidenschaletter och mösstyg slängde han brådskande fram på en gång. Förvånad ur väfstoln

spratt den förståndiga Hedda, och fällde sin spole ur handen. Men han ropade snart, den sköne Tobias, i tårar : allt, tag allt, o flicka, och låt mig kyssa din mun blott ! sade och ilade fram att kyssa den älskade genast.

Orden hörde i dörrn den brunskäggyfvige Ontrus, där han med häpnad störtade in; som den vingade örnen flög han sin broder i nacken och skrek åt Hedda tillika: icke dock, icke dock, flicka, försök det ej, hör på hans ord ej! Dåren, han äger ej russakan ens, som springer i väskan, mindre en sidenduk, den fattiga narren. — I dammet släpas kattuner och tyg, väl femtio rubler i värde. — Hej dock, Tobias, din hund! så ropande höll han med ena handen sin stretande bror i det yfviga håret i nacken, medan han, hukande ned på en gång, med den andra behändigt plockade varorna opp och stack dem åter i väskan. Men då han samlat allt, att en pärla ej mera var borta, tog han sin ränsel, öppnade dörrn och, af hundarne ansatt, gick han och ledde vid håret sin bror, som en fåle, till stugan.

Annat hade likväl den förståndige Ontrus i sinnet, än att med kärleken låta bero sen han varorna bärgat. Först dock drack han hvad öfrigt af öl i den tumlande stäfvan blifvit, och strök ur mustascher och skägg det fastnade skummet; men sen gick han åstad, för sin älskade broder att fria.

Hedda! ropte han strax, då i hushållskammarn han inkom, härlig är gossen, härlig den stolte arkangelske gossen; topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias. Såg du hur fet, hur rund och hur röd om kinder och läppar ynglingen var, hur hans hår, som en glänsande sobel i värde, hängde på pannan jämnt och beskuggade kinden och nacken. Men på hans haka såg du det tätt framskjutande skägget? Snart som en räfsvans yfvigt och långt skall det falla mot bröstet.

Härlig är gossen, härlig den stolte arkangelske gossen; topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias. Åter att dansa, min vän, om på klack, om på tå det beror här,

har han sin like ej sett, om det gäller att flat som en kringla
sjunka mot golfvet, och lik en rakett uppspritta tillbaka.

Allt vid hans dans är fullkomligt, båd armarnes svängning och
benens,

sjunger han, sparkar han, knäpper han, stampar han, hvisslar
han, ler han.

Härlig är gossen, härlig den stolte arkangelske gossen;
topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.
Hvad, om vi dricke ibland och rusige ligga på golfven!
Icke beständigt dricke vi, sällan, o sällan, ibland blott.

Kulen är vintern, flicka, och tung är för vandraren ränseln;
sen vi hos främmande fastat, af fruktan för tjufvar och bofvar,
dricka vi öl då vi komma till gamla bekanta och kunder.

Härlig är gossen, härlig den stolte arkangelske gossen;
topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.

Kom till Arkangel, skönt är det varurika Arkangel:
siden blifver din dräkt, och silfverrubler din kost där.

Fattigt är Finland, skogar och fjäll blott finnas i Finland.

Följ oss, kom till Arkangel och bo vid stranden af Dvina!

Rik är den brunskäggyfvige Ontrus, rik är hans broder,
härlig är gossen, härlig den stolte arkangelske gossen;

topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias!

Så han sade, och strax ur gömman i barmen en plånbok,
sedeldiger och stor, framdrog han och svängde mot taket.

Sedlarna yrde omkring, som fjärilar luftiga, lätta,
röda och hvita och blå, femtusende rubler och mera

sväfvade där mot golfvet, och mellan dem alla och på dem
sprang, med ljungande blickar, i tjust förmäthenhet, Ontrus.

Honom lämnade då den förståndiga Hedda, att ensam
stoja och fria, och gick till sin fru, där i salen hon träget
räknade kläder till tvätt och skref dem i ordning på nota.
Leende hörde hon sen, hvad i hushållskammaren Ontrus

skriket och gjort, och vid Heddas berättelse kom hon ur
räkning.

Men då den brunskäggyfvige Ontrus såg sig allena, glömde han kärleken strax och slöt med de luftiga sprången. Sedlarna sökte han åter, med darrande händer af andakt, kysste med tjusning enhvar, väl tusende gånger förut kysst, stack dem i taskan, stack, ljuftgrinande, denna omsider rund som förut i sin barm, och gick tillbaka i stugan.

Kärlekens kval bortdansade där den sköne Tobias, knappast mäktig att svänga sig mer för det svindlande hufvet. Blandande löje med gråt och klagosånger med fröjdrop, höll han sig ton till de språng, han på sviktande fötter försökte,

tills omsider af hufvud och ben besviken han kullföll, lämnande hjärtats sår i sömnens händer att läkas.

Sådan syntes han nu, då den brunskäggyfvige Ontrus kom från sin friarefärd, och gnolande trädde i stugan. Tvenne bestyr upptogo den kommandes sinne. Till bordet gick han, och såg med bedröfvelse ned i stäfvan, som tom var. Denna sände han ut med en skäggig broder, att fyllas. Därpå såg han sig om, hvart han skulle den fallna kamraten bringa i ro, att han ej, där på golfvet han hvilade utsträckt, skulle för fötterna ligga och hindra hans dans och de andras. Lämpligast tyckte han då, för den somnade brodern till läger, bädden af halm vid muren, med hufvudkudde af rörtofs, där att hvila sin tröttade kropp den gamla Rebecka lagt sig neder i frid, med den spräckliga katten vid sidan. Dit framsläpade Ontrus den ölbetungade brodern, leende glad då han såg hur innerligt djupt han i sömn var, föll på sitt knä och skakade sakta den åldrigas skuldra: maka dig litet, maka dig, gamla Rebecka, han sade, närmare muren, och drif den kurrande katten ur famnen, att du i stället må få en blomstrande gosse bredvid dig!

Tvy! skrek sprittande opp den skröpliga, halta Rebecka,
 tygle den onde din hädiska mund, långskäggiga odjur!
 Fick jag väl njuta en blund för hans ogudaktiga krumsprång?
 Får jag väl någonsin ro, om jag låge från dygn och till
 dygn här?

Ve, att den dag jag skådat, då du, okristliga hedning,
 landet till styggelse tågar omkring! Så talande slängde
 gumman med darrande hand mot ryssens anlete katten.
 Denna, förskräckt, grep fräsande tag i det yfviga skägget,
 klöste hans haka och kind och flydde på muren i blinken,
 där han i mörkret murrade sen med glimmande ögon;
 men på sitt läger lade sig lugn den gamla Rebecka.

Ontrus igen stod kvar och strök sin haka med handen,
 svor och brummade sakta och log med förundran i växling,
 tills han för ölet, som strax inhämtades, glömde sin motgång,
 släpade brodern bort från den farliga bädden och redde
 honom ett rum på den bänk, där han själf tog säte vid
 kannan;
 medan ett gällt, osläckeligt skratt, som pigorna börjat,
 ljud vid de hvilande rockarne än, och den gamla Rebecka
 satte sig opp, nedlockade katten och lade sig åter.

FEMTE SÅNGEN.

Så fördrefvo sin dag, på den välbemedlade herrgåln,
 ryssarnas glädtiga tropp, och drucko och friade ömsom,
 medan på holmen skyttarna gladdes af skott och af jaktrop.
 Men då af solen en strimma ej mer var öfrig i väster,
 fanns på den skogiga ön ej heller en älg, som ej stupat.
 Sex skidlöpare, dröjande kvar vid bytet att vakta,
 suto på snön i en rund, och förnöjdes af mat och af brännvin;
 Petrus igen och med honom den aktade herr kommissarien

tågade långsamt fram mot sitt hem, på det glimmande träsket. Åter ett stycke från dem, så långt, att det vingade lodet nått, men ej träffat sitt mål, skrann flämtande värden på

Hjärpvik,

honom följde, fast nära dock ej, den raske Mathias. Snabba som skuggor af moln, af stormarna drifna på fästet, flögo på isen de fram med glattade skidor i täflan, öfvade båda och båda för skidlopp vida berömda.

Nu det gällde ett vad; hvem först till den aktade herrgåln hunne, och skaffade hästar att älgarne forsla från skogen, skulle med ett stop öl och en sup af den andra förplägas. Vargen hade ej täflat i lopp med den åldrige Hjärpvik, där han för vadet ilade fram; den raske Mathias skyndade skamfull efter, och stötte med käpparna drifvan. Men när omsider han kom till den sluttande backen vid

herrgåln,

mötte han ren Zacharias, som stod stormodig på främsta slädan och följdes af två frilöpande fålar i spåret.

Glad, då de möttes, talte den ärade värden på Hjärpvik: nu, nu, laga, Mathias, att ölet mig väntar och supen, när jag med älgarne kommer i kväll och behöfver mig värma. Sade, och eggade hästen till färd. Men den raske Mathias tänkte på Hedda, och fattade strax och släppte ej tygeln, innan han henne begärt af den åldrige fadern till maka. Väl, så sade han, öl skall du finna i afton och brännvin, lofva dock ett, Zacharias, åt mig tillbaka i hast här, innan du färdas, lofva mig Hedda, din dotter, till hustru.

Leende svarade då Zacharias, den ärlige gubben: ej är det jag, som skall bädda din säng och syra din rocka, fråga ej mig, men henne, och lofvar hon, lofvar jag äfven. Väl med en sämre kunde hon vandra och vandra till sämre. Sade, och ropade högt åt hästen och åkte sin väg bort. Men till stugan begaf sig med fröjd den raske Mathias.

Inne fann han väl ej, hvad han sökte, den blomstrande Hedda, ty hon satt däroppe i hushållskammaren ensam, full af bestyr att snart få slut på den randiga väfven; ryssarna såg han dock där, och med dem rotfattiga gumman. Nära till muren satt den skröpliga, halta Rebecka, krumpen och tyst, långskäggige brödren lågo där spridde, icke på valda ställen, men hvar de af händelse fallit. Vakne voro de ej, de njöto det ljufliga rusets döfvande ro och glömde i lugn besvärliga färder; endast den brunskäggyfvige Ontrus satt vid sin kanna, drucken och säll, och såg på de fallna kamraternas hvila.

Men då i dörren han märkte den raske Mathias från Kuru, sprang han från bänken strax, och började dansa i glädjen. Skriande sjöng han och mätte den rymliga stugan med stegen, så att hon skyndade, skrämmd af hans språng, den gamla
Rebecka,
bort i en vrå, och fördömde med slutna händer hans upptåg.

Väl af hans dans förnöjdes den raske Mathias från Kuru, hellre han skådat Hedda ändå; men han hejdade Ontrus midt i hans fart, och fångade ögonblicket och talte: hej dock! Går det så lätt, danskunnige broder, att röra fötterna nu, då du lyder den glädtiga takten allena, skulle väl stugan ej mer inrymma de luftiga sprången, om med en vacker flicka du fick kringsvänga i polska? Säg hvar äro de nu, de blomstrande pigorna, alla?

Honom svarade åter den brunskäggyfvige Ontrus: hvem vill passa därpå, hvar de öfriga springa på gården; endast den fagra Hedda, som sitter vid väfven däroppe, söker jag glad, ty hon brygger och säljer det härliga ölet. Snart skall hon visa sig här med en skummande stäfva ånyo. Glad nedsatte sig då den raske Mathias att vänta.

Men i detsamma syntes i dörrn den saknade flickans rodnande kind, och hon kom att spola sitt färgade ullgarn. Stäfvån bar hon i handen också, af det jäsande ölets fradga bestänkt, då hon skred som en morgonstjärna till
bordet,

och med ett leende fäste sin blick på den raske Mathias. Nu, så sade hon, måste du strax, värderade främling, skilja en tvist, som jag har med en annan flicka i gården: om det är hon, eller jag, som skall få af den andra ett nålbref? Om på er jakt du träffade bäst, får jag, och hon tappar; åter om Petrus träffade bäst, får hon, och jag tappar. Sade, och knöt kring röret en ända och började spola.

Närmare henne satte sig då den raske Mathias, tände på pärtans eld sin stoppade pipa och sade: flicka, ej mer må du våga på främlingens lycka ett nålbref. Så har det gått med vår jakt, att af fyra älgar, som fallit, två jag skjutit, och en välaktade herr kommissarien, en blott Petrus också; men det yppersta skottet är hans dock. Se, då vi slutade ren och voro beredda till hemfärd, sköt Zacharias ett skott, där han stod vid stranden allena, sköt och höjde sin röst och skrek som ett dånande tordön: hit, hit, skynden er, skynden med laddade bössor i tid hit! Ingen hade väl då, om icke den flyende haren, täflat om yppersta priset i lopp med den ärlige Petrus, så framskyndade han, då han hörde det skallande ropet. Stranden nådde ock jag och såg hur han lossade skottet, såg hur på håll, oskadad och fri, den flyende älgen sträckte sin färd i galopp utöfver det snöiga träsket. Men i ett obetvingeligt skratt utbrast jag och sade: hvar är ditt vett, förståndige vän, då du skjuter på allvar? Snarare träffar du skyn, än den flyende älgen på slikt håll. Tigande ryckte han vred ur min hand det gamla geväret, lade det genast till ögat och sköt. Ett rop af förundran

följde hans dånande skott, ty den fjärran travvande älgen stannade, reste sig högt och störtade blodig på drifvan.

Icke i mannaminne ett skott, likt detta, förspordes.

Dock hvi talar jag här om vår jakt? Långt annat i hågen har du väl nu, då du spolar ditt garn kanhända till brudskänk, kanske till väst åt en man, som fångat och äger ditt hjärta?

Hå hå! suckade nu den skröpliga, halta Rebecka, där vid ugnen hon satt hopkrumpen, och stödde i stilla gungning mot händernas par den rynkiga hakan betänksam: hå hå! Vore jag än, som jag var i min blomstrande ungdom, vore jag än, som jag var, då vid lagmanstinget jag tjänte, frodig och frisk och förnöjd och röd som en skinande glödhög, bättre jag visste att skicka mig så, som det ägnar en flicka. Mången förnämare man, som mig kom med förmätenhet nära, fick sig en trasa i synen och äfven en skopa med vatten. Icke ville jag då med alla, som komma och fara, sitta och språka förtroliga ord, som den flyktiga Hedda sitter med främlingen nu, och slutar ej spola i kväll här.

Så hon sade; och djupt grep tadlet den blomstrande flickans sinne, och rodnande tog hon sin korg och begaf sig ur stugan.

Men som då noten en kväll af fiskare kastas i lugnet, varpet i början är blankt och knappt vid flarnena krusas, tills omsider det tränges ihop, och fiskarna stängda spritta ur sjön, och vågen i rörelse bringas och häfves, så, vid den åldrigas tal, ju närmre sin mening hon hopdrog, skiftade främlingens anletes drag från lugn och till vrede. Vred från sin bänk uppstod han och talade bittert och sade: gamla Rebecka, om tyst på den sotiga muren du drefve syrsor och russakor bort, då de springa i kärlekens upptåg, utan att människor störa och hindra förtroliga samtal, hade om dagen du frid och en lugnare hvila om natten; men som en dåre och ej som det ägnar en klok du betar dig.

Så han sade. Ett ord gaf icke Rebecka till gensvar, utan hon gungade stilla, och tyst håååade endast.

Men i detsamma syntes, igenom den öppnade gluggen, Petrus på gården ren och den aktade herr kommissarien. Ut begaf sig Mathias och lämnade vreden i stugan.

Snart då de komna han nått, begynte han tala och sade: Petrus, förut du varit engång med lycka min talman, var det ännu, och gå, om den aktade herrn det ej nekar, snart att fria för mig till Hedda, ty henne begär jag; allt hvad min förra hustru du lofvat, lofve du henne.

Bifall nickade strax kommissarien och talade vänligt: gå blott, gå, fast gården sin yppersta piga förlorar, mer än en piga, ty kär som ett barn har hon varit oss ständigt; men om hon villigt och gladt, som jag tror, förslaget emottar, skola i stugan i kväll ej dans och förplägningar saknas.

Hej, hej! ordade åter den välförståndige Petrus, icke dock så, ej går jag åstad, som en tiggares talman, hvilken för bruden en narr, och knappast tobak för sig själf får. Talar jag, måste en stäfva med öl först lossa min tunga, sen skall en brudgumsgåfva också jag äga för bruden.

Leende inbjöd strax kommissarien den aktade Petrus, skaffade öl, och hans torpare tömde med glädje en stäfva; men till stugan igen begaf sig den raske Mathias.

Ontrus, ropte han gladt, då han öppnade dörren och inkom, fram med en sidenduk ur din väska, så slute vi handel! Liksom en sommarsky, af den glimmande blixten itudeld, lyste af glädje din blick vid hans ord, förståndige Ontrus. Ej köpslagades länge och ej afprutades mycket,

hälften dock prutades strax, och den raske Mathias från Kuru förde den köpta duken i hast till sin svåger i salen.

Denne, så snart han druckit sitt öl och gåfvan i hand fått, gick högtidlig och stolt i sitt värf till den blomstrande flickan, där vid sin randiga väf hon i hushållskammaren dvaldes.

Kommen tog han sin plats vid den sprakande brasan på
spiseln,

stoppade pipan, tog med härdade fingrar ett eldkol, tände den långsamt, rökte och teg. Den blomstrande Hedda skötte sin väf och slängde den flyende spolen behändigt.

Men då den välförståndige Petrus sutit en stund där, trädde han fram och lade den glimmande duken på väfven: denna, sade han, ger dig den raske Mathias från Kuru, gåfva som karl, ej ofta bestådd åt den fattiga flickan, är hon ock vacker som du, och som du värderad af alla.

Sade, och satte sig ned och rökte, och började åter: icke blott duken han ger, men sig själf han bjuder dig äfven.

Men att du icke må tveka och tro att en fattig begär dig, se, så vill jag förtälja dig allt, hvad han har och besitter, löst och fast, det förnämsta, det ringare nämner jag icke, ty uppräknat det allt förmådde jag ej på en kvällstund, hade en tunga jag än mer rörlig än löfvet på aspen:

Främst på en kulle, nära den toppade granen med flaggstång, ligger hans välupptimrade gård, en glädje för fiskarn, när i sin gungande båt från träsket han ser den på afstånd. Under den ligga i rund hans noggrant gärdade ägor, åkrar som skiftevis gro och skiftevis ligga i träde, bördiga, fulla af svartmylls-kokor på botten af lerjord.

Ville jag nämna därhos hans gifvande sveder, där skogen, härjad af lågorna, tvingas att ge sin fetma åt sådden, eller hans kyttlands-tegar, som, midt i det sumpiga kärret, sträcka sin längd och, mellan beständigt flödande diken, synas som holmar af guld, när grödan mognar om hösten.

Åkrarna plöjer han lätt med fem hullglänsande hästar.
 Ängar äger han ock, kring hela hans socken berömda,
 både på högländ mark och på låg, välrödjade alla,
 hvilka om våren gro blomrika, och bärgas om sommarn.
 Aldrig betar en tand på hans väl omhägnade ängar,
 medan de stå i sin växt, de betas af lian allenast.
 Ty med det första, marken om vårn från drifvor befriats,
 lösas hans frodiga kor ur spiltan och drifvas till skogen,
 där de i dalarna finna en frisk och rikelig föda.
 Så kringvandra de, dagen igenom, om sommarn och njuta
 grönskande gräs, och dricka sig mätta ur rinnande bäckar,
 men hvar afton komma de hem, en glädje för ägarn.
 Lyster dig höra också, hur många hans frodiga hjordar
 lefva om sommarn på holmar och skär, dem han äger i
 träsket?

Femtio ulliga får och tjugu behornade getter.
 Aldrig störas de där af vargar, ty så är Mathias
 oförtruten och käck att skjuta förödande rofdjur,
 utan de trifvas i ro och föröka sin afvel beständigt.
 Mycket bekymra ej heller de lönande fåren om vintern,
 ty då stå de i stall och äta en rikelig löfskörd;
 getterna åter kunde den sämsta tiggare äga,
 så behändiga äro de ständigt att söka sig foder.
 Kommer en främling med häst och stannar på gården att hvila,
 genast springa de fram till hans lass och sköfla hans hösäck,
 tills han förtörnad svänger sin piska och drifver dem unnan.
 Se, så har jag beskrifvit hans gård och bördiga ägor,
 utan ett svekfullt ord, och på samma sätt äfven hans husdjur,
 tager jag hönorna bort och den vaksamt galande tuppen,
 hvilka i stugan vistas och bo med människor gärna.
 Sådant äger han allt, den raske Mathias i Kuru,
 rik och förnöjd, och befaller ännu, som om herre han vore,
 tre välmående torparegods på hans bördiga hemman.
 Se, och en sådan man, med sådana håfvor och skatter,

sedda med åtrå äfven af den, som rikare nämnes,
 bjuder dig lyckan nu att äga och ensam besitta.
 Ty så lofvar han dig, den raske Mathias i Kuru,
 om som en trogen hustru du vill, tillgifven och godsint,
 dela hans möda om dagen och dela hans läger om natten :
 först skall du rå som värdinna i allt och befalla i huset
 drängar, pigor och barn ; din man skall du råda allenast.
 Nycklarna äge du själf, hvad lås, dig lyster att öppna,
 öppne du fritt, hvad skatter som helst, du finner därinom,
 kan du betrakta som dina med fröjd, och icke med afund.
 Men om du hvälfver ibland ett förslag i ditt sinne, som strider
 mot hvad din man har tänkt, då måste du vika med saktmod,
 om jordbruket det rör, eller penningens kloka förvaltning.
 Gäller det åter mat eller dryck och anständiga kläder,
 eftergifver din man och vill det samma som du vill.
 Tänk då ej mer, förståndiga Hedda, hitåt och ditåt,
 likasom mången gör, som, förledd af sitt flyktiga sinne,
 ständigt föraktar det goda han vann för det bättre han hoppas ;
 icke så rik är på blommor en äng i den varmaste sommar,
 barn, som på glädje den väg, där vi gå mot grafven beständigt,
 endast vi akte oss väl, att ej hoppet, det hala, bedrager ;
 ty hvar vi stanna en stund att njuta en lycka, i blinken
 springer där hoppet förut och visar en bättre på afstånd ;
 dåren följer det lysten från en till en annan och ratar,
 aldrig förnöjd, tills slutligt han suckande hinnes af döden.

Sagdt ; och han teg, uppblickade högt och tryckte förnöjsamt
 med pekfingret på askan, som pöst i den rykande pipan,
 medan hon, rodnande djupt, den unga förståndiga flickan,
 nedslog ögat, fingrade halsdukssnibben och svarte :
 icke vill jag förtiga för dig, värderade Petrus,
 huru med glädje jag hör att den raske Mathias begär mig ;
 ty du känner dock väl, hvart den fattiga flickan beständigt
 riktar en längtande blick och sitt hjärtas innersta tanke.

Tungt är tjäna en annan, om äfven den gode man tjänar,
när för den lön, han ger, han äger att fordra vår möda,
tyngre blir det en gång att kraftlös lefva af nådbröd.
Därför hyser ej flickan en gladare önskan på jorden,
än att sin egen bli, och rå som värdinna, och ständigt
tjäna en godsint man, af kärlek och icke af nödtvång.
Ofta när ensam jag satt här oppe och trampade väfven,
tänkte jag så: när skall du väl, Hedda, väfva ditt eget?
Spolen flydde ock då rätt ofta den mötande handen,
medan en rullande tår föll ned på den randiga väfven.
Nu, om min fader det vill, vill gärna jag följa Mathias.

Sade, och grät af glädje och fattade Petrus i handen,
skakande den; och han grät, den gamle, af glädje tillika.

Men då sitt värf han slutat, och allt aflupit med framgång,
gick han till stugan och träffade där den raske Mathias.
Saken är afgjord, sade han glad vid ett ljudande handslag,
vandra till kammaren du och jollra och lek med din fästmö!
Själff skall på skidor jag skynda mig hem, att hämta mitt
folk hit.

Sade och lämnade svågern och steg på sitt glattade skidpar,
skyndande fjäten hem till sitt torp med glädje i hjärtat.

UR JULKVÄLLEN.

TREDJE SÅNGEN.

Skogen kläder han grön, han låter
den irrande fågeln
finna ett korn; mig hjälper han
hädanefter som hittills.

Men han satt och förtäljde, den gamle soldaten, i stugan,
rökte sin pipa och talte om krig för det undrande folket,
tills omsider han kom med berättelsen långt i Turkiet.
"Turken," sade han då och blåste mot taket ett rökmoln,
"känner jag bättre än er, fast aldrig med honom jag kämpat.
Ofta i lägret förr, då vi slutade kvällen med samtal,
hörde jag pröfvade män, som stridt utrikes i världen,
tala om honom och än med häpnad minnas hans framfart.
Ali och Mustafa Bey och Kapudan Pascha och Achmed,
namn, som ej människotunga förmår oöfvad att nämna,
hörde jag då och förnam hur hedningen lefver och strider.
Turken, vänner, är hård, som koppar, för kulor och svärds-
hugg;
faller han, springer han opp med den krokiga sabeln i handen,
rister sitt yfviga skägg, som ett lejon, och rasar ånyo.
Ingen skoning begärs i drabbningen, ingen förunnas;
stupar man, lycklig är den, som stupar och slipper att brännas.
Men när stundom en fest för hedniska gudar begynnes,
tar han en skara fångar och klär beckskrudar på alla,
tänder med glädje dem an och låter dem brinna som lampor.

Ofta i drömmar jag sett den unge kaptenen i lågor
stå för sin front, och min son, den saknade, brinna med
honom;
ofta som vaken jag trott, att bedröfvelse väntar oss alla."

Så han sade. — Vid dörrn mellertid, nyss kommen i stugan,
stod, af honom ej sedd, den vänliga fröken Augusta.
Löje stridde med sorg i den sextonårigas hjärta,
när till den gamle hon gick och med mild förtrytelse talte:
"tystna då, gamle Pistol, storpratare, ärnar ni fira
julen med skrämmande ord och bedröfliga sagor allenast?
Vänta, en annan gång, då ni kommer och söker oss åter,
finner ni ingen, som hälsar ett gladt välkommen på trappan.
Nej, långt hellre jag går till grinden och vinkar med handen,
ropar på afstånd ren: bort, olycksbådare, hädan,
bort till turken, att värma er där vid brinnande människor!
Ingen soppa i dag! Här kokas ej; vandra förbi blott."

Leende dock genmälte den åldrige krigaren detta:
"fröken, tala ej så och bekymra er icke, ty hjärtan
finnas hos turkarna ock, fast fula de vore som vilddjur.
Se, hur såg man ej här, i det sista fördärflika kriget,
människor värre ännu, baschkirer och vilda kalmucker,
rysliga, svarta som sot, blodsugare, närda med hästkött.
Tog en sådan en sup och tömde den yttersta droppen,
höjde han flaskan blott och behöfde ej böja sitt hufvud,
ty för honom ej var, som för andra, hans näsa till hinder,
utan den böjde sig opp mot pannan och mötte ej glaset.
Ögonen svarta som kol, med en tindrande gnista i sotet,
brunno i hufvudet djupt, och den vidtuppspärrade munnen
gapade röd som en ugn; förskräckeligt var att i striden
möta en slik, då med skri från sin flämtande fåle han anföll.

Men en afton det var, vårtiden, vid början af kriget;
allt var stilla och tyst, och vi rastade, sen vi om dagen

slagit och drifvit en tropp närgångna kosacker tillbaka. Ensam smög jag mig då till det ödsliga fältet att plundra, lysten att finna kanske en silfverkopek hos de slagna, eller ett silfvergehäng, eller annat som duger att taga. Så till stället jag kom, där den blodiga slaktningen hållits, hittade lik vid lik och sprang otröttlig och sökte, fast utplundradt var allt af ströfvande bönder på förhand. Harmfull slöt jag dock sist att söka och nalkades skogen, där vårt läger vi valt, då bland buskar, ett stycke från vägen, åter en fallen jag såg och började hoppas ånyo. Närmare kom jag och fann en kosack ej, utan ett odjur, fann en slagen kalmuck. På en sjunken drifva, bland tufvor, nära sin störtade häst, orörlig, en fasa att åse, låg han och vände mot skyn vidöppet sitt blodiga anlet.

Häpnad fyllde min själ, och jag ärnade vända tillbaka; men dock bar han sin dräkt och en skön, blå tröja på kroppen, värd en flaska och mer, om man sålde den vänner emellan. Denna förmådde jag ej kvarlämna till byte för andra, utan jag skyndade till och fattade mannen i nacken. Död han syntes mig och stel; dock nu, då jag rörde hans hufvud, väcktes ur dvalan han upp af smärtor och öppnade ögat, stirrade häpen, och kved och talte och ropte i växling. Ej förstod jag hans ord, men hans jämmer och plåga förstod jag, rörd i mitt sinne att se, hur han, öfvergifven af alla, låg i sin dödsstund där, då likväl han som människa föddes. Därför kunde jag ej och ville ej röra hans tröja, tog fastmera hans päls, som jag fann fastbunden vid sadeln, löste den, klädde uppå och skylde hans skälfvande lemmar.

Men då jag jämkat allt, ombundit hans sårade hufvud, flyttat från drifvan hans kropp och ett skäligt läge den skaffat,

satt han och såg mig i ögat likväl och klagade högljudt, liksom om något han saknat ännu. Ej hade jag stunder länge att bida och vaka min natt orolig i skogen, utan jag tog till slut ur min ficka en flaska med brännvin, drack, och manade sen den fallne kalmucken att dricka: här, tag värma, kamrat! Drick ut, var mänska och skrik ej; svårare kunde du dö, än med brännvinsflaskan för munnen! Så jag sade, och han utsträckte den darrande handen, fattade flaskan och drack och blängde med ögat af glädje. Men då han druckit allt, att en droppe ej mera var öfrig, teg han och stödde sig lugn mot tufvan och slumrade genast.

Snart till lägret jag kom, och det trumlades åter till uppbrott, såsom vi plägade då, fast segrande, draga oss undan; tropparna ordnades alla till tåg, och vi började vandra. Se, då hade jag tid att natten igenom i kölden minnas att flaskan var tom; och jag harmades öfver min
 enfald,
 att som en kvinna jag sviktat och lydt mitt blödiga hjärta. Dock gick natten förbi och morgonen grydde, och strider följde på strider igen; blod spilldes, och nya bekymmer kommo med nya dagar, och lätt förglömdes de gamla. Så blef sommar till slut, och sommaren följdes af hösten.

Aldrig tänkte jag mer på det öfverståndna och gamla. Våren och vårens mödor och krig försvunnit ur minnet, likasom snön, som smälte och rann till sjöarna spårlöst; ett blott tänkte jag på, att försvara det älskade lifvet, kämpa som man för mig själf, och därefter för min granne
 i ledet,
 sen att hinna till aftonens ro, uttröttad af dagen. Sådan kom jag en natt att af eftertroppen i nöden glömmas och lämnas kvar på min post. Afsides och ensam stod jag och anade ej, att kamraterna tågade dädan.

Men då det dagades, märkte jag allt, och med vrede i hjärtat gick jag och tänkte på råd, om jag borde förfoga mig undan, eller förblifva på stället och dö. Svårt syntes att välja; bättre jag fann det ändå att falla för fiendens kulor, än att från vakten rymma och dö kanhända för egnas; därför dröjde jag kvar, förbidande fiendens ankomst.

Talrik kom han ej först. Tre jägare syntes allenast smyga bland buskarne fram, och de sågo mig, höjde gevären, sköto och felade alla; men jag, då jag kände mig lefva, spände förtörnadt min hane och sköt och nådde den ena. Strax var förbittringen tänd med skottet. De öfriga båda kommo med fälld bajonett att hämnas och rusade mot mig; striden börjades då, och jag redde mig, bärgande lifvet. Ren svårt sårad var en af de båda och famnade marken, utan att resa sig mer, och den andra begynte att tröttna. Själf med geväret i handen, beredd att värja mig ständigt, stod jag och hoppades än, då en ryttareskara i fjärran syntes och störtade fram i galopp till kamraternas bistånd. Då var ute med allt. Snart smällde pistolerna, kulor pepo som getingar tätt kring mitt hufvud, och innan jag visste, fick jag ett skott i mitt knä, som jag haltar af lifvet igenom. Sviktande stod jag och ville dock hinna förgöra min ovän, innan jag stupade själf, när af ryttareflocken den förste hann på sin flämtande häst till min sida och höjde sin sabel. Hugget jag väntade strax, drog hufvudet neder och lyfte kolfven förfärad till skygd, men, förunderligt! ryttaren
högg ej,

sprang fastmer från sin häst och befallte de öfrige stanna, föll mig om halsen och tjöt, högt gråtande; tårar på tårar rullade strömmande ned på hans svarta, förskräckliga anlet. Men med förvåning kände jag då den slagne kalmucken, hvilken i nödens stund jag skänkte förfriskning och bistånd.

Lätt det varit för honom att slå, då han kom i sin ifver, vild som han var; hvi högg han ej till, hvad hejdade armen? Se, hos honom också låg tacksamheten i djupet, mänsklig och minnesgod, och mera än vreden förmådde, äfven hos honom, kärlekens bud i det klappande hjärtat. Knappt för sitt barn så sörjer en far, som den vilde kalmucken sörjde för mig, och han spred kring hela fientliga hären snart ett rykte om mig, och ehvart som fånge jag lände, hade jag vänner och firades. Själ den stolte genralen log, då jag nalkades, mildt och kunde väl klappa min axel stundom och fråga ett ord, hur jag trufdes och mådde och sköttes.

Men med den ringare delte jag allt. Det bästa beständigt kunde jag taga, och tvangs att äta och dricka och frodas, så att af dagar de bästa, jag haft, jag hade som fånge. Därför fatta blott mod; en människa är ju ock turken."

Sådant talade där den gamle soldaten, och alla hörde med undran hans ord, men den lätt försonade flickan gaf om aftonens fest anordning och lämnade stugan. Skyndande kom hon på gården och följde den banade stigen, mödosamt letande väg bland hopade drifvor i mörkret; först då hon herrskapsbyggningen nalkades, höjande blicken, såg hon — och kunde ej tro sitt öga — en främmande anländ;

än, med flämtande spann, stod hög kursläden vid trappan. Full af förundran vek hon åt sidan och ville ej genast träda i salen, men gå köksvägen och först i de inre rummen ordna sin dräkt, då hon såg salsdörren i skimmer öppnas och märkte en skymt af sin fader och hörde hans stämma:

"hit! Hvad, tändas ej ljus, finns folk ej mera i gården, kommer då ingen och bär kaptenens saker ur släden?"

Så han ropte och gladt i den sextonårigas hjärta
tändes en aning. Skyndande, utan att söka en omväg,
sprang hon i snön, tvärsöfver, och kom till sin fader på
trappan.

”Hvem är den komne?” frågte med bäfvande stämman hon.
”Fader,
skynda då, säg mig det, plåga mig längre ej; o, om min
gissning
sviker, förgås jag af sorg. Är det möjligt att Adolf är hemma?”

Utan att svara, tog den gamle sin dotter vid handen,
gaf framskyndande tjänare än en befallning och förde
flickan i salen. Ett rop af öfverraskning och glädje
flög från den sextonårigas läpp; men hon hämmade gången,
dröjde och såg, blott såg, med en tår i det leende ögat.

Kommen var han, den saknade, aningen såg hon besannad,
hög, med en krigares skick, fast bärande sårad den vänstra
armen i band, satt där vid sin makas sida kaptenen.
Återseendets skakande fröjd var mildrad, och tystnad
rådde i salen, tystnaden lik i templet, då orgeln
brusat till slut, och stilla till bön hvart sinne sig samlar.

Knappast blef hon bemärkt af någon, den vänliga flickan,
där en minut vid dörrn i det stora rummet hon dröjde;
nu dock skyndade fram kaptenen och böjde sin friska
arm kring systemen och tryckte en kyss på dess glödande läppar.

Men då man hälsat och gladt framkastat ett ord och ett annat,
gick till sin maka på nytt kaptenen och fäste en stråfull,
frågande blick i den älskades blick och hviskade sakta:
”kom, här finns ju ännu en öfrig att träffa. Han sofver,
sade du nyss; evinnerligt får hans sömn dock ej räcka.”

Sagdt, och ur salen snart försvunno de båda, och häpen följde majorskan, färdig med hjälp, om de väckte sitt arma barn, och det skrämdes ihjäl af den stormande faderns mustascher.

Ensam blef med sin dotter i rummet den ädle majoren, trumpen ej nu. Förklarad han satt som fordom i gungstoln, sög sin pipa i ro och fläktade stundom mot taket hvirflar af rök och vaggade fram och åter behagligt. Men till hans sida sig smög den sextonåriga flickan, följde i tysthet en stund med foten den gungande meden, tills att med hjärtat fullt af bekymmer hon talade stilla: "fader, i glädjen minnas vi blott oss själfva. En annan finnes här än; blir julen för honom glad eller sorglig? Får den gamle Pistol sin fröjd tillbaka? I stugan hör kanhända han nu vår lycka förkunnas och blickar bäfvande opp och söker sin son och väntar förgäfves."

Knappt hon talat till slut, då man hörde den gamle soldatens träben klappa i farstun, och snart i den öppnade dörren märkte en skymt af den åldrige själf. Saktmodig och tveksam trädde han in och förblef i tyst förbidan vid tröskeln.

Men på sin plats kvardröjde ej mer den ädle majoren; fram till sin vapenbroder han gick och sänkte, med sorgfullt hjärta, en trofast hand på den grånade krigarens skuldra. "Gamle Pistol, tag mod," så sade han, "hoppet är svikamt, långt, långt borta är den, som du söker; bedröfliga budskap bringar kaptenen till dig och oss alla, men tåla är lefva."

Sagdt. Hans mening förstod soldaten och förde till ögat handen och strök på engång från den skäggiga läppen en darning, sen, vid sin staf, orubblig och lugn, uppblickande åter, teg han en stund och tog omsider ordet och sade:

"Ärade herre, oss behöfver ej människolifvet
 lära hur vanskligt det är och hur ringa att bygga sitt hopp på.
 Ofta vi sett långt förr, än ett kvällsmoln mister sitt skimmer,
 äfven den rödaste kind omskifta i färgen och hvitna;
 skulle förgängelsen då oss drabba med skräck, som ett under.
 Satt jag dock mången kväll i den ensliga stugan vid härden,
 såg tallbrasan till glöd förvandlas, och hörde hur stormen
 växte med dån därute och dref snöskurar mot väggen.
 Hoppet glädde mig då; han kommer, tänkte jag, åter,
 hugger mig ved och väcker till låga den slocknande glöden,
 lättare blir det väl då, långt gladare slutar jag dagen.
 Ärade herre, nu han kommer ej; skulle jag klaga?
 Kom han, satt han engång, kanhända, som jag i ett skogstjäll
 krumpen och tyst, med kryckan och ålderdomen till sällskap,
 ägde ej någon älskande själ att växla ett ord med,
 ingen att hvila sitt öga uppå tillgifvet och vänligt,
 ingen att trygga sig vid i sin bräcklighet. Vore ett sådant
 lif väl önskeligt mer, än den fredade hvilan i jorden.
 Lycklig är han, som sluppit; för mig byts sakta till afton
 dagen ändå, som tillförne, och jag är öfivad att tåla."

Så han sade. Sin hand åt den åldrige räckte majoren:
 "gamle Pistol," så talte han, "se, för honom, som åter
 trefnaden fört till mitt hus, för min dotters lif, för kaptenen
 föll han, er son, så hör jag, och föll, som det ägnar en
 krigsman.

Därför får ni ej mer i er enslighet dväljas i skogen,
 hit skall ni flytta och bo; rum finns det i stugan, och mänskor
 mera än nog till er tjänst, då er krafterna svika med åren.
 Kom, kamrat, kom, låtom oss gråna i friden tillsammans,
 såsom i mången strid vid min sida ni kämpade fordom.
 Lifvet är kort, hän vandrar den ena och andra, och sällsynt
 blir alltmer för den gamle en vän från krafternas dagar."

Tigande dröjde en stund soldaten och tyktes betänksam väga ett svar, omsider till ordet tog han och sade: "ärade herre, ännu i mitt träsk slår gäddan i vassen, än har orren sin stig, och tjädern, nära min koja, krafter äger jag; sköta en krok, utgillra en snara kan till min bärgning jag än, och litet är nog för den nöjde. Bodde jag här och toge min dagliga kost af er godhet, kunde en tjänare lätt eller tjänarinna, i stugan, kasta på nådejonet ett ord, som mera än nöden tyngde hans själ. Nej, där i mitt ensliga torp, som min egen, lefver jag bäst och gästar den evige Gifvarens håfvor. Skogen kläder han grön, han låter den irrande fågeln finna ett korn; mig hjälper han hädanefter som hittills. Tar jag af honom mitt bröd, finns ingen, som vågar förmäten se på den åldrige ned, som ej lärt sig ännu att föraktas."

Sagdt; men i högre gestalt sig reste den ädle majoren, fullare svällde hans barm, och hans blick, förklarad och manlig, mätte soldaten; han teg, han kände sitt hjärta förstoras. Finland stod för hans själ, det kulna, hans torftiga, gömda, heliga fädernesland; och den gråa kohorten från Saimens stränder, hans lefnads fröjd, hans femtioåriga stolthet, trädde på nytt för hans syn, med hans vapenbroder, som fordom flärdlös, trumpen och lugn, med en järnfast ära i djupet.

Tyst omsider till bordet han gick och bryggde, med hjärtlig fröjd, ett rykande glas åt den stolte, men sakta till dörren smög mellertid hans dotter och kom till den gamle soldaten. Ljuf i sin barnslighet kom hon, den sextonåriga flickan, rodnande blygt, med dallrande, klara tårar på kinden, tog i de fina händernas par den åldriges ena, väldiga hand och talte med förebrående mildhet:

”elake, hårde Pistol, högmodige, vägrar ni komma, menar ni ingen finns, som behöfver er här i den stora, lyckliga gården? Blicka dock opp, där ser ni min fader, märk det, mera än jag är nu för honom hans pipa, blott för sitt barnbarn lefver min mor, min svåger och syster äga hvarandra; på mig ej tänker en enda af alla. Ensam blir jag här snart, af den öfverflödiga minskas fröjden ej mer, då hon går, och ökes ej mer, då hon kommer, lyckligt är allt af annat, och jag gör glädje åt ingen. Äfven för er är kojan och ödemarken och skogen mer än min vänliga vård, om jag skötte er än som en dotter.”

Så hon sade, men rörd i sin själ genmälte den gamle: ”fröken, fresta ej ni den åldrige ufven att lämna mörkret och flytta i ljus; hans ro är skuggan och natten. Synes han oftare dock, än han borde det, här i er boning, hjälp den gamle att då stugfåglarne hålla på afstånd, medan han sitter en stund och betraktar ert strålande öga; sen till sitt bo förfogar han glad sig åter och hvilar.”

Sagdt, ur majorens hand mottog han det ångande glaset, förde det tyst till sin mun och tömde det stilla i botten.

KUNG FJALAR.

FÖRSTA SÅNGEN.

Han, skaparn af lycka och sed,
skall se en dag, när fläckad af brott hans ätt
slocknar i blygd, hans son, den ende,
sluter som brud sin syster i eldad famn.

Satt hög å sin konungastol
hugstore Fjalar, Gautiods kung. Hans blick,
klarnad i vunna segrars fröjder,
skimrade ung än under hans silfverhår.

Jul kommit; det dracks i hans borg,
midvinterns festmjöd jäste i skumhöljdt horn,
hundra facklor brunno, flere
jublade kämpar nu i sin konungs sal.

Alf, Wesete, Kare och Rafn,
i sommarns strider pröfvade, Ingul djärf,
Agnar och bärsärksmördarn Hadding,
ynglingar än, dock nämnde i skaldens sång,

Styr, ärrig, och Sote, med sköld
af tvenne tolfter pilar igenomträngd,
drucko i drottens rund. Hvem täljer
alla hans kämpars namn och de bragders tal?

En glömme dock sångaren ej,
årtyngde Sjolf, härskarornas bane, dig,
ende af forna tiders hjältar,
sparad åt Fjalar kung i hans ålder än.

Du stod vid hans sida, då ung
i bådas ådror brusade livvets ström;
trotsande årens makt och dödens,
blödde en svalkad blod du med honom än. —

Lyss, konungen reser sig opp,
hans hand har fattat skummande hornet kring.
Hugad är drotten nu att tala,
svärja han vill sin ed, det är löftets stund.

”Upp,” talar han, ”lyssnen I män,
den gamle ekens svällande sommarlöf,
vuxna på nytt kring gråa stammen,
härjad af stridens stormar så mången gång.

Hvem finnes bland eder, som ren
på blomsterängar kufvade fjärlar, när
fjärran på Morvens strand Dunkomar
bleknande bet min glafven med blodig tand?

Skepp hade jag nio; med män,
till hundrade från hvarje, i land jag gick.
Mötte med dubbel makt mig Morven,
glimmande stolt mot gryende dagens rand.

Två stodo på stranden vi kvar,
jag en och Sjolf den andra, när kvällens sky
bleknad i väster sam, och månen
sänkte på svärdets skördar sin blick af frid.

Så föll sig vårt ynglingadåd.
På kinden växte skägget, vi blefvo män,
härjade land, dem ingen vinter
härjat, och foro längre än sommarn far.

Mö tog jag, då grånade ren
min lock, men drottningarnamn jag den väna bjöd.
Son hon mig gaf och dotter. Båda
leka med blommor än på sin moders graf.

Mätt är jag på bragder och strid.
Frejdstore drottar gälda mig skatt, mitt namn
tröttade skalders läpp, och harpan
äger för nya segrar ej toner fler.

Nu lyster mig hvila engång.
Min lefnads dag, den stormiga, nått sin kväll,
stillare vindar susa; spörje
kufvade haf och länder mitt aftonlugn."

Så talte han. Lyssnande stod
fejdvane Sjolf. Den grånade kämpens bröst
svällde af otämd harm, och mörker
breddes i fåror öfver hans ögonbryn.

"Hvad, svek mig mitt öra," han sad',
"var det kung Fjalars stämman, som hvila ljud?
Tröttnade örnen ren att jaga,
älskar han ärans strålande rymd ej mer?"

Djårft höjer sig Erin ännu,
två gånger kufvadt, trotsar det än ditt svård.
Smygande bjarmer bloda hafven,
vill du dem bida här på din egen strand?

Ro skänker oss högen allen;
därofvän hvilar ingen, den svage minst.
Hårda de äro lifvets lekar.
Ve, att din kraft är bruten i förtid, kung!"

Stolt drogs, vid den åldriges ord,
kring Fjalars läpp ett leende. Hornet gaf
svennen han åter, och från vapen-
smyckade pelarn tog han sin båge lugn.

Nu hvinade strängen. En blix
flög salen genom. Skälfvande klang en sköld,
träffad å motsatt vägg, men pilen
darrade djupt bakom den i furans mærg.

Ej syntes för kämparne då
ett skott, likt detta, skjutet i nord. Men lugnt
fattade kungen hornet åter,
våldig i salen spordes hans röst på nytt:

"Frid," sade han, "skydda jag vill.
Förnimmen, Gautiods söner, er konungs ed!
Vidgade hyddor, sparda lundar,
tegar af guldax vare mig segrar nu.

Gro skall i mitt hägnade land
hvad ljuft, hvad mildt i människobröst blef sådt,
svagheten blomma trygg, och kraften,
sparande svärdet, glädas att skona blott.

Trott har på min vilja jag förr,
på samma vilja tror jag ännu; i strid
styrde den dödens gång, i friden
styra den skall, okufvelig, lifvets gång.

Yfs våldet med hotande arm,
står ondskan trygg, bryts lag i mitt rike, kränks
täckelig sed och fridlyst ordning,
sjunke i glömska Fjalar och Fjalars ed!"

Sagdt. Dallrande spordes ännu
hans stämmas ljud i kämparnes barm. Han själf
förde med långsam hand till läppen
hornet och drack det ut i ett andetag.

Nu satte sig kungen i frid.
Då steg från dörren fram till hans tron en gäst;
ingen hans ankomst varsnat, undran
följde den mörktomskyggades stilla gång.

Böjd syntes han först till sitt skick,
en okänd främling, kufvad af nöd och år;
högre dock hvarje steg hans skepnad
gjorde, och jättelik han för Fjalar stod.

Opp slog han sin kappa, man såg
med häpnad Dargar, siaren, ödets tolk,
mäktig att genomtränga dunkla,
kommande tiders djup med sin andes blick.

Sedd var han sen hundra år
bland nordens fjäll, af lyckliga sällan dock.
Hotande, dystra åskor fjärran
anade den, som hörde hans lugna röst.

Nu talte hæn: "konung, din ed
var stor, en större hörde dock Dargar nyss,
där han på klippans spets i lugnet
lyssnade tyst till ljud från ett nattmolns rand.

Ord hörde han: Fjalar har glömt
att gudar skipa människors lott, han tror
stolt på sin viljas lag, och ordna
vill han en framtids skick med sin kraft af stoft.

Se skall dock hans öga ännu,
förrn högens natt hans flyktiga storhet gömt,
eviga maktens lek med spotska,
trotsande jordbarns löften, af bubblans tyngd.

Han, skaparn af lycka och sed,
skall se en dag, när fläckad af brott hans ätt
slocknar i blygd, hans son, den ende,
sluter som brud sin syster i eldad famn."

Tyst blef det i salen, det blef
för skådarns blick en syn, som då haglets skur
stormat förbi, och lugnet åter
lägger sig kyligt öfver en hvitnad bygd.

Blek satt på sin härskaretron
kung Fjalar, färglös rördes hans läpp, och hårdt
kämpades inom hjältebarmen,
innan med kufvad smärta han tog till ord:

"Gån," sade han, "bringen mig hit
min Hjalmar, bringen Gerda, den späda, hit;
skåda jag vill dem båda, välja
vill jag emellan båda, ty en skall dö.

Känn, siare, Fjalar och känn
hans trots, till molnets gudar hans hälsning bär,
spörj, om de lärt att allt försaka,
innan, som han, de vant sig att allt förmå.

Nu, trampa din nattliga ban.
När en gång Fjalar rister sig geirsodd, kom,
innan hans hand vid svärdet domnar,
gälda han vill dig lön för din svarta lögn."

"Kung," talade Dargar, "ditt ord
har ej förgäfvets manat; jag komma skall.
Räknade äro lifvets stunder,
äfvén för oss de fyllas en gång. Farväl!"

Bort vandrade siaren lugn.
Men in med kungabarnen en tärna kom,
nalkades drottens tron och lyfte
båda i tystnad sakta på faderns knän.

Ej jublade kämparne mer,
ej gick kring laget skummande hornets fröjd;
tyst som en grift var salen, tysta,
bäfvande blickar lefde kring Fjalar blott.

Val skulle han göra. Han såg
på Hjalmar först, såg länge, hans anlets natt
klarnade, blott till afsked tycktes
stilla hans öga sjunka på dottern nu.

Hon mötte hans öga och log,
mot fadersbarmen lutande kinden trygg;
darrande satt kung Fjalar åter,
gudabekämparn skalf för ett värnlöst barn.

Bort flydde från henne hans blick,
på Hjalmar föll den, flydde från honom, flög
snabb som en ljungeld mellan båda,
tills att, mot höjden riktad, den kvarblef stel.

Då reste sig Sjolf. På hans kind,
den bleka, gråa, rullade klar en tår.
Fram till sin gamle vapenbroder
steg han och hof till darrande ord sin röst:

”Kung, Hjalmar skall föra ditt svärd
engång, när själf du hvilar med maktlös arm,
skydda ditt land och fjärran väcka
minnet af Fjalar än, där det slumra vill.

Dröj längre då ej i ditt val!
Brant står vid stranden klippan, och nedanför
väntar i tystnad svala vågen;
lätt som en gnista slocknar din dotter där.”

Så hördes han tala, han tog
från faderns knä det leende offret. Snart
öppnades salens dörr, och natten
slöt i sitt stumma mörker den gamles väg.

Kvar satt där han sutit ännu
orörlig Fjalar; endast hans hand, som nyss
slöt sig till stöd kring dottern, syntes
ligga, som vissnad, nu på hans tomma knä.

Sent höjde han blicken. Han såg
kring vida salen forskande, bister, mörk;
kämpar, som lett mot dödar, syntes
bäfva för blixten, född i hans ögas natt.

Nu tystnaden bröt han. Hans röst
var djup som fjärranrullande åskors dån.
”Vittnen af Fjalars sorg,” han sade,
”börjad är striden, hören er konungs ord:

Ve den, som i tystnadens graf
hvad nu han sett ej gömmer. Hans lif skall blygd
hölja, hans spår min hämnd skall finna,
fördes han än af stormen till världens gräns.

Ej nämne en tunga det namn
hon bar, min dotter. Här, i sin faders barm,
har hon sin korta lefnads saga;
vare den blott för mig. Det är minne nog.

Då först, när jag hunnit mitt mål,
när kring min hvila kumlen sig hvälfver hög,
människoord ej når mitt öra,
yppe en läpp hur dyr mig min seger var.”

Så talte han, reste sig opp
från tronen, tog vid handen sin son och gick
väldig som förr, ur kämparunden,
lämnande grafvars tystnad i salen kvar.

År kommo och flydde igen,
kung Fjalars ära spordes från land till land;
men om hans dotters öde hörde
ingen på vida jorden ett ord, ett ljud.

* * *

ANDRA SÅNGEN.

Hvems skall flickan af Shelma blifva,
hvem skall plocka dig, lundernas ros,
fläkt kring strömmarnas stränder,
hvem skall andas din svalkas doft?

Härligt speglar i Cronas bölja
hjältars Shelma de glimmande torn,
solen tömmer från östern
öfver Morven en flod af sken.

Ljus är salen, där Finjal tronat;
dunkla vandra därinne likväl
söner tre af Morannal,
gamle kungen i sångens land.

Gall med bågen är mörk att skåda,
harpans Rurmar fördystras af sorg;
nyss från striderna kommen,
tiger trotsige Clesamor.

På hvarandra de se förstulet,
hot sig tänder i drottarnes blick;
åskor, gömda i hjärtat,
vänta stunden att blixtra fram.

Hvarför trifves ej fröjd i salen,
frid i glimmande morgonens lugn?
Hvarför mulnar en broder,
när mot bröder hans öga ser?

Så i Ossians dar och Finjals
lefdes icke i kungarnes borg;
harpan klingade glädje,
sången tjuste med bragders lof.

Starke voro de män af fordom.
Flammor like i skälfvande skog,
genom fienders hopar
fram de flögo; i stridens stund.

Men när främlingars trots var brutet,
när i Shelma de syntes igen,
milde voro de åter,
mer än strålar af sommarns dag.

Hvi förgäta de stores söner
fädrens seder och nära sin harm,
om fullvuxen i yra
Morvens lugn den engång förstör?

Se, i borgen en flicka blommar,
Gall för henne sin båge har glömt,
Rurmar sjungit om henne,
Clesamor har för henne stridt.

Hvems skall flickan af Shelma blifva,
hvem skall plocka dig, lundernas ros,
fläkt kring strömmarnas stränder,
hvem skall andas din svalkas doft?

Ändtligt brytes i salen tystnan.
Gall af bågen, den äldste till år,
tar bland furstarne ordet;
så han talar med kufvad harm:

”Söner äro vi af Morannal,
samma moder åt honom oss födt;
högt från skyarnas banor
store fäder på oss se ned.

Hotfull spanar från molnet Finjal,
om en fiende bäfvar ännu
att sig närma de kullar,
där han stred i sin ungdoms fröjd. .

Hvad skall blifva af minnets Morven,
af högttonande strängarnas land,
om dess drottar hvarandra
bryta neder med giftfylldt agg?

En må vinna till brud Oihonna,
äga systemen af morgonens sky.
Jorden blommar af tärnor,
gränslöst vid för de andras val.

Upp, vi söke i frid den gamle,
som i tornet förnöter sin dag.
Blinde kungen, vår fader,
han må slita vår tvist engång."

Hän de gingo till gamle kungen.
"Fader, länge fördoldt i din borg
splitet grott och förbittring
andats lömskt i vårt hjärta in.

Broder skydde att nalkas broder,
följde smygande fjärran hans steg.
Nu vi vilje försonas,
förn ditt rike vi sänkt i sorg.

För Oihonna vi flamma alla,
genom henne blott tändes vår fejd;
den skall slockna med hoppet,
om hon skänkes åt *en* till brud.

Älskat har du oss alla lika;
hur du väljer, vi vörde ditt val.
Säg, hvem unnar du tärnan
från ett blånande fjärrans haf?"

Gamle kungen i tystnad dröjde,
vägde sönerns ord i sin själ.
Tveksam tycktes han vara,
dock omsider han gaf sitt svar:

”Fri af hafvet mig gafs Oihonna,
frihet såg hon på böljornas fält.
Tvånglös har hon sin barndom
här fått spegla i floders lugn.

Som en fläkt hon på böljor sväfvat,
som en doft på vår leende strand,
mig hon varit en stråle
i min slocknande lefnads natt.

Fri må fläkten sin vinge lyfta,
doften sväfva i rymdernas famn,
strålen välje sin bana;
tvinga skall jag Oihonna ej.

Kanske älskar hon, Gall, din båge,
eller, Rurmar af tonerna, dig,
kanske ville hon följa
dig bland svärden, o Clesamor.

Pröfven, så jag bestämmer. Aldern
ger den första, den sista sitt rum.
Gynnad eller förskjuten,
gömme ingen ett agg blott mer.”

Satt vid Crona i grottans svalka
lockomfladdrade flickan af sjön,
då stod Gall i sin stolthet
för den skyggande tärnans blick.

”Kom Oihonna, mig följ i lifvet,
jägarn älskar dig, rosiga sky!
Höga fjällarnas furste
ber dig dela hans banors lust.

Såg du rymdernas glada syner
högt från bergen i morgonens stund,
såg du vaknade strålar
dricka skälvande dimmors dagg?

Minns du skogarnas ljud, då vinden
rör med vingen de darrande löf,
fågeln jublar, och rusig
mellan hållarne bäcken flyr?

Eller vet du hur hjärtat klappar,
när vid hornens och hundarnas skall
busken prasslar, och hjorten
står för ögat med hejdadt språng?

Flicka, älskar du dunkla kvällen,
bleka stjärnornas bäfvande ljus?
Kom, från toppen af Mallmor
låt oss skåda hur natten föds.

O, jag sutit på fjället ofta,
när i väster sin skimrande port
solen slutit, och rodnan
stilla vissnat på molnets hy:

Druckit svalkan af kvällens anda,
skuggans vandring i dälderna sett,
låt tit tankarna irra
kring den nattliga tystnans haf.

Skönt är lifvet på skyars höjder,
lätt man andas i doftande skog;
blif min brud, och jag öppnar
för ditt hjärta en värld af fröjd!"

Talte vågornas svala tärna:
"Gall, jag älskar din lockande rymd.
Frisk är vinden på bergen,
ljuft är lugnet i lundars djup;

Mer dock tjusa mig skaldens sånger,
hjältars minnen från flyktade dar.
Hör jag Ossians toner,
darrar locken på kindens glöd.

Ofta kullarnas gräs har druckit
hjärtens blod, som min vingade pil
hann i flyende loppet.
Gall, min båge har klang som din.

Gå, min vandring på Morvens hedar
gladast var, då jag styrde den själf.
Pilen, bågen och kopplet,
jaktens flicka begär ej mer."

Bort gick ynglingen, mörk kring pannan.
Rurmar, fursten af sångerna, kom;
länge tego hans läppar,
på Oihonna hans öga såg.

"Flicka," hördes hans ord omsider,
"när jag ser dig, försvinner min själ
utan mål i din anblick,
som i dagen en dimma sprids.

Ej jag äger ett namn, som minnet
stolt skall spara åt kommande år,
blek är kinden, min ungdom
vissnar tidigt i sorgens luft.

Dock förstod jag att älska kraften,
fick för bragdernas ära en röst,
slog jag harpan, i undran
hörde Morven dess toners storm.

Nu jag kallnat för hjältars strider,
ryktet strålar ej mer för min syn,
damm omtöcknar de strängar,
dem jag rörde i tjusning förr.

Blott vid ensliga Cronas bölja,
öfverröstad af strömmarnas brus,
yppar sakta i toner
jag för natten mitt hjärtas kval.

Men blif min, och min sång skall ljuda
hög ännu, som i fröjdernas dar,
än få vingar och bära
genom tiderna Rurmars namn.

Flicka, tjusar dig minnets stämman?
Låt det säga åt kommande år:
så sjöng fursten af Shelma,
när han såg i Oihonnas blick."

"Rurmar," tärnan af hafvet talte,
"späd står blomman vid flodernas strand,
böjs af aftonens vindfläkt,
när i sömn han dess stängel rör;

Sjung för henne ditt hjärtas strider,
du de smäktande drömmarnas skald,
tills i kvällen dess öga
stilla fuktas af tårars dagg.

För Oihonna blott ljuf är sången,
när med klangen af drabbande svärd
harpan ljuder, och segrar
stormlikt brusa på bardens läpp.

Blott för hjältar hon flamma kunde,
älska blickar af trotsande mod.
Gå, du suckarnas yngling,
ingen tröst för din sorg hon har.”

Harm sig tände i Rurmars öga,
rodnad spreds på hans bleknade kind,
bort han vände sitt anlet,
och ur grottan försvann han tyst.

Då kom stridernas stolta furste,
stormig trädde till flickan han fram:
”Gall försköt du och Rurmar,
väl, den tredje är Clesamor.

Ej han lärde med ord att segra.
Mellan sköldar på blodiga fält
teg hans tunga, och svärdet
ensamt talade dödens språk.

Men du älskar dock mod, o flicka,
strider tjuste din flammande själ;
strider vänta mig, skynda!
Jag vill famna dig först som brud.”

Upp från mossiga hällens säte
stod Oihonna vid ynglingens ord,
tog hans hand och i glansen
af hans frågande öga såg.

Så hon talade: "främst bland bröder
var mig tidigt, o Clesamor, du,
du, som ensam i Morven
älskar strålen af svärdets brand.

När från Shelma du for att söka
bragdars ära i främlingars land,
följde ofta min tanke
öfver hafvet den väg, du tog.

Fläkt af mäktiga fäders anda,
far dit striderna kalla dig hän,
låt en fiende darra
för en ättling af Finjal än!

Kommer sedan en bard från fjärran,
vill jag sitta, i sköldarnas sal,
vid hans knä då han sjunger,
lyssna tyst om ditt namn jag hör.

Blir ditt öde att tidigt hinna
dunkla skyarnas irrande fält,
se då ned, och i Morven
skall du finna en tårad kind.

Ofta ensam, från hedens stigar,
skall jag blicka mot aftonens moln,
ofta minnas din pannas
ljusa hvalf, och din svarta lock.

Men min kärlek är dock ej brudens,
är en sisters, o Clesamor, blott;
samma fader oss fostrat,
gamle kungen i Shelmas torn."

”Vågors flicka,” till svar gaf drotten,
”ej ditt lif af Morannal du fick,
ej min syster dig kalla!
Fjärranburna, hvem såg din börd?”

Långt från Morven ditt blåa öga
slog mot dagen du, vaknande, opp.
Ej en kvinna, men hafvet
åt Morannal hans dotter gaf.

Kanske höjdes af vårens vindar
säll en bölja mot morgonens sol,
sjönk tillbaka och födde
dig ur skimrande skummets ljus.”

Lätt mot ynglingens panna förde
hafvets flicka sin leende läpp:
”mig dock är du en broder;
kan jag blifva en broders brud?”

Fjärran från skall en älskling sändas.
Som från randen af himlen en sky,
som från fjällen en stormil,
förr knappt anad, han komma skall.”

* * *

TREDJE SÅNGEN.

O, ej till fläkt jag föddes och ej till våg,
fast ej min tjusning tändes, som andras.
En flickas varma, bäfvande hjärta slår
här, under min snö, af längtan också.

Hvem är, som jagar hjortar i Loras dal?
Från tusen ekos darrande dörrar
kom hornets ljud tillbaka i kvällen nyss;
nu slumrar det trött på skymningens bädd.

Där Cronas dunkeltspeglande bölja kröks
kring ekomhvärfda, mossiga hällen,
där syns hon, jägarinnan med svanhvit arm,
Oihonna, de svala vågornas mö.

På ljungens bädd hon satt sig och smeker gladt
den fina, bruna, spensliga stöfvarn,
där trött han står och slickar kring pilen än
den kallnande hjortens blodiga barm.

Ej ensam tärnan jagat på Cronas strand,
af sångens Gylnandyne hon följdes.
Den bleka flickan nalkas med långsam gång,
och leende ser Oihonna sin vän.

"Hidjallans dotter," säger hon, "kom! Sin flykt
har kullens gäst, den bäfvande, slutat.
Kom, ljuf är kvällen, svalare rör dess fläkt
kring skuldrorna ren min fladdrande lock.

En sång mig sjung, tills månen i österns port
står mild, och lyser hedarnas stigar.
Du sjöng Oihonnas köld och dess offer sist.
Jag älskar ej sorg, sjung gladare nu!"

Och Gylnandyne satte sig blek och sjöng,
mot höjden lyftes tårade ögat;
där sam, i luftens blånande, dunkla haf,
allena en sky, hon följde dess ban.

"Hvar är du," klang dess stämma, "Crualins fröjd,
den gråa kämpens, dväljs du i skyn däröppe?
Gå fram till silfverranden och blicka ned,
här andas din fröjd, Oihonna är här.

I flydda dar, o Le, i din faders borg,
mot Gylnandyne lyste ditt öga,
i hennes spår du följde till Morven, blef
en gäst i de klara harpornas land.

På dessa kullar syntes du ofta då,
när vidt kring kvällens soliga riken
din flickas muntra, kallande jakthorn ljud.
Här mötte din blick Oihonna också.

Hvem ser väl henne, hvem, som ej glömmet allt,
hvad sällast förr i lifvet han anat?
Jag såg på dig, du såg på Oihonna blott;
jag visnade, du, säg, blommade du?

Din läpp blef stum, ditt löje försvann, din kind
blef molnet lik, en dimma af tårar,
en blodlös skugga gick du i dagens glans,
en irrande fläkt på nattliga mon.

Så kom en morgon ensam du åter, stal,
i ovan lek, ur skimrande kogret,
Oihonnas lösta koger, en uddhvass pil;
den gömde du blodig djupt i din barm.

Ej äger segerns harpa för dig en ton,
ej lyfter minnets vinge din ära,
i förtid dog från bragden din arm, o Le,
en flicka det är, som sjunger ditt fall.

O, hennes toner äro ej bardens, ej
vid dem du ljusnar, skugga på molnen!
O, hennes sorg fördystrar dig ej, den är
Oihonnas ju ej, din älskades ej.

Flyg sång, den matta fläkten på heden lik,
af ingen spord, besvarad af ingen,
för ljuft min suck att somna i nattens famn;
som sucken engång jag somnar, ock jag.”

Hon slöt. Från höjd, från dæld och från våg en ton
till afsked sände flyende sången,
och ensam nu bland klippor i fjärran stred
mot tystnaden doft blott, Crona, din ström.

Då slog, i tysta, vänliga stjärnors ljus,
Oihonna opp sitt strålande öga,
åt Gylnandyne räckte hon mild sin hand.
Så talte de svala vågornas mö :

”Från bergens topp, så sjungs det, en kylig fläkt,
med dalens blommor leker Oihonna,
en våg hon är, som skimrar mot vårens sol,
eld talar dess blick, is gömmer dess barm.

O, ej till fläkt jag föddes och ej till våg,
fast ej min tjusning tändes, som andras.
En flickas varma, bäfvande hjärta slår
här, under min snö, af längtan också,

Men hvarför finns i Morven ej mer ett folk
af hjältar, like flyktade tiders?
För Finjals ätt för tung är hans sköld, och svagt
rör Ossians sträng en trånande skald.

Ren nog jag hört af suckar, och tårar nog
jag kostat Morvens smäktande söner;
för deras kärlek ägde jag kärlek ej,
jag gaf dem min sorg, jag kunde ej mer.

När skall mitt åskmoln komma i storm engång,
när skall jag se dig, drömmarnas yngling,
i stridens dån, med glimmande svärdets blix, t,
förklara den eld, jag tändt i ditt bröst?

Lyss, bleka Gylnandyne, och känn en gång
hvad ljud Oihonna älskar i sången.
Begär ej klagan, frisk är min sägn, en vind
från nordliga fjällar brusar i den.

Så talar sagan: fjärran i Lochlin satt
i fridsällt rike härskande Fjalar,
nämnd var han Lodins storm i sin ungdoms dar,
kring länder och haf han glömmes ej än.

Nu var han gammal vorden och trött vid strid,
drack mjöd, tog skatt och skipade lagar,
ur slidan ficks knappt mera hans glömda svärd,
och nakna på stranden lågo hans skepp.

En dag för honom trädde en yngling fram,
hans son det var, han ägde ej flere;
med livvets ljusa vår i sin blick han såg
den åldrige an, han talade så:

Bygg mig en drake, fader, och red mig ut;
din ungdoms banor locka mitt sinne.
Min arm är stark, het sjuder min blod. Bort, bort
jag längtar ur hemmets kvalmiga dal.

Tyst satt den gamle. Varmare blef hans son:
fyll mig min bön, o fader, han sade,
jag kan ej längre dväljas här oberömd,
ej höra blott dig i skaldernas sång.

Lätt är mig ren din sköld, och en telning lik
af dessa händer böjes din båge.

Den värld, där du har segrat, är öppen än,
rum har den för Hjalmars segrar också.

Men sträng tog Fjalar konung till ordet då:
frid, så han sade, svor jag att hägna.

Min dag var stormig; glad i en lugnad värld
skall stråla min lefnads sjunkande sol.

Från brända hyddor, härjade fält, i blod
ser kriget opp med mörker om pannan.

Jag älskar frid, gå yngling, betrakta den!
Dess anlete bär mitt leende land.

Men kvar han stod, den unge; han teg, en tår
i glöd föll ned på lågande kinden,
en stund han teg, då klarnade blickens glans,
och brusande göts hans smärta i ord:

Hvem ger dig rätt att offra din son, o kung,
åt glömskans natt, åt tystnadens öde?
Mitt lif du gaf mig, tag det! Ett bragdlöst lif
jag gäldar dig, mer var gåfvan ej värd.

Tungt är att dö förgäten och utan namn,
dock tyngre, fader, är det att lefva.
Blif ej så mörk! Att lefva förmår jag ej,
men lyda jag kan, jag lyder och dör.

Den gamle kungen teg med förborgad harm.
En isköld låg i lugnet af orden:
ett skepp begär du, ett jag dig ger, på strand
det stått sen min första vikingafärd.

Dess köl är bräckt, gräs gror i dess botten opp,
och dagen strålar genom dess sidor.

Upp, tag det, flyg kring hafven och sök ditt namn
bland främmande ljud, förgäten af mig.

Och Hjalmar gick. Han kom på sin faders gård,
där sköttes tomma, barnsliga lekar;
af mannahänder, knutna kring svärden förr,
nu slungades klot, nu fångades boll.

Hvem finns, som älskar minnet af strider än?
Så ljud till kämpaskaran hans maning.
Hvem följer mig på banan af ändlöst haf,
att leka en lek med sköldar och stål?

Ett skepp jag fått; gräs gror i dess botten opp,
och dagen strålar genom dess sidor;
men seger vinns af folk, och af kölar ej,
och tryggaste väg är segrarens väg.

Hans röst förnams, lik dånet af åskans vagn,
när öfver dofva, kvalmiga dagen,
i nattsvart moln, den blixtrande åker fram
och väcker ur blytung dvala en värld.

En storm var kommen öfver en lättsöfd sjö,
i glada böljor höjdes den åter,
en damm var bräckt, och yr, med fördubblad kraft,
ur fängelset bröt en jublande flod.

Till hafs, till strid, till seger, till andra land!
från man till man så skallade ropen,
och snart, från halvesänkt skepp, på en trotsad våg,
såg skaran sitt hems försvinnande kust.

Det kom ett bud för kungen: din son far bort,
långt ut på hafvet skymtar hans drake.
Ditt land är utan värn, af dess kämpar för
de bästa han med på vikingafärd.

Då blef kung Fjalar vred, och hans hy böt färg,
han slog sin sköld i ljudande salen:
till sjöss, han ropte, ynglingar! Fjalars lag
är kränkt, och förbrytarn andas ännu.

Men Sjolf, hans vapenbroder från forna dar,
gråhårig, böjd, tog ordet och sade:
dröj kung, begär ej fåfängt en nekad hämnd,
och jaga med svalor örnarna ej!

Hvad mer? Du finner Hjalmar kanske, och vill
med vissnad hand den väldige böja;
skall han, i öfvermodet af styrkans fröjd,
ej löna din vanmakts dåd med förakt?

Ett ord gaf Fjalar icke till svar. Han gick
till stranden följd af väpnade skaran.
Hans gång var långsam; harm i hans anlet låg,
nyss kämpande, nu den stelnat till lugn.

Tre dar på spårlös bana han irrat ren,
på fjärde dagen såg han ett segel;
rakt fram mot Fjalars drake dess kosa hölls,
och snart vid sitt mål det fladdrade slakt.

Till strid dig red, kung Fjalar, på bjarmers språk
med åsklik stämma ropte dess höfding,
din son slog fräckt vår konung och tog hans skepp,
gif bot för hans dåd, dö, lämna oss ditt!

I samma stund, bland stormande kämpar främst,
på kungaskeppet svängde han svärdet,
och hård blef striden, like mot like stred,
dock glesnade Fjalars sviktande tropp.

Omsider stod kring kungen en sköldborg blott
af trogna vapenbröder från fordom,
och Fjalar stred för seger ej mer, han stred
orubblig för glansen blott af sitt fall.

Men se, i stridens hetta ej varsnadt förr,
sköt fram ett skepp på kufvade vägen,
förgylld var stäfvén, seglen af purpurduk,
och Gautiods vimpel sken i dess topp.

Det klöf sin ban, det nalkades lugnt, men snabbt,
och snart kring Fjalar lifvades åter,
af nya, sälla, eldade gästers tropp,
de blodiga svärdens lyktande fest.

Den slöts ej förr, än solen i väster sjönk,
då föll af bjarmerskaran den siste,
och seger ägde Fjalar, men mörk han stod
med blottade stålet än i sin hand.

Än får mitt svärd ej hvila, så hördes nu
den gamles djupa, darrande stämman,
halft är mitt verk, af fiender ser jag här
den djärfvaste stå okufvad ännu.

Ej bjarmen var min ovän, för hans skull ej
mitt lugn mot hafvets stormar jag bytte;
jag drog mot den, som gäckade fräckt mitt bud
och gjorde min svurna ed till en lek.

Träd fram med slutna hjälmen, du man, hvars dåd
blott svagt med tungans gissel jag agar,
ett annat språk jag önskar att tala nu,
med skarpare egg det biter kanske.

Träd fram, din fader kallar dig nu till strid,
det svärd, han gaf dig, blotta mot honom;
om ej, så kom förkrossad och böj ditt knä,
och dö med försonad skuld vid hans fot.

Han slöt. Ett sorl, som suckande vågens, doft,
dog långsamt bort bland kämparnes skara,
och tyst, förfärlig, hotande, ensam stod
än kvar i sin väntan Gautiods kung.

Då lade Hjalmar, segraren, svärd och sköld
på blodadt skeppsdäck tigande neder,
och trädde vapenlös för sin fader fram,
och böjde i vördnad knä vid hans fot.

Och Fjalars klinga glänste mot kvällens sol,
mot sonens hjässa styrde han hugget;
det föll med kraft, gällt klang det i stålblank hjälm,
men ynglingen stod orörlig ännu.

Min tid är liden, började Fjalar kung,
ej så jag högg i flyktade dagar.
Lös af dig värnet, blotta ditt hufvud, son,
för svag är min arm att klyfva en hjälm.

Då löste Hjalmar stilla sin hjälm och bjöd
åt faderns hämnd sitt blottade hufvud,
och skyddlös stod han, ägde ej annat värn
än anletets öppna, leende lugn.

Dock se, den gamle sviktade nu. Hans svärd,
till dödshugg lyftadt, drabbade offret
så matt, som om till hvila det lagt sig ned
på lockarnas gula, svällande bädd.

Från denna stund far ynglingen, djärf och fri,
från strand till strand på främmande vågor,
och Fjalar sitter hemma i fridsällt land,
och gömmer i blickadt hjärta sin fröjd.

När kvällen kommer stundom, och kungens borg
af gäster fylls, och fradgande hornet
går laget kring, och grånade skalden rör
den väldiga harpans darrande sträng,

Och sjunger, glömsk af åldrade minnens pris,
den unges nya segrar allenast,
och Hjalmar, Hjalmar klingar i salen högt,
och Fjalar, den stolte Fjalar förgäts,

Då smakar mjödet kungen, då höjer han
föryngrad åter lutade pannan,
då sänder han, vid tonernas lek, ibland
med strålände blickar sångaren tack."

Hon slöt. På marken glimmade daggen ren,
och månan såg från blånande höjder
med klarnadt öga ned i en rymd af lugn,
där tyst i sin gång skred sommarens natt.

Då sågs på heden nalkas en man, han kom.
"Jag sökt ditt spår, Oihonna," han sade,
"från Morvens kung jag bringar ett bud: var snar!
förrn morgonen gryr han väntar dig ren."

”Du man af ord, som ila,” var flickans svar.
”hvad gör, att så den gamle mig kallar,
har dödens fläkt hans vissnade lemmar rört,
säg ärnar han gå till andarnas hem?”

Den komne talte: ”klang jag af vapen hört
från borgens salar. Drotten i tornet
tre gånger slagit skölden, från läpp till läpp
hörs ropet om strid; jag känner ej mer.”

Då stod Oihonna ljusnande opp. ”Du man,
ditt värf har här du slutat,” hon sade,
”gå, för hans dotters hälsning till Morvens kung,
hur morgonen gryr hon ser i hans torn.”

* * *

FJÄRDE SÅNGEN.

Hvi dröjer han, Fjalars son?
Har Innishonna i lunders natt
hans stridshåg lockat till hvila,
förgäter Hjalmar sitt ord?

Det dagas på Morvens strand,
i dunklet grånar på klippans höjd
Morannals torn, och därunder
i dimmor suckar ett haf.

Oihonna, du syns ej än,
hafburna flicka, hvar drömmer du?
Stå upp, dig väntar Morannal,
den gamle saknar sitt ljus.

Ej ser han att natten flytt,
en ändlös natt i hans öga bor,
ej jordens brudliga anlet
han ser vid morgonens kyss.

Dock vaknade fläktars lek
från tornets fönster förnimmer han,
och lyss till börjande ljuden
af vattenfåglarnes flykt.

Och växande vågors brus
han hör och kallar, Oihonna, dig.
"Upp dotter, skynda dig; dagen
är här, hans stämman jag hör."

Då kommer hon, vågens mö,
den svala strålen på Morvens fjäll;
hon nalkas lyssnande kungen:
"Morannal, fader, o hell!

På heden vid Cronas ström
jag stod, när solen sig sänkte sist;
där såg med lockande ögon
den tysta natten mig än.

Sent kommer Oihonna nu,
djupt sof din dotter, af jakten trött.
I drömmars riken, o fader,
förgat för länge hon dig.

Dock glimmar Dunhormods topp
ej än; matt rodnar blott höjdens fur.
Hvi bjöd din vilja mig vara
långt förr än morgonen här?"

Fram räckte den gamle mildt
till dotterns möte en vissnad hand:
"kom," så han sade, "du strimma
i Shelmas dimmiga natt.

Kom, låna en dag blott än
den blinde gubben ditt ögas ljus;
hans blick skall klarna mot kvällen,
hans mörker fly som en dröm.

När aftonens moln du ser
förbleknadt segla i stjärnklar rymd,
då vandrar drotten af Shelma
med dagad blick på dess rand,

Och skådar på nytt sitt land,
som långt, långt borta han minns det än,
när månen göt på dess kullar
sin ström af darrande ljus.

O dotter, det stundar strid,
från Innishonna ett budskap spörjs,
dit kom han, sagornas Hjalmar,
med Lochlins kämpar i går.

Dän sände sin hälsning han,
den unge örnen från dimmors land:
upp, drott af frejdade Morven,
till vapen kalla ditt folk!

Frisk blåser en vind från nord,
när vattnen dagas i morgon, kung,
ett åskmoln för den af segel
emot din bäfvande strand."

Den åldrige slöt. Ett sken
af rodnad syntes på flickans kind.
"Hvi hotar," sporde hon sakta,
"Oihonnas hjälte ditt land?"

Då talte Morannal än:
"en skatt jag äger, han fordrar den;
i bardens toner den klingat
och lockat ynglingens håg.

O dotter, förnim hans ord!
Så bjöd han säga: jag for på våg
till solens leende länder,
till vinterns isiga hem;

Men hvart jag ock kom, där ljud
i sång, i saga din dotters namn,
där hördes älskares klagan,
försmådda veklingars kval.

Då svor jag i harm att själf
den spotska flickan till brud mig ta.
Gif akt att skydda din dotter,
ty Hjalmar friar med svärd.

Så hotar han. Grydde nu
den dag, som såg mig på Cronas hed,
när Trenmors skara där blödde,
och Erin höljdes af sorg!

Då funne på sandens bädd
snart Lochlins kämpe sin graf också,
lik hafvets bölja, som störtar
på stranden opp och förgås.

Men flydd är Morannals tid,
hans arm är vissnad, hans blick är släckt,
hans strider blekna i fjärran
som vinterns nattliga sken.

Skall Morven i glans stå fram,
dess kämpar blöda med fröjd i dag?
Finns blix, o Gall, på din båge,
bor död i Clesamors spjut?

Och Rurmar, min tredje son,
som slår sin harpa i Finjals sal,
förstår du tvinga med svärdet
en ton ur hjälmar också?

Mig tyckes att ljud jag hör,
kring Loras stränder en klang af stål.
Se ut, hvad ser du, o dotter,
gå Shelmas härar till strid?"

Hon blickade ut, hon såg
med tjusfull bäfvan i klarnad rymd,
och mot dess speglande anlet
bröts dagens rosiga sken.

"O fader, en här jag ser,
från bergen tågar den långsamt ned,
som molnet tågar mot dalen,
och gömmer åskor och storm.

Men lugnt är det vida haf,
i glans slår solen sitt öga opp,
och djupen skälfva af lågor,
och fästet spränges af ljus."

Det sågs i den gamles drag
en skymt af leende sorg, dock snart
stod hög han upp, och hans ande
bröt fram i glödande ord:

"Hell," talte han, "himlars drott,
"du stjärnekonung, jag hälsar dig,
du sol, som vandrar i ungdom
högt öfver vissningens jord!

Min glädje i fordomtid,
mitt ljus som hägrar i minnet än,
fast natt betäcker mitt öga,
fast mörker bor i min barm!

Behöf, i din stolthet, ej
ditt anlet gömma i dag, af harm
att se en son af Morannal,
som skyr en fiendes spjut!

Och barn af er faders kraft,
Gall, jaktens furste, och Clesamor,
du yngling pröfvad af svärden,
och Rurmar, sångernas vän,

Gån glade på hjältars ban,
i spår, som trampats af Finjals ätt!
Allt här försvinner, evärdlig
är bragdens ära allen.

Säll den, som af år ej bryts,
som ung får falla i hjältars rund,
som blixten ler i sin tjusning
och ljungar, krossar och dör.

Ack, tynande flamman lik
är ålderdomen. På hemmets härd
den flämtar matt och förbrinner
och höljs af aska och glöms.

Hvi dröjer han, Fjalars son?
Har Innishonna i lunders natt
hans stridshåg lockat till hvila,
förgäter Hjalmar sitt ord?

Mig tycks dock, att vågors svall
jag hör och nordliga fläktars sus,
som fly med starkare vingar,
hvar stund, mitt öra förbi."

"O fader, vid nordens rand
går natt ånyo på fästet opp.
Rädd bäfvar strålen af dagen
och flyr på böljornas topp.

Det mulnar, i mörker sveps
allt längre hafvet, och stålgrå höjs
Garmallas klippa och skakar
från hjässan bränningens skum.

Och hvitare vågor slå
mot stranden redan, och halfbränd står
på branten furan och sviktar
för stormens växande il.

Dock syns ej ett segel än;
mot svarta molnet i fjärran blott
bryts stundom flyktigt en ljusning,
af måsens vinge en blix."

Hon tystnade, stormen röt
med fullväxt stämma i rymden ren,
och tungt ur djupet i gensvar
ljöd böljans flämtande suck.

Och molnet af eldar klöfs,
och genom ödsliga höjders vidd,
doft öfverröstande stormen,
for himlens mäktiga dån.

Då talade Morvens kung:
"en dag lik denna jag såg engång,
det var den dagen på hafvet,
när dig, o flicka, jag fann.

Darg hette en man. Hans namn
må sång ej nämna. I biltog färd,
förskjuten, hatad och hemlös
kring vattnen sökte han rof.

Jag följde med harm hans skepp,
som vågat närma sig Morvens strand;
och röfvarn skydde att bida,
vid mörkrets bragder blott van.

Ren nalkades kväll, och långt
på hafvet syntes hans segel än,
och fåfäng glödde min vrede;
då bröt ur molnen en storm.

Af dånande åskor följd,
som nu, fördubblad i kraft hvar stund,
min drakes vingar den lyfte,
men slet Dargs segel från topp.

Dock skulle en nidings blod
mitt svärd ej fläcka. En ljungeld sköt
ur svartnad sky, och en flamma
steg klar ur röfvarens skepp.

Jag nalkades branden. Eld
 var allt, kvar syntes blott Darg; han stod
 i dyster tystnad vid rodret,
 mot flamman täckt af sin sköld.

Ett barn på sin arm han höll,
 han tycktes vänta mitt segel nu,
 han såg tillbaka beständigt
 med längtans dröjande blick.

Mig rörde hans nöd. Jag höll
 allt närmre, tills på ett pilskotts håll
 mitt skepp jag svängde mot vinden,
 att undgå flammorna själf.

Då kastade röfvarn vildt
 sin sköld i lågan. Ett språng han tog,
 och sjönk med famnade barnet
 i böljans gapande graf.

Bort flög med orkanens il
 hans skepp. Själf kämpande sågs han än
 sin börda lyfta ur vågen,
 och räddning kräfva af mig.

Jag märkte hans vink. Jag tog
 ombord den brutne. Då såg min blick
 för första gången Oihonna,
 då fick af hafvet jag dig.

Späd var du, men oskadd dock
 af våg och flamma. I gråt du låg
 vid röfvarns bröst, och i bäfvan
 ditt anlet gömde vid hans.

Men dyster, i trotsigt lugn,
med svedda lockar, med halfbränd dräkt,
satt blek som skyarnas vålnad
på däckets döende Darg.

Kung, talte han, nöjd jag går
till önskad hvila i glömskans famn,
en bön dock ber jag för henne,
som ensam sörjer mitt fall.

Ej är det min blod du ser
i hennes kinder. Sin lefnads skuld
den fågelfrie förstörarn
åt ingen lämnat i arf.

Hon gafs mig af natthöljd sjö,
en stormig jul, då i vådligt skygd
af Vidars klippa jag ankrat,
vid Fjalars konungaborg.

Blif henne ej oblid du,
hvars mildhet aldrig af ryktet glöms;
hon var den enda på jorden,
som fått en glädje af mig!"

Ljuf föll på Oihonnas kind
en tår, vid åldrige kungens ord,
men snart till ändrade syner
flög klarnad åter dess blick.

Vid stranden ett härskri ljud,
med stormens brusning, med åskans dån
förmäldes klangen af sköldar,
och kämpars jublande rop.

Han syntes på svartnad våg,
han kom ren, örnen från dimmors land,
sjökungen, Hjalmar af hafven
flög Morvens härar emot.

Och stolt på sitt hemlands strand
stod Shelmas skara i slutna tropp,
en klippvall, trotsande böljan,
som skyrest måttar sitt slag.

Den drabbade. Stridens stund
var kommen, vågen mot klippan bröts,
här föll mot här, och på stranden
en bränning stänktes af blod.

Men stum i sin tjusning stod
Oihonna. Flickan från hafvet såg
sin hjälte, mötte i dagen
sitt ljus från drömmarnas värld.

Hon följde med eldad blick
hans ban, hon såg, hur med svärdets blix
han bröt sig vägar i molnet
af Morvens skockade här.

Ren segrade Lochlins folk,
ren Shelmas skara i sviktning stod;
då såg hon striderna stanna,
i lugn böts slaktningens storm.

”Oihonna, din läpp är stum;
gif svar,” så talte Morannal nu,
”hvi glesnar klangen af svärden?
Finns Morvens ära ej mer?”

Han sade. I bafvan gaf
sitt svar Oihonna: "o fader, gläds!
Snart, snart är sagornas Hjalmar
en blodlös skugga på skyn.

Han sviktar, hans hjälm är bräckt,
han mött tre söner af dig, o kung,
han kämpar ensam. I häpnad
står allt vid drottarnes strid.

Djärf drabbar med spjutet Gall,
skarp blixtrar klingan i Rurmars hand,
och blodigt synes mig svärdet,
som höjs af Clesamors arm."

Då mörknade Morvens kung,
han slog i vrede sin ungdoms sköld,
han hof sin stämman, och stillhet
han bjöd kring drabbningens rymd.

"Hvad," ropte han, "höljs med blygd
Morannals hvitnade hjässa? Kränks
af er, o söner, hans ära,
som trotsat skiften och år?

Skall sången om Finjals ätt
med fruktan flyga min kväll förbi,
att ej er nesa må röra
dess vingars strålande glans?

Och sagan i Lochlins land
förtälja Hjalmar, den ädles, fall,
och hånfullt nämna, att ensam
för er, för trenne han föll?

Upp Gall, du är kungason
som han, förstfödde bland bröder, du,
gå, strid allena och stupa,
om segern sviker ditt svärd!"

Allena, med framsträckt sköld,
mot Lochlins hjälte till strid gick Gall.
Ej svag var fursten af Shelma,
dock snart drack stoftet hans blod.

Han stred i sin ungdoms glans,
han föll med ära från styrkans höjd,
som vågen sväller i dagen
och strålhöljs än i sitt fall.

Fram trädde på blodad sand
nu Rurmar, buren för strider ej,
blott van vid drömmen och harpan
och hjärtats tidiga sorg.

Hans kamp som en facklas var
mot nattens stormar. För Hjalmars slag
han sjönk, och evigt för sången
var kallnad ynglingens barm.

Den tredje var Clesamor,
till år den yngste, men tidigt sedd
bland män af Morven, på dödars
af järn omblixtrade fält.

Han kämpade vredens kamp,
hans blickar sprutade flammors hot,
på blod af bleknade bröder
sitt svärd han förde till hämnd.

Och drabbande stålet klang,
och Morven hörde med tjusning än
ett sent, halftdöende eko
af ljud från Ossians dar.

Då hejdade Hjalmar rörd
sin hand, som måttade dödens hugg:
"håll yngling," talte han, "spara
jag vill åt sagan ditt lif.

Mig gläder din morgons glans,
din dag skall stråla af sol engång,
kom, räck mig handen försonad,
och lef för bragderns fröjd."

Föraktligt till svar ett slag
gaf Shelmas kämpe med afvigst svärd;
och ny blef striden, och slocknad
i blod slöts Clesamors blick.

Du flicka från vågors haf,
ditt blåa öga af tårar skymms.
Ej föll din hjälte, Oihonna,
hvi gråter vågornas mö?

Hon fattat den gamles hand:
"sörj, fader," talte hon, "ensam, böjd,
med mig och mörkret du lämnats,
att vänta segrarens bud.

Ej andas en son af dig
på Morvens klippiga stränder mer;
de följt hvarandra i döden,
de söfva grafvarnas sömn."

Hon slöt. Men i klarhet sken
Morannals panna på nytt. Hvert moln
af oro lämnade stilla
hans anlets bleknade dag.

”Nu,” talade Morvens kung,
”kan utan fruktan Morannal gå
att möta fädernas andar
i stjärnors blånande sal.

Ej följs han af minnens blygd,
ej skall han gömma i molnets natt,
för söners nesa, sin vålnad,
då Finjal nalkas på skyn.

Du dotter, en graf mig red,
där Shelmas furstar på sandens bädd
nu hvila. Skänk oss gemensam
en vård i harpornas land.

Sen följ på hans bragders ban
den ädle främlingen säll, och göm
Morannals minne och lyssna,
då sången höjer hans lof.”

Hans hvitnade hjässa sjönk
mot skuldran sakta, hans öga slöts,
och drottens ljusnande ande
flög glad till skyarnas hem.

* * *

FEMTE SÅNGEN.

Hvad är mänskan, att mot er hon stormar!
Stjärnor like, i onådd rymd,
len I genom molnen af jordens öden,
dem i lek en fläkt af er vilja styr.

Nu var Fjalar konung gammal vorden,
satt mest stilla i högbyggd sal,
hade ej sen länge sitt land beskådat,
ej fått andas svalkande sjöars luft.

Och det blef en dag, och solen stigit
nyss ur böljornas bad i glans,
och dess aldrig åldrade glädje lyste,
som i forna dagar, i salen än.

Kungens håg var lätt i morgonstunden;
i förklaring hans anlet sågs.
Om förflutna, stormiga tidens minnen
talte han i grånade kämpars krets.

Plötsligt höll han midt i sagan inne,
stod från tronen i höghet opp.
"Vingsnabbt flykta," sade han, "styrkans stunder,
och för minnet äger man dagar nog.

Jag vill föras opp på Telmars fjällbrant,
och betrakta mitt land ännu.
Jag vill se den sällhet min ande skapat,
förrn mitt öga skymmes af kumlets natt.

Bringen mig mitt svärd! En bragd är öfrig
för min domnande arm ännu.
Segra var min vana, och blott med seger
höfs att sagan slutas om Fjalar kung."

Svärdomgjordad leddes gamle kungen
upp till toppen af Telmars fjäll,
och han satt och såg på sitt land i tystnad,
där, af sommarn famnadt, i frid det låg.

Solen lyste öfver värmda dalar,
öfver speglande sjöars rymd;
mellan kullar skimrade blåa floder,
och på fälten böljade skörd vid skörd.

Ljust och gladt låg Fjalars vida rike,
högtidssmyckadt, för kungens fot;
med ett anlet mildt, som en tacksam dotters,
såg det mot sin grånade fader opp.

Men den gamles blick blef skum af tårar,
och han talade stolta ord:
"jag har sett mitt verk, det är nog, fullkomnad
lefver här för minnet den ed, jag svor.

Ödebygder ärfde jag af fäder,
jag har skapat ett fruktbart land.
Dessa tegar plöjde ej forna männer,
dessa hyddor sågo min ungdom ej.

Jag har lefvat." Drotten teg i höghet,
men till honom ur kämpars rund
framsteg Sjolf, den gamle, med mulnad panna,
och han hof sin stämma till kraftens ord:

"Kung, du åldras, armens senor svika,
tung du lutar mot jorden hän.
Blott en skugga, smältande bort i natten,
ser ännu mitt öga af hvad du var.

Var du själf dig nog, hvi lät du vissna
dina lemmar i ålderns höst?
Var det du, som skapat det verk du skådar,
upp då, skapa åter din ungdom själf!

Böj ditt sinne, kung, för höge gudar!
Deras gåfva din storhet var.
Det var Frej, som klädde i grönska tegen,
blott Allfader hägnade landets frid.

Tors var kraften, som du kände fordom,
när i striden du väldig stod;
hvad du själf förmådde, det var att falla
glömd, som trädet faller i stiglös skog."

Så den gamle. Tankfull satt kung Fjalar,
talte sedan med trotsigt lugn:
"ord jag hört om makter, dem ingen skådat,
och på drömmars väsen jag bjuds att tro.

Ovan är jag att på andra lita,
stöd jag fann i min egen barm.
Så jag människor kufvat, och ödets roder
ryckt ur fåfängt hotande gudars hand.

Sanning må det vara: Fjalar åldras,
locken vitnar, och skuldran tyngs.
Mycket är försvunnet, som fordom varit;
lifvet lefver så, det är tingens gång.

Ett är kvar. Den arm, som år försvagat,
kan jag höja till seger än,
kan min lefnads bleknande fröjd och storhet
kasta kungligt leende bort och dö.

Jag vill dö. Mitt kall är fylldt." Vid ordet
hof den gamle sin hjässa hög,
lät sin kungamantel på klippan falla,
och för dagen blottade barmens ärr.

Sist han drog sitt svärd; som förr i striden,
rostfri skimrade klingans glans.
Blixt fanns kvar ännu i den gamles öga,
när en blick till hälsning han stålet gaf.

"Hvar är Dargar nu," så talte kungen,
"han, som lyssnar till gudars råd,
ser i rymder in, dem hans blick ej hinner,
och i tider lefver, som än ej grytt?"

Vore han så vis, han yfs att vara,
kände stunden han nu, och kom.
Lofvat har han stå för mitt svärd, förrn maktlös
hämnares ljungeld hvilar i domnad hand."

Som han sagt det, sågs en vålnad skrida
genom dalen i långsam gång,
upp mot fjällets höjder han styrde stegen,
och på toppen trädde, där Fjalar satt.

Kungen syntes häpna, när han kände
gråa vandrarens drag igen.
Utan ord han satt, och hans hand med svärdet
sjönk invid hans sida i stillhet ned.

Dargar stod för drotten. "Du har bjudit
mig att komma. Du ser mig här.
Länge har du låtit mig vänta, konung,
du är bräcklig vorden, sen forna år.

Har du hunnit nu ditt verk fullborda,
är han hållen den ed du svor?
Har du lagt för lifvet den väg, det tagit,
och till moln gjort gudar och gudars råd?"

Fjalar log. "Det träffar stundom sällsamt,"
så han talte, "af hvilken fläkt
fördes till ditt öra min maning, gubbe,
samma stund, när öfver min läpp den hann?"

Dock du kommit, det är nog. Besvara
vill till lön jag din fråga nu:
jag har visat lifvet den väg, det tagit,
och mitt råd har seger, och gudars ej.

Se dig om, det är mitt land du skådar.
Var det sådant, då jag ej var?
I min makt det stått att i strider offra
allt hvad nu här mänskligt af lifvet gläds.

Detta rike har jag kunnat härja,
ödelägga från gräns till gräns,
att ej vinden funnit ett löf att röra,
fjäriln ej en planta att hvila på.

Nu, hvad ser du? Vidt, som ögat hinner,
lyser dagen på bruten bygd,
lundar stå, där ödsliga skogar stodo,
och, där rofdjur nästade, tjäll vid tjäll.

Tegar bära årets hopp, som fordom
drefs af stormar kring okänt haf,
sommarskuren, daggen af natten fostra
nu vår rikdom, växande förr ur blod.

Tämd är jorden, tämdt är mänskosinnet,
bärsärksmodet ej dyrkas mer,
andra makter råda i svärdets ställe,
och där våldet segrade, segrar lag.

Tukt och seder skattas, mildhet trifves,
fredligt yrke sin ära har.
Så har Fjalar mäktat sitt rike ordna;
säg mig, skuggors tolk, om han fyllt sin ed?

Men det hot, du bar från dina gudar,
som en rök det försvunnit har.
Ingen syster sluter min son i famnen,
och min hjässa tryckes af ingen blygd.

Blåa djupet gömt min enda dotter;
öfver kufvade vågors rymd,
fläcklös, mångbesjungen, sin faders ära,
Hjalmar säll från seger till seger far.

Blott ett löfte än jag ej fullbordat,
det skall fyllas; min tid är kort.
Nalkas, Dargar, kom att din skuld försona,
för din lögn jag kräfver i bot ditt blod!"

Gamle siarn såg på kungen neder:
"lifvets börda," så talte han,
"skall från mig ock lyftas engång, o Fjalar,
och för tidig kommer mig döden ej.

Skådat har jag nog af mänskoöden,
pröfvat sorger och fröjder nog.
Dock en stund fördrar jag väl än att lefva;
jag begär den stunden för din skull, kung!

Dröj med hämnden, tills ett vittne kommer,
som förhöjer din segers glans.
Dröj, tills Hjalmar kommer, sin faders ära;
ej blir väntan lång, han är fjärran ej."

Så han talte, och han teg och sträckte
handen stilla mot hafvets rymd,
och i jubel stormade Fjalars skara:
"Gautiods drakar närma sig, Hjalmar syns!"

Hjalmar syntes. Lätt på blåa banan
flög hans flotta mot hemmets strand.
Närmre, närmre glänste, hvar stund, hans segel,
och kring kölar skimrade vågors skum.

Glädje sken ur gråa kämpars blickar,
där de samlats på skyhögt fjäll.
Gamle kungen syntes allena mulen,
tankfull, mörk mot skeppen han såg, och teg.

Först, när hamn de nått, och klippors branter
skymde bärgade segel ren,
föll kung Fjalars öga på Dargar åter,
och han bröt sin tystnad och ordet tog:

"Ej jag trodde mig min son få skåda,
ryktet sjöng, att han fjärran var.
Dock den dag af lifvet jag afsked tager,
kan väl, utan undran, ett under ske.

Hjalmar nämnde du. Välan, han kommit,
höja skall han min segers glans.
Här, med sol, med haf och med jord till vittnen,
skall han stå och döma emellan oss."

När han sagt det, syntes Hjalmar. Ensam
kom han klippornas stig uppför,
ej som fordom strålande, vapensmyckad,
men med blottadt hufvud, och utan sköld.

Blekhet i hans anlet låg, lik skenet
öfver drifvan, en månkla natt;
dyster var han själf, som en syn ur grafven,
och i handen bar han ett blodigt svärd.

''Var välkommen, son,'' med bruten stämman
talte kungen till hälsning då,
''väl jag önskat finna dig annorlunda,
men min glädje är du, hurhelst du är.

Tala, tälj oss dina bragders skiften,
hårda strider du pröfvat visst?
Bär du sår, som tömma din styrkas källor,
ty din läpp syns darra, din kind är hvit?''

''Fader,'' svarte Hjalmar, ''hårda strider,
utan vapen, jag pröfvat har.
Intet stål har genom mitt pansar skurit,
dock förblöder hjärtat af djupa sår.

Gömma borde jag min blick för dagen,
och jag skyggar att se dig an;
men min skuld jag ville för dig få blotta,
därför bar jag lifvet, och andas än.

Jag är krossad. Dock min lott af storhet
hann jag taga, fast ung till år.
Fråga sagan, lyssna då barder sjunga,
och du skall förnimma hvad Hjalmar var.

Nordens ära, hafvens kung jag nämndes,
for kring världen, som stormen far,
bröt den fräcke, stödde, där stöd behöfdes,
tog af drottars kronor, och kronor gaf.

Sådan hann jag Loras kust. Morannal
styrde sångernas stolta land.
Ryktet talte högt om hans dotters fågring,
och jag stred om henne med Morvens här.

Gamle kungen själf satt blind i tornet,
men hans söner jag slog i strid,
tog som segerbyte ombord Oihonna,
och mitt bröllop redde på skumhöljdt haf.

Fader, vet du hvad det är att älska?
Har du famnat en fröjd en gång,
ljus som himlen, yppig och rik som jorden,
och som båda blommande utan gräns.

Hvad jag varit blef mig som en skugga,
blek den glans, jag i hoppet sett.
Segrar, vunna redan, och segrar, drömda,
allt var tomhet blott mot den stund, som var.

Vårens vindar förde mina segel
utan syfte på ändlös ban,
solbelysta, jublande vågors skuldror
lyfte högt min sällhet mot gudars hem.

Då var sorgen nära. Satt vid rodret
jag, en afton, i drömmar sänkt,
blott Oihonna vakade vid min sida,
och från höjden såg oss en stjärna blott.

Och min brud hon tog min hand: o Hjalmar,
hvarför blef du mig kär allimer?
Tidigt redan var du Oihonnas hjälte;
förrn din blick hon skådade, var hon din.

Hvi förblef min kärlek icke sådan!
Mod jag hade att dölja då
hvad för dig jag fruktade uppenbara,
rädd att af din stolthet med harm försmås.

Jag var lycklig då; min egen sällhet
var mig mera än Hjalmar än.
Stolt Morannal kallade jag min fader,
och som kungadotter jag blef din brud.

Nu förgäfves ville jag förtiga
hvad jag skydde att röja då.
Allt jag kunde lida och allt fördraga,
men dig svika, Hjalmar, förmår jag ej.

Stöt mig bort, förskjut mig! Ej Morannal,
ej en konung min fader var.
Detta blod, som nu i mitt hjärta sjuder,
var kanske en gång en föraktad slafs.

På ditt hemlands kust, den borg helt nära,
där som kung du i glans skall bo,
under Vidars klippa, en stormig julnatt,
togs jag upp ur vågen, ett bortvräkt barn.

Så hon talte. Blekna ej, o fader!
Hennes blod på mitt svärd du ser.
Morpvens mö, Oihonna, min brud på hafvet,
var din dotter, kung, och min syster var.

Dö hon ville, dö för mig. Jag bringar
hennes hälsning." Han teg. Hans stål
sågs, en ljungeld lik, i hans barm sig gömma,
och han sjönk på klippan i dödens ro.

Stunder efter stunder flydde. Dagen
mätte stilla sin vandrings ban.
Som han sutit, stel, som en stod på grafvar,
satt orörlig, tigande Fjalar kvar.

Hvad han tänkte visste ingen. Fasan
från hans sida hvar kämpe skrämt.
Sjolf, den gamle, ensam, och Dargar, siarn,
stodo när och sågo hans andes strid.

Först när solen sjönk mot skogen fjärran,
slog mot höjden han ögat opp:
"er är segern," talte han, "höge gudar!
Jag är straffad vorden, jag prøfvat er.

Hvad är mänskan, att mot er hon stormar!
Stjärnor like, i onådd rymd,
len I genom molnen af jordens öden,
dem i lek en fläkt af er vilja styr.

Mannen yfves: väldig, mångbepröfvad,
van att segra, som klippan hård,
vill han böja allt, dit hans ande bjuder,
krossa allt, som möter med trots hans bud.

Och hans svärd är höjdt. Då rörs hans sinne
flyktigt, lätt, af en osedd hand;
och hans järnarm sjunker, hans blick, som ljungat,
byter hotets blixtn i en maktlös tår.

Hafvet svallar vredgadt, stormen ryter;
men I bjuden, och vågen sänks,
hafvet lyder, hafvet, som flottor slukar,
har ej makt att svälja ett hjälplöst barn.

Jag har lärt er känna, ej jag blyges
att mig böja för en engång.
Mätt jag är på lifvet, och jordisk storhet
är mig ringa vorden. Jag går till er.”

Så han sade, och med svärdet stilla
skar han runor i ärrigt bröst.
Hjärtats källor brusade fram ur djupet,
varmt med Hjalmars blandades faderns blod.

Sommarns kväll såg klar och ljus på norden,
lugn sig bredde kring land och haf,
bortom skogen dolde sin strålflod solen,
och, likt dagen, slocknade Fjalar kung.

FÄNRIK STÅLS SÄGNER.

I.

VART LAND.

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
mer älskad än vår bygd i nord,
än våra fäders jord.

Vårt land är fattigt, skall så bli
för den, som guld begär,
en främling far oss stolt förbi;
men detta landet älska vi,
för oss med moar, fjäll och skär
ett guldland dock det är.

Vi älska våra strömmars brus
och våra bäckars språng,
den mörka skogens dystra sus,
vår stjärnenatt, vårt sommarljus,
allt, allt, hvad här som syn, som sång
vårt hjärta rört engång.

Här striddes våra fäders strid
 med tanke, svärd och plog,
 här, här, i klar som mulen tid,
 med lycka hård, med lycka blid,
 det finska folkets hjärta slog,
 här bars hvad det fördrog.

Hvem täljde väl de striders tal,
 som detta folk bestod,
 då kriget röt från dal till dal,
 då frosten kom med hungerns kval,
 hvem mätte allt dess spillda blod
 och allt dess tålmod?

Och det var här det blodet flöt,
 ja här för oss det var,
 och det var här sin fröjd det njöt,
 och det var här sin suck det göt,
 det folk, som våra bördor bar
 långt före våra dar.

Här är oss ljuft, här är oss godt,
 här är oss allt beskärtdt;
 hur ödet kastar än vår lott,
 ett land, ett fosterland vi fått,
 hvad finns på jorden mera värddt
 att hållas dyrt och kärtdt?

Och här och här är detta land,
 vårt öga ser det här;
 vi kunna sträcka ut vår hand
 och visa gladt på sjö och strand
 och säga: se det landet där,
 vårt fosterland det är!

Och fördes vi att bo i glans
bland guldmoln i det blå,
och blef vårt lif en stjärnedans,
där tår ej göts, där suck ej fanns,
till detta arma land ändå
vår längtan skulle stå.

O land, du tusen sjöars land,
där sång och trohet byggt,
där lifvets haf oss gett en strand,
vår forntids land, vår framtids land,
var för din fattigdom ej skyggt,
var fritt, var gladt, var tryggt!

Din blomning, slutan än i knopp,
skall mogna ur sitt tvång;
se, ur vår kärlek skall gå opp
ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
och högre klinga skall en gång
vår fosterländska sång.

* * *

FÄNRIK STÅL.

Till flydda tider återgår
min tanke än så gärna,
mig vinkar från förflutna år
så mången vänlig stjärna.
Välan, hvem följer nu mitt tåg
till Näsijärvis dunkla våg?

Jag lärde känna där en man,
soldat för längesedan,
nu ägde fänriks titel han,
men lyckan var i nedan.
Gud vet det, hur han kom en dag
att bo i samma gård som jag.

Jag såg mig då som en person
med få, ja inga brister,
jag var student, på kondition,
och kallades magister,
mitt "mensa" gaf mig öfverflöd,
den gamle åt på nåd sitt bröd.

Jag rökte "Gäfle vapen" jag
och hade sjöskumspipa;
den gamle skar af blad sitt slag,
då han ej var i knipa,
i sådant fall blef mossa blott
hans nötta masurhufvuds lott.

O tid af guld, o lif blott tändt
för nöjet och behagen,
då man är ung, och är student,
och har fullt opp för dagen,
och ingen annan sorg försökt,
än att mustaschen växer trögt!

Hvad visste jag af andras nöd,
jag blott min glädje kände;
min arm var stark, min kind var röd,
och alla pulsar brände.
Jag var så yr, jag var så ung,
och stolt som jag var ingen kung.

Men fänrik Stål satt utan knot
förgäten i sin koja;
han sög sin rök, han knöt sin not
och lät oss andra stoja.
Vasserra, mot en sådan en
hivad man sig tyckte vara re'n.

Det var min höga lust att se
den kantiga figuren,
hans styfva skick, hans anlete,
hans rock, så ovant skuren,
hans örnenäsa mest ändå
med brillor utan skalmar på.

Jag gick till gubben ofta ned
att gunstigt gyckel drifva.
Det var min fröjd, när han blef vred
och kom sitt nät att rifva,
då jag fick nålen ur hans hand
och knöt en lycka falskt ibland.

Han sprang då ofta upp burdus
och dref mig utom knuten;
ett vänligt ord, en doft kardus,
och fred var åter slutten.
Jag kom igen, som förr jag kom,
och gjorde samma narri om.

Att äfven gubben haft sin dag,
då han var ung i världen,
att han gått flere steg än jag,
och pröfvat mer på färden,
var jag för höglärd att förstå,
det kom ej för min tanke då.

Ej att han stått med svärd i hand
och glad sitt hjärtblod gifvit
för detta samma fosterland,
som nu så kärt mig blifvit.
Jag var så yr, jag var så ung,
han fänrik var, jag mer än kung.

Men hur det hände sig en gång,
fann jag mig mätt af ruset.
Det vinter var, min dag blef lång,
fast den var kort till ljuset;
det var så ovant mot förut,
jag ville aldrig få den slut.

Jag tog den första bok jag fann,
blott för att döda tiden,
det var en skrift af onämnd man
om sista finska striden,
den låg där häftad, som på nåd,
bland husets bundna bokförråd.

Jag tog den på mitt rum och satt
och bläddrade i bladen,
jag vet ej, hur jag så fick fatt
på Savolaxbrigaden,
jag läste en rad, läste två,
mitt hjärta började att slå.

Jag såg ett folk, som kunde allt,
blott ej sin ära svika,
jag såg en här, som frös och svalt
och segrade tillika;
mitt öga flög från blad till blad,
jag velat kyssa hvarje rad.

I farans stund, i stridens brand
hvad mod hos denna skara!
Hur kunde, arma fosterland,
du dock så älskadt vara,
en kärlek få, så skön, så stark,
af dem du närt med bröd af bark!

Min tanke genom rymder lopp,
som förr den aldrig spanat,
ett lif gick för mitt hjärta opp,
hvars tjusning det ej anat,
min dag flög som på vingar bort,
o, hvad min bok mig syntes kort!

Den slöts, och kvällen likaså,
dock glödde än min låga,
jag fann så mycket återstå
att forska om och fråga,
så många dunkla föremål.
Jag gick till gamle fänrik Stål.

Han satt på samma plats som förr,
och samma syssla skötte.
Jag såg, att ren i stugans dörr
en missnöjd blick mig mötte;
det var, som om han frågt därvid:
får man ej ens till natten frid?

Men annat var det nu med mig,
jag kom med ändradt sinne:
"jag läst om Finlands sista krig,
och äfven jag är finne.
Min håg blef tänd att höra mer,
kanhända får jag det af er?"

Så var min hälsning. Gubben såg
förvånad upp från noten,
en glans uti hans öga låg,
som om han stått för roten:
"jo, därom kan jag ge besked,
om herrn så vill, ty jag var med."

Jag satte mig på sängens halm,
han började berätta
om Dunckers eld, om kapten Malm,
om mången bragd för detta;
hans blick blef ljus, hans panna klar,
jag glömmmer ej, hur skön han var.

Han sett så mången blodig dag,
så många faror delat,
ej segrar blott, men nederlag,
hvars sår ej tid har helat,
så mycket, som ren världen glömt,
låg i hans trogna minne gömdt.

Jag satt där tyst och hörde på,
och intet ord förspilldes,
och natten hunnit halft förgå,
när jag från honom skildes;
han följde mig till tröskelns rand
och tryckte gladt min bjudna hand.

Sen sågs han aldrig mera nöjd,
om han ej mig fick skåda,
vi delte sorg, vi delte fröjd,
vi rökte vapnet båda.
Nu var han gammal, jag var ung,
jag blott student, han mer än kung.

De sägner här i sång jag satt,
från gubbens läpp de stamma,
jag hört dem mången stilla natt
vid pärtans matta flamma,
de tala några enkla ord,
tag mot dem, dyra fosterjord!

* * *

MOLNETS BRODER.

Mer än lefva, fann jag, var att älska,
mer än älska är att dö som denne.

Högt i skogen låg det ringa torpet,
djupt i ödemarken, långt från vägen,
där sen hösten krigets skiften rådde.
Ingen ovän hade funnit stället,
en fientlig fot ej trampat spången,
som dit ledde; bud om blod och strider
gaf blott korpen, ropande från molnen,
eller gladan, som satt mätt i granen,
eller vargen, som med blodigt byte
sökte hedens skymda klyftor åter.

Men i pörtet, vid det långa bordet,
satt, en lördagsafton, sorgsen värden,
hvilande från veckans vedermödor.
Kinden höll han tryggt mot handen lutad,
armen åter fast mot bordets ände,
men hans öga såg åt sidan stundom,
höll sig ej med lugn i samma syfte.
Ingen märkte detta af hans husfolk,
af de båda, som i pörtet voro,
ej hans fosterson och ej hans dotter;

tysta, slutna af hvarandras armar,
hand i hand, och hufvud sänkt mot hufvud,
suto de i sorglös frid vid muren.

Men den gamle bröt omsider tystnan,
för den kloke blef hans mening tydlig,
fast han sjöng blott som för eget nöje,
såsom sången föll, och orden ville:

”Björnen,” sjöng han, ”föds till skogens konung,
furan växer opp att pryda heden;
mänskobarnet, om till kraft och storhet,
om till flärd och stoft det föds, vet ingen.
Gossen kom en vinterkväll i stugan,
okänd kom han, lik en otam fågel
vilsefaren in i mänskors boning;
hjässan lyste kal ur mössans rämnor,
tån stack fram emellan snön på foten,
barmen såg man genom rifna tröjan.
Hvems och hvadan? — Fråga hvems och hvadan
af den rike, som har far och hembygd.
Någon vind lär från mitt hem väl komma,
skyn i luften törs jag kalla broder,
men blott snö är jag på nattens fötter,
som han stampar af, i stugan kommen. —
Snön från nattens fötter smälte icke,
molnets broder flög ej bort med vinden,
gossen dröjde kvar och blef en yngling.
Obemärkt han sprang det första året,
på det andra högg han sveder redan;
men förrän den fjärde sommarn ändats
slog han björnen, öfver hjorden fallen.
Hvar är nu hans rykte, kärt för mången,
större än en man i nejden vunnit,

hvar är fostrarns hopp? Den gamle sitter
 tung i stugan, längtar, fast förgäfves,
 att ett enda ord om kriget höra,
 om hans land är bärgadt eller fallet.
 Örnens språk förstår han ej att tyda,
 korpens rop han känner ej; en främling
 för ej budskap opp till ödemarken,
 och den unge, som hans hjälp bort vara,
 lyss på budskap nu från kvinnohjärtan.”

Som när sommarns hvirfvelvind, en afton
 då naturen lik en söndag tiger,
 kommer ensam, osedd, snabb som pilen,
 och slår ned i skogssjöns famn, en planta
 rör sig ej, ett barr ej, lugn står tallen,
 lugn står blomman på den branta stranden,
 lugnt är allt, och endast djupet sjuder;
 så, då sången slog den unges sinne,
 satt han stum, orörlig, sluten, bortskymd,
 men hvart ord dref blodet ur hans hjärta.
 Kvar han satt hos flickan hela kvällen,
 gick till hvila, då de andra gingo,
 tycktes somna, förrn de andra somnat,
 men långt förr än någon annan vaknat,
 ren vid första glimt af morgonrodnan,
 smög han obemärkt ur stugan ensam.

Dager blef, och solen steg på hvalfvet,
 men blott tvenne väcktes nu i torpet,
 stugan reddes, morgonbrödet frambars,
 men blott tvenne stego fram till bordet,
 middag blef, och ingen tredje syntes.
 Utan moln var än den gamles panna,
 utan tårar än hans dotters öga,

men till hvila, fast af söndan manad,
 gick vid slutad måltid ingendera.
 När en stund förgått, så lång som stunden,
 innan stormskyn, sedd vid himlaranden,
 kommer, brister, haglar och förskingras,
 höjde ordet, som till tröst, den gamle:
 "lång är vägen fram till byn, min dotter,
 branter möta, bäckar hindra, spångar
 finnas ej, och höstregn fyller kärren.
 Den, som vandrat dit vid morgonrodnan,
 är väl knappt, då kvällen stundar, hemma."
 Så den gamle. Utan akt på talet
 satt hans dotter, sluten lik en blomma,
 som sin kalk vid nattens anbrott sluter;
 hvad hon tänkte, var för henne ensam.

Länge satt dock ej den ädla flickan,
 längre ej, än efter solens nedgång
 plantan mattad väntar aftondaggen,
 förrn en tår föll ned på hennes kinder,
 och hon sjöng med lutad panna sakta:
 "när ett hjärta mött ett annat hjärta,
 ringa blir då hvad förut var mycket,
 jord och himmel, hemland, fader, moder.
 Mer än jorden sluts då i ett famntag,
 mer än himlen ses då i ett öga,
 mer än moders råd och faders vilja
 hörs då i en suck, som knappast höres.
 Hvilken makt kan tjusa så som kärlek,
 hvilken boja hålla den som älskar?
 Sjöar simmar han som anden öfver,
 möta fjällar, får han örnens vingar,
 långt för middag är han ren tillbaka,
 där han väntats först till sena kvällen."

Sången hade knappt den gamle fattat,
när af vaknad sorg och oro slagen
han gick ut att söka den försvunne.
Tyst ur stugan gick han, tyst på stigen,
villsamt tecknad ut i ödemarken;
solen stod ren skogens toppar nära,
innan närmsta gård han tröttad nådde.

Tom och ödslig, lik en tall på heden,
där en skogseld gått med härjning öfver,
syntes nu den fordom rika gården;
men i stugan satt värdinnan ensam,
mot sitt söfda barn i vaggan lutad.

Som en fågel, då han oförmodadt
hör ett skott och kulans ljud förnimmer,
fasar, spritter, kastar ut sin vinge;
så från stolen flög den unga kvinnan,
då hon hörde dörrens gång, men glädje
blef dock vid den gamles anblick fasan.
Fram hon sprang och slöt hans hand i sina,
stora tårar sköljde hennes kinder.
"Hell," hon sade, "hell dig, gamle fader,
dyr i sorgen till vår boning kommen,
trefaldt hell den ädle, som du fostrat
till förtrycktas värn och armas bistånd!
Sitt och hvila dina trötta lemmar,
och med glädje hör hvad jag förtäljer:

Hårdt var kriget ren från höstens början,
landet tärddt af vän och ovän lika,
dock den vapenlöses lif var fredadt;
men en dag har knappast än förflutit,
sen en skara män från närmsta socken

följde hären fienden till mötes.
 Slaget hölls och segern svek de våra,
 få af många kommo undan döden,
 och, som löf i stormen spridda, desse.
 Nu gick vreden strandlös lik en vårfloed
 öfver nejden, värnlös eller väpnad,
 man och kvinna, ingen såg förskoning.
 Hit kom strömmen ren vid morgonstunden,
 när till gudstjänst ringdes första gången,
 och en våg vek in till oss att härja.
 Låt mig ej vid jämnens sagor dröja!
 Bunden låg på golfvet ren min make,
 blod var gjutet, våldet rådde, nöden
 var som störst, och ingen hjälp att vänta.
 Själf af åtta armar gripen slets jag,
 som ett byte mellan rofdjur slites;
 då kom räddarn, då var hjälpen närmast,
 Molnets broder bröt som storm i stugan,
 och förtrycket vek, de fräcka föllo.
 Här jag sitter nu i sköflad boning,
 mer än sparfven under taket fattig,
 mera glad dock än i lyckans dagar
 skall jag se den ädle, se min make,
 om från byn de utan skada komma,
 dit de följde fienden i spåren.”

När den gamle hört det sista ordet,
 stod han upp, som om han hvilat länge,
 i hans blick var mörkt af sorg och oro.
 Fåfångt bedd att dröja, tog han vägen,
 som till byn, den välbebodda, ledde.
 Solen skymdes ren af skogen fjärran,
 när han, delad mellan hopp och ängslan,
 hann den gård, där kyrkans herde bodde.

Sköflad syntes nu den stora gården,
tom och ödslig lik en afklädd holme,
sedd från träskets is en vinterafton.
Men i stugan satt vid muren ensam,
trött af år, den gamle knekten Klinga.

Nu, när denne hörde dörren röras,
såg sin vän från forna dagar komma,
sprang han upp, fast lam af sår och mödor.
"Än har dagen ljus för oss," han sade,
"då de unga trampa våra stigar,
kraft och mandom ej är glömd i landet.
Sådan gudstjänst har i dag här hållits,
att ett barn, som hört den nu i vaggan,
skall förtälja den för sonasöner.
Se, i roflust lik en skara vargar,
kom han, landets ovän, segerdrucken,
följd af blod och härjning hit. — Det mindre
kan förtigas om ock ej förgätas;
men när troppen ren i blod sig mättat,
blott de värsta blifvit kvar på stället,
då steg jämmern öfver damm och bräddar.
Nu emellan tvenne ystra hästar
bands den ädle herden, dittills skonad,
att till fots den vilda ryttarn följa.
Kort var domen, inom några stunder
skulle handen domna, foten svika,
och hans hvita lockar sopa stoftet.
Ensam stod den gamle, upp mot himlen
såg hans öga, som mot himlen skådas,
då på jorden allt är natt och mörker.
Pris och ära! Då var hjälpen närmast;
han, som föddes lik en fläkt på heden,
Molnets broder, se, en ljungeld vorden,

slog han ned, och krossad låg förtryckarn.
Här jag lefvat nu med likars bistånd,
som en rotlös gran mot andra fallen,
tung för mig, en börda för min nästa;
lifvets gåfva vill dock än jag skatta,
om från striden, nära kyrkan hållen,
än med seger hem den ädle kommer.”

När den gamle hört det sista ordet,
gick han ut, som om från glöd han ilat;
aftonrodnan var dock bleknad redan,
innan kyrkobyn han hinna kunde.
Så var byn att se i rök och aska,
som ett stjärnehvalf af skyar härjadt,
så låg kyrkan bortom byn på kullen,
som en ensam stjärna mellan molnen,
så låg tystnad öfver öde nejden,
som ett månsken öfver kala hösten.

Mellan fallna kämpar, vän och ovän,
som en skugga öfver skördad åker,
gick den gamle. Öfverallt var döden,
men af lif ej ens en suck att spörjas.
Först vid slutet af den krökta gången,
mellan ödelagda gårdar banad,
satt en yngling, snart förblödd, vid vägen.
På hans bleka kinder flög dock rodnad,
flyktigt, som på kvällens silfverskyar,
och hans släckta öga tändes åter,
när han vaknad såg den gamle nalkas.
”Hell,” han sade, ”nu är lätt att blöda,
en bland många, som det unnats tidigt
att för fosterlandet dö med seger.
Hell dig, du som fostrat landets räddning,

trefaldt hell den ädle, som oss förde,
 ensam mäktig mer än vi tillsamman.
 Se, med bruten styrka stod vår skara,
 skingrad som en hjord den ingen leder,
 ren till dödens nesa hopplös korad.
 Ingen fanns, som ropte folket samman,
 ingen gaf ett råd och ingen lyddes,
 förrn han syntes, förrn ur öknens klyftor
 tiggarsonen kom med kungapanna,
 och hans röst, som ljud till strid, förspordes;
 då flög eld igenom hvarje hjärta,
 tvekan flydde, honom kände alla,
 och med honom gick vår tropp mot svärden,
 som en stormvind in i vassen bryter.
 Se mot kyrkan, långt som vägen räcker,
 ligger landets ovän, som på ängen
 strå vid strå, där skördarns lie framgått;
 där är banan, som den ädle vandrat,
 som min blick har följt, sen foten svikit,
 som min tanke följer än i döden.”
 Sagdt, och kämpens öga slocknar sakta.

Så i stillhet släcktes dagen äfven;
 månen, nattens sol, den bleka ensam
 lyste vandrarns stig till kyrkogården.
 När den gamle inom muren trädde,
 stod en mänskoscara mellan korsen,
 hemsk och tyst, som skaran söfd därunder.
 Ingen fanns, som gick ett steg till mötes,
 ingen, som ett ord till välkomst sade,
 ingen fanns, som ens med blickar talte.
 När den gamle inom ringen trädde,
 låg en yngling för hans fötter slagen,
 lätt, fast öfversköld af blod, igenkänd.

Som en fura mellan tallar fallen,
 än i stoftet störst och utan like,
 låg bland fiender, som stupat, hjälten.

Men med sammanknutna händer, mållös,
 som af åskan drabbad stod den gamle,
 och hans kind var hvit, hans läppar skälfde,
 tills hans sorg fick ord och brast i klagan :
 "nu är åsen i min stuga bruten,
 skörden på min teg af hagel härjad,
 nu är grafven värd långt mer än gården.
 Ve mig, att jag så skall se dig åter,
 du, min ålders stöd, min lefnads ära,
 skänk af himlen, nyss så stor och härlig,
 nu som sanden, där du hvilar, ringa."
 Så i ängslan knappt den gamle klagat,
 när en röst, som var hans dotters, hördes,
 och hon talte, nyss till stället kommen :
 "kär han var mig, mot mitt hjärta sluten,
 dyrbar mer än annat allt i världen,
 dubbelt kär är mig dock nu den ädle,
 kall mot jordens kalla sköte sluten.
 Mer än lefva, fann jag, var att älska,
 mer än älska är att dö som denne."

Så hon sade utan gråt och jämmer,
 framgick stilla till den fallnes sida,
 böjde knä och tog sin duk och täckte
 tyst och lätt hans genomskjutna panna.
 Hemsk och tigande stod kämpaskaran,
 lik en skog, där ej en fläkt sig rörer ;
 tysta stodo nejdens kvinnor äfven,
 komna dit, att skåda och att sörja.
 Men den ädla flickan sade åter :

”om dock någon ville hämta vatten,
att jag kunde två hans anlet blodfritt,
stryka än en gång hans lock med handen,
se hans öga ljuft ännu i döden;
visa ville jag med fröjd för alla
Molnets broder, den förlätne tiggarn,
som stod upp och blef vårt hemlands räddning.”

När den gamle så sin dotter hörde,
såg den öfvergifna vid sin sida,
tog med bruten röst han åter ordet:
”ve dig, ve dig, du min arma dotter!
Glädjens glädje, sorgens bot och lättnad,
värn i nöden, fader, broder, make,
allt med honom är för dig förloradt,
allt du mistat, intet står dig åter.”

Högt i jämmer brast vid talet skaran,
ingen fanns, som stod med tårlöst öga,
men den ädla flickans tårar glänste,
och hon tog den fallnes hand och sade:
”ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens, som går och snart skall glömmas;
så skall fosterlandet dig begråta,
som en afton gråter dagg om sommarn,
full af glädje, ljus och lugn och sånger,
och med famnen sträckt mot morgonrodnan.”

* * *

VETERANEN.

Han reste sig ansenlig
i stugans skymda vrå,
väl var han böjd af åren,
men syntes hög ändå;

förändrad var han mycket
i detta ögonblick,
en ädel krigarhållning
låg i hans hela skick.

Rotfattig var han annars
på sina gamla dar,
från forna tappra strider
han hade ärr blott kvar;
sen utan hem han irrat
i många år förut,
på Röjkö torp han hamnat
i Alavo till slut.

Nu reste han sig plötsligt,
liksom ur slummer väckt,
beganste kasta af sig
sin slitna hvardagsdräkt,
tog på sin högtidsklädnad,
bespard sen många år,
och strök åt båda sidor
sitt silfverhvita hår.

Så stod soldaten färdig
att ut ur stugan gå,
helt vördnadsvärd att skåda
i dräkten gul och blå,
med mässingsskodda hatten
högt öfver hjässans rand,
och dödens lugn i minen,
och vandringsstaf i hand.

Därute lyste solen,
ej sedd på många dar,

den sjuttonde augusti
var sommarvarm och klar,
kring fält och sjö for vinden
med lätta andedrag;
hvert ville gamle krigarn
på denna sköna dag?

Hvert ärnade han styra
sin vandring denna gång,
blef hemmet honom ödsligt,
hans plats i vrån för trång?
Och denna högtidsklädnad
hvi tog han den uppå,
var det till Herrans tempel
den gamle tänkte gå?

Det hördes ingen ringning
från denna helgedom,
och murens port var sluten,
och kyrkan stängd och tom.
Hvad skulle man ock göra
uti Guds hus i dag?
Den sjuttonde augusti
var ingen helgedag.

Dock i den gamles tycke
hölls gudstjänst denna tid,
och hölls den ej i kyrkan,
så hölls den näst invid:
ty kringom den på höjden,
från mon till insjöns strand,
stred Finlands kämpaskara
just nu för kung och land.

Den sjuttonde augusti
 var sommarvarm och klar,
 och för den forne krigarn
 en högtidsdag den var.
 Han gick rakt fram mot kullen
 där Finlands fana höjts,
 han ville se Gud tjänas
 i dag af Adlercreutz.

Han ville höra klangen
 af svärden än en gång,
 den välbekanta tonen
 af fältkanonens sång,
 för minnet återkalla
 sin ungdoms kraft och mod,
 och se det nya släktet,
 hur det höll ut i blod.

Så har man tydt hans mening,
 kanske man den förstått,
 dock såg man ej hans tankar,
 man såg hans vandring blott.
 Han gick sin bana framåt
 helt lugnt, det märkte man,
 och hann så kyrkovallen
 där striden hetast brann.

Där tog han plats vid vägen,
 och satt och såg uppå,
 han såg mot finska hären,
 mot ryska likaså;
 hvarhelst de skarpast möttes,
 där sågs hans blick bli kvar,
 och ofta som förklaradt
 hans hela anlet var.

Och blinda kulor hveno
kring honom hvarje stund,
och dödens ädla skördar
de föllo i hans rund;
han gick dock ej från stället,
hans lugn var lika gladt,
och ingen kula rörde
den gamle, där han satt.

Och i beständig växling,
allt efter lyckans lek,
omslöts han af en skara,
som frambröt eller vek;
men hur ock striden hvälfde,
fick gubben ostörd bli,
och vän och ovän lika
gick vördande förbi.

Men dagen led, och solen
vid västerns portar stod,
då segrade omsider
den finska härens mod,
då sågs hvart hinder brutet,
hvar fiende på flykt,
och allt kring gamle krigarn
var åter lugnt och tryggt.

När då den sista truppen
bröt ned från kullens topp
och drog förbi soldaten,
då stod han högre upp:
"I unga tappra söner
utaf vår fosterjord,
finns någon här som aktar
en grånad krigsmans ord?"

Stor tack vill han er säga
för denna sköna dag,
ty aldrig har han skådat
ett härligare slag.
Gud vare pris och ära,
vårt folk vet segra än,
än lefver fädrens anda,
ännu har landet män."

* * *

LÖJTNANT ZIDÉN.

Det var den tappre löjtnant Zidén,
han hade sin egen sed,
för fronten ville han gå allen:
"framåt mina vasagossar,
nu gäller att hinna med."

Främst ville han gå hvar fara emot,
hans folk fick trampa hans stråt.
Gud nåde den, som var trög på fot,
så snart löjtnanten ropat:
"hurra, mina män, framåt!"

Så lärde han in på eget vis
sin lilla käcka hop,
fördrog ej trassel och exercis:
"tätt efter i fjäten, gossar,"
det var hans kommandorop.

Och framåt såg han, han såg sig ej om,
när så mot faran det bar.
Hur tätt i spåren hans skara kom,
det brukte han sällan varsna,
förrn midt i striden han var.

Först då, när fiendens hop han nått
och börjat hugga och slå,
då såg han efter, hur flinkt de gått,
hans kära vasagossar,
hur nära de voro uppå.

Och hände då att han kring sig fann
sitt hela kompani,
då var allt präktigt, då ropte han:
"hurra, det var flink manöver,
nu äro vi herrar, vi."

Men gick hans trupp, då han själf sprang fram,
och kom han i strid förrn den:
"Gud sig förbarme, en sådan skam!
Nu hafva de gått som paddor,
nu blefvo de efter igen."

Han förde, då kriget först bröt ut,
en trupp af femtio man;
den hade smultit ihop till slut,
med tjugu vasagossar
stod nu i hären han.

Men om med färre och om med fler,
det gaf han ej akt uppå,
han följde sitt gamla krigsmaner:
"tätt efter i fjäten, bussar,
nu gäller det fart, låt gå!"

Det var i striden vid Virta bro,
den sista där han var med,
på ögonblicket sågs allt bero,
Fahlander, Malm och Duncker
de bröto mot stranden ned.

Där stod Tutschkoff med ettusen man,
sexhundra blott hade de.

"I tre kolonner vi rycka fram,"
skrek öfverste Fahlander,
"hvem hinner främst af de tre?"

De orden hörde löjtnant Zidén,
vasserra, det märktes snart.
"Framåt," så ropte han, "flinka ben,
hurra, mina vasagossar,
karl den som i dag tar fart!"

Det var visst icke den första gång,
han ropat till folket så,
men aldrig hade i sådant språng,
så blindt han tillförne rusat
mot fiendens hop, som då.

Förrn någon annan till anfall kom,
tre djupa sår han fått.
Då bröts hans kraft, och han såg sig om
såg efter hvad hjälp han hade,
hur tappert hans bussar gått.

Han sjönk till jorden, han såg och såg;
det var som förtrolladt, nej!
Hans gamla korpral vid hans sida låg,
hans enda vasagosse,
de öfriga såg han ej.

Kolonnen kom, den kom helt när,
han fäste på den sin blick:
"mitt folk skall väl finnas i hopen där?"
Förgäfves, han såg platt ingen,
hans tålmod förgick.

”Nu rycka de andra i seger fram,
och de mina synas ej än.
Gud sig förbarme, en sådan skam!
Nu hafva de gått som paddor,
nu blefvo de efter igen.”

Det hörde hans gamla korporal,
slog döende ögat opp:
”håll in, herr löjtnant, med sådant tal,
ej höfs att om skam här orda,
ni förde en tapper tropp.

Gud gifve att alla, som vi, ryckt an,
då vore så mången ej fälld.
Nu hafva vi fallit till sista man,
ty den främsta var vasaflocken,
och på oss gaf fienden eld.

Ni såg, herr löjtnant, tillbaks ej mer,
sen ni ropat en gång framåt;
men vi hörde er röst, och vi följde er,
och förr blef ingen efter,
än han stupat på ärans stråt.”

Då höjde löjtnanten ännu sin arm,
där på blodiga sanden han satt,
hans anlet sken, hans sårade barm
steg högt i dödsminuten,
han svängde sin slitna hatt:

”Och föllo de alla för ädla sår,
förrn någon dem sprang förbi,
och voro de främst i sin löjtnants spår,
hurra, det var flink manöver,
nu dö vi som herrar, vi!”

TORPFLICKAN.

Och solen sjönk, och kvällen kom, den milda sommarkvällen,
ett sken af mattad purpur göts kring bygderna och tjällen,
från dagens mödor glad och trött en skara landtmän kom,
de fyllt sitt värf, de vände nu till sina hyddor om.

De fyllt sitt värf, de gjort sin skörd, en dyrbar skörd den
gången,
en djärf, fientlig krigartrupp var nedgjord eller fången,
de dragit ut till kamp mot den vid morgonsolens sken,
när allt i seger ändadt var, då var det afton ren.

Helt nära fältet där den stått, den långa, heta striden,
vid vägen låg ett litet torp, halft öde då för tiden,
på stugans låga trappa satt en flicka tyst och såg,
hur skaran kom och drog förbi i fridsamt återtåg.

Hon såg som den, som söker, ser, hvem vet på hvad hon
tänkte?

På kinden brann en högre färg, än aftonrodnan skänkte,
hon satt så stilla, men så varm, så spanande ändå,
att om hon lyssnat, som hon såg, hon hört sitt hjärta slå.

Men truppen gick sin bana fram, och flickan såg den tåga,
till hvarje led, till hvarje man hon blickade en fråga,
en fråga bäfvande och skygg, en fråga utan röst,
mer tyst än sucken själf, som smög ur hennes fulla bröst.

När hela skaran gått förbi, de första som de sista,
då svek den arma flickans lugn, då sågs dess styrka brista,
hon grät ej högt, men pannan sjönk mot hennes öppna hand,
och stora tårar sköljde ljuft den friska kindens brand.

”Hvad är att gråta? Fatta mod, än står oss hoppet åter,
o dotter, hör din moders röst, en fåfång tår du gråter;
den, som ditt öga sökte nyss, och nu ej återfann,
han lefver än, han tänkt på dig, och därför lefver han.

Han tänkt på dig, han följt mitt råd att ej gå blindt mot faran,
det var mitt tysta afskedsord, då han drog hän med skaran.
Af tvång han följde truppen åt, hans håg var ej att slåss,
jag vet, han ville icke dö från lifvets fröjd och oss.”

Och flickan såg med bafvan opp, ur sorgsna drömmar vaknad,
det var som om en aning stört det stilla hjärtats saknad,
hon dröjde ej, hon såg engång ditåt, där striden brann,
och smög på väg och flydde tyst och skymdes och försvann.

En stund flöt bort, en stund ännu, det led mot natten redan,
i skyn sam molnet silfverhvitt, men skymning låg därnedan.
”Hon dröjer än, o dotter kom, din oro fåfång är,
i morgon, innan solen gryr, är ren din brudgum här.”

Och dottern kom, med tysta fjät hon nalkades sin moder,
det blida ögat skymdes nu af inga tårefloder,
men hennes hand, till hälsning räckt, var kall som nattens
vind,
och hvitare än fästets sky var hennes svala kind.

”Red mig en graf, o moder kär, min lefnadsdag är liden;
den man, som fick mitt hjärtas tro, har flytt med skam ur
striden,
har tänkt på mig, har tänkt på sig, har följt ert varningsord
och svikit sina bröders hopp och sina fäders jord.

När skaran kom, och han ej kom, begrät jag nyss hans öde,
jag trodde att han låg som man på fältet bland de döde,
jag sörjde, men min sorg var ljuf, den var ej bitter då,
jag velat lefva tusen år att honom sörja få.

O moder, jag har sökt bland lik till sista skymt af dagen,
men ingen af de slagna bar de kära anletsdragen,
nu vill jag icke dväljas mer på denna svekets ö,
han fanns ej bland de döda där, och därför vill jag dö.”

* * *

SVEN DUFVA.

Sven Dufvas fader var sergeant, afdankad, arm och grå,
var med år åttiåtta ren och var ren gammal då;
nu bodde på sin torfva han och fick sitt bröd af den,
och hade kring sig nio barn, och yngst bland dem sin Sven.

Om gubben haft förstånd, han själf, att dela med sig af
tillräckligt åt en sådan svärm, det vet man ej utaf;
dock visst lär han de äldre gett långt mer än billigt var,
ty för den son, som sist blef född, fanns knappt en smula kvar.

Sven Dufva växte opp likväl, blef axelbred och stark,
slet ondt på åkern som en träl och bröt opp skog och mark,
var from och glad och villig städs, långt mer än mången klok,
och kunde fås att göra allt, men gjorde allt på tok.

”I Herrans namn, du arma son, hvad skall af dig väl bli?”
så talte gubben mången gång allt i sitt bryderi.
Då denna visa aldrig slöts, brast sonens tålmod,
och Sven tog till att tänka själf, så godt han det förstod.

När därför sergeant Dufva kom en vacker dag igen
och kuttrade sin gamla ton: ”hvad skall du bli, o Sven?”
sågs gubben, ovan förr vid svar, bli helt förskräckt och flat,
när Sven lät upp sin breda näbb och svarte: ”jo, soldat!”

Den åldrige sergeanten log föraktligt dock till slut:
"du, slyngel, skulle få gevär och bli soldat, vet hut!"
"Ja," mente gossen, "här går allt helt avigt mig i hand;
kanske det mindre konstigt är att dö för kung och land."

Den gamle Dufva häpnade och grät helt rörd en tår;
och Sven han tog sin säck på rygg och gick till närmsta kår.
Målfyllig var han, frisk och sund, allt annat sågs förbi,
och utan prut blef han rekryt vid Duncckers kompani.

Nu skulle Dufva få sig pli och läras exercis,
det var en lust att se därpå, det gick på eget vis.
Korpralen skrek och skrattade, och skrattade och skrek,
men hans rekryt förblef sig lik, vid allvar som vid lek.

Han var visst outtröttelig, om nånsin någon ann,
han stampade att marken skalf och gick så svetten rann,
men roptes vändning åt ett håll, då slog han bom på bom,
tog höger-om och vänster-om, men ständigt rakt tvärtom.

Gevär på axel lärde han, gevär för fot också,
att skyldra, fälla bajonett, allt tycktes han förstå,
men roptes skyldra, fällde han som oftast bajonett,
och skreks gevär för fot, flög hans på axeln lika lätt.

Så blef Sven Dufvas exercis beryktad vidt omkring,
enhvar, befäl och manskap, log åt detta underting;
men han gick trygg sin jämna gång, var tålig som förut
och väntade på bättre tid — och så bröt kriget ut.

Nu skulle truppen bryta opp, då blef i fråga ställt
om Dufva kunde anses klok och tagas med i fält.
Han lät dem prata, stod helt lugn och redde saken så:
"om jag ej får med andra gå, får jag väl ensam gå."

Gevär och ränsel fick han dock behålla, äfven han, fick vara dräng, där man höll rast, soldat där striden brann; men slåss och passa opp gick allt med samma jämna ståt, och aldrig blef han kallad rädd, blott tokig mellanåt.

På återtåg var Sandels stadd, och ryssen trängde på, man drog sig undan steg för steg längs stranden af en å. Ett stycke fram på härens väg gick öfver ån en spång, där stod en liten förpost nu, knappt tjugu man engång.

Som den var sänd i ändamål att bota vägen blott, låg den i ro, sen det var gjordt, långt skild från hugg och skott, tog för sig i en bondgård där allt hvad den kunde få, och lät Sven Dufva passa opp, ty han var med också.

Men plötsligt blef det annat af, ty utför närmsta brant, i sporrsträck, på en löddrig häst, kom Sandels' adjutant: "till bryggan, gossar," ropte han, "för Guds skull, i gevär! Man sport, att en fientlig trupp vill öfver älfven där."

"Och herre," talte han till den, som förde folket an, "rif bron, om ni det kan, om ej, så slåss till sista man! Armén är såld, om fienden här slipper i vår rygg. Ni skall få hjälp, genralen själf han ilar hit, var trygg!"

Han flög tillbaka. Men till bron hann truppen knappast ned, när högt på andra strandens vall en rysk pluton sig spred. Den vidgades, den tätnade, den lade an, det small; dess allraförsta salfva ren blef åtta finnars fall.

Det var ej godt att dröja mer, man sviktade enhvar. Ännu en åska, och man såg blott fem kamrater kvar. Då lydde alla när det ljöd: "gevär i hand, reträtt!" Sven Dufva blott tog miste han och fällde bajonett.

Än mer, hans svängning till reträtt gick ock besatt på sned,
ty långt ifrån att dra sig bort bröt han på spången ned.
Där stod han axelbred och styf, helt lugn på gammalt vis,
beredd att lära hvem som helst sin bästa exercis.

Det dröjde heller länge ej, förrn han den visa fick,
ty bron sågs full med fiender i samma ögonblick,
de rände på, man efter man, men åt enhvar som kom
gafs höger-om och vänster-om, så att han damp tvärtom.

Att störta denna jätte ned var mer än arm förmått,
och ständigt var hans närmsta man hans skygd mot andras
skott,
dock djärfvare blef fienden ju mer hans hopp bedrogs;
då syntes Sandels med sin flock och såg hur Dufva slogs.

”Bra, bra,” han ropte, ”bra, håll ut, min käcka gosse du,
släpp ingen djäfvul öfver bron, håll ut en stund ännu!
Det kan man kalla en soldat, så skall en finne slåss.
Fort, gossar, skynden till hans hjälp! Den där har räddat
oss.”

Tillintetgjordt fann fienden sitt anfall innan kort,
den ryska truppen vände om och drog sig långsamt bort;
när allt var lugnt, satt Sandels af och kom till stranden ned
och frågte hvar den mannen fanns, som stod på bron och
stred.

Man viste på Sven Dufva då. Han hade kämpat ut,
han hade kämpat som en man, och striden den var slut;
han tycktes hafva lagt sig nu att hvila på sin lek,
väl icke mera trygg än förr, men mycket mera blek.

Och Sandels böjde då sig ned och såg den fallne an,
det var ej någon obekant, det var en välkänd man;

men under hjärtat, där han låg, var gräset färgadt rödt, hans bröst var träffadt af ett skott, han hade ren förblödt.

”Den kulan visste hur den tog, det måste erkänt bli,” så talte generalen blott, ”den visste mer än vi; den lät hans panna bli i fred, ty den var klen och arm, och höll sig till hvad bättre var, hans ädla, tappra barm.”

Och dessa ord de spriddes sen i hären vidt och bredt, och alla tyckte öfverallt att Sandels talat rätt.

”Ty visst var tanken,” mente man, ”hos Dufva knapp till mått,
ett dåligt hufvud hade han, men hjärtat det var godt.”

* * *

VON KONOW OCH HANS KORPORAL.

”Och har jag icke dragit dig upp ur dyn, allt för det mörkret där kring ditt ögonbryn, och har jag icke skaffat dig lön och stat, och gjort dig till korpral från gemen soldat?

Och har du ej fått stå i hvarenda strid, som en kamrat och like, mig närmst invid, och har jag ej berömt dig som färm och rask?” så talte Konow vredgad till korpral Brask

”Nu hörs om dig ej annat än klagomål, hvar mänska talar om hur du blifvit bål; soldaten slår du, där han som bäst klär skott, och går med två tuggbussar af högfärd blott.”

Men Brask han hörde butter majorens tal:
"väl var jag intet förr och är nu korpral,
men hvad jag är det blef jag för trofast mod,
och drogs ej upp ur dy, herr major, men blod.

Om jag slår till nångång är ej ondt däri,
jag gör som mången annan, jag gör som ni,
och brukte herr majoren här ensam slå,
lät jag de andra smeka och slog också.

Jag tuggar tvenne bussar, som hvar man ser,
det gör jag allt för hedern att stå närmst er,
men är det så, att äran er syns för klen,
så tar jag bort den andra och går med en."

Och Konow spände blicken som han var van:
"du är en präktig pojke, och stursk som fan.
Blif, som du var, min närmaste man och kund,
en sådan har man gagn af i nödens stund."

Snart stod ett slag, då bröt med sin jägarked
von Konow in i skogen, och Brask var med;
korpraln var mörk att skåda, och hans major
han hängde nedra läppen och sköt och svor.

I fyra runda timmar han redan trätt,
och allt gick än affären på samma sätt.
Han såg för få som stupat, där han gick fram,
och fienden kom unnan från stam till stam.

"Fördömdt," så röt han åter, "det går ej bra,
jag ser hur barken ryker från tallarna,
men ryssen står bredvid dem, och han går fri,
hvar är ert öga, gossar, hur sikten I?"

Han fick knappt ur mustaschen sitt sista ord, när för en trumf af Brasken han damp till jord; det var dock nästan mera än svar på tal, det hade han ej väntat af sin korporal.

Upp sprang han, drog sin värja af vrede blek: "hvad har du understått dig, krabat," han skrek, "nu skall dig djäfvuln taga med hull och hår, då midt i värsta striden din chef du slår."

Men korporal Brask stod lugn i sitt gamla skick. "Håll in er värja, herre, ett ögonblick, tills jag fått mäta honom hans skeppa full, som höll på er och sköt, då jag slog er kull."

Med dessa ord han lade geväret an. I samma stund såg Konow en skäggig man bakom en buske störta till marken ned, knappt tjugu alnar långt från hans jägarked.

"Och var det den, hvars kula mig pep förbi det ögonblick jag föll, må vi vänner bli. Ett tag som ditt det kallar jag karlatag, och aldrig lär jag glömma det, tänker jag."

Nu lefver Brask hos Konow sen många år, den ena går alltjämt där den andra går, som kära vänner får man dem ofta se, och nästan lika ofta så träta de.

* * *

DEN DÖENDE KRIGAREN.

Försvunnen var en blodig dag,
det var på Lemos strand,
de slagnas sista andedrag
ren tystnat efterhand;
det mörknade kring land och haf,
och lugn var natten som en graf.

Vid brädden af den dunkla våg,
som skådat dagens strid,
en gammal krigare man såg,
en man från Hoglands tid;
hans panna låg mot handen stödd,
hans kind var blek, hans barm förblödd.

Ej kom en vän, som kunde få
hans sista afskedsord,
ej var den jord, han blödde på,
en älskad fosterjord.
Hans hembygd Volgas bölja skar;
en hatad främling här han var.

Hans öga lyftes opp ibland,
fast slocknande och matt.
På samma slätt, på samma sand,
helt nära där han satt,
en halft förstelnad yngling låg,
han såg på honom, när han såg.

När kulan hven, när striden brann,
när bådas blod rann varm,
med vredens eld de mött hvarann
och pröfvat svärd och arm.

Nu sökte ej den unge strid,
nu höll den gamle kämpen frid.

Men natten skrider mer och mer,
man hör ett årslags sus,
och månen går ur moln och ger
den hemska nejden ljus;
då syns en julle tätt vid strand,
en ensam flicka ror i land.

En fridlös vålnad lik hon steg
i spår, där döden gått.
Hon gick från lik till lik och teg,
hon tycktes gråta blott.
Med häpnad hennes tysta tåg
den gamle, väckt ur dvalan, såg.

Dock mera mildt, med hvar minut,
för hvarje steg hon tog,
och mera tankfullt än förut
hans sorgsna öga log.
En aning grep hans hjärta visst,
han tycktes veta hvad hon mist.

Han tycktes vänta: och hon kom,
som om ett bud hon hört,
så tyst, så lugnt, så visst, som om
en ande henne fört.
Hon kom. Vid nattens bleka sken
hon såg den fallne svensken ren.

Hon såg, och ropte högt hans namn,
det kom ej svar igen;

hon sjönk emot hans öppna famn,
men slöts ej mer af den.
Hans genomstungna bröst var kallt,
och stumt var allt, förvissnadt allt.

Då, säger sångmön, föll en tår
uppå den gamles kind,
då talte han ett ord, hvars spår
försvann i nattens vind,
då stod han upp, ett steg han tog
och hann till flickans fot och dog.

Hvad sade väl hans sorgsna blick,
hans ord ej tydda än?
Den tår, som ur hans öga gick,
hvad mening låg i den?
Och när till flickans fot han hann
och föll och dog, hvad tänkte han?

Var det för hjärtats frid, kanske,
han höjde än sin röst?
Var det en bön, han ville be
till ett försonligt bröst?
Begrät han mänskans hårda lott,
att plåga och att plågas blott?

Han kom från ett fientligt land,
en oväns svärd han bar,
dock fatta, broder, rörd hans hand,
och minns ej hvad han var;
o, blott på lifvet hämnden ser,
vid grafven hatar ingen mer.

* * *

OTTO VON FIEANDT.

Från Kristina var en man,
Otto Fieandt hette han,
föddes äldst bland bröder alla,
däraf lärde han befalla;

Var i kriget, det är sant,
endast öfverstelöjtnant,
hade med armén fått vandra,
om han kunnat lyda andra.

Men han gick sin egen stig,
bar sitt hufvud själf för sig,
kunde under ingen vara,
fick ock därför egen skara.

Nu så hör hur han såg ut:
klädd han gick i grå syrtut,
den var sydd på hemloft-skullen,
och af egna får var ullen.

Öfverst på hans hjässa satt,
sliten blank, hans faders hatt,
ärfd vid Villmanstrand på näset,
där hans farfar bet i gräset.

Lägg därtill i vintertid
fårskinnspäls, helt kort, men vid,
becksömsstöflar sist på foten,
sådan red han framför roten.

Hjälte var han ej just så,
att han nu dugt ses uppå;
andra tider, andra seder,
Fieandt bar för djupt sin heder,

Bar sitt svärd som bihang blott,
Gud vet om han sköt ett skott
under hela långa kriget,
visst är, att det är förtiget.

Järn och stål och krut och bly,
därom fick hans trupp sig bry,
den höll primen, han höll basen,
gubbens vapen var karbasen.

När han gick med den i hand,
klämde till för kung och land,
var han seg som gamla eken,
blef ej gärna trött af leken,

Kunde slåss fast hela dan,
brydde sig om segern fan,
ville blott ge drift åt striden,
därtill var hans kantschuk vriden.

Finnen, visste han helt godt,
är för trygg för att ha brådt,
ville därför hjälpa arten,
icke modet, endast farten.

Pipa skulle dock han ha,
eljest var det aldrig bra,
men med röken frisk i munnen,
slogs han gladt fast öfvervunnen.

Ofta midt bland vapnens brak
tog han därför ny tobak,
lät sin närmsta busse bida
och slå eld, förrn han fick strida.

När han sen i hopen stod
öfversköld af svett och blod,
gjorde med sin dagg försöken
och ur bottnets djup sög röken,

Fick sin trupp i ordning ställd,
bajonetten vackert fälld,
och bröt in i värsta klämman,
var han som på eget hemman,

Talte finska som en tolk,
skrek som åt sitt arbetsfolk,
en fick pris, en ann en skrapa,
ingen fick stå lat och gapa.

Då, så säga än hans män,
var ej godt för fienden,
då var gubben lik hin onde,
annars var han som en bonde.

Sådan kom han med sin flock,
samma pipa, samma rock,
efter många hårda strider,
fram till Karstula omsider.

Hela finska härens hopp
hvilade på denna tropp,
knappt tolfhundra man numera;
Wlastoff kom med trefaldt flera.

Hurtig lek det skulle bli,
Fieandt stoppade uti,
pröfvade sin dagg mot klacken
och begynte strax attacken.

Sexton timmar höll han ut,
då fick gubben stryk till slut,
måste dra sin trupp ur flammen
och ge djäfvulen alltsamman.

Det förtäljs om honom då
att han rakt slöt opp att slå,
tryckte djupt sin hatt på pannan
och blef spak som trots en annan.

Så till Möttönen han red,
såg blott styft mot sadeln ned,
höll sin högra hand vid brickan,
pipan den låg glömd i fickan.

Hvad han satt och tänkte på
kunde ingen rätt förstå,
med sig själf blott höll han gille,
lät sitt folk gå som det ville.

När han kom till Lintulax,
bad han om en halmkärf strax,
sökte sömn på all sin möda,
smakte ej en bit till föda.

Sådan slöt han denna dag;
nästa morgon, tre vid lag,
sen han fått en smula blunda,
var han ren helt annorlunda,

Var mest såsom vanligt förr,
tittade ur stugans dörr,
lika skarp som förr i synen,
och drog valk vid ögonbrynen,

Tog en pärla förrn han for,
snäste till sin yngre bror,
gaf vid ån en örfil redan,
rökte friskt i Perho sedan.

Gud vet eljest hur det är,
väl behöfs i fält gevär,
men att såsom Fieandt strida,
kan väl också ha sin sida.

Därför säga ock hans män,
när det väckes fråga än
om de tusende besvären,
landets fall och hufvudhären:

”Annorlunda kriget gått,
om en general man fått,
som förstått värdera tiden,
och som rökt tobak i striden.”

* * *

SANDELS.

Sandels han satt i Pardala by,
åt frukost i allsköns ro.
”I dag, ett slaget, blir striden ny,
det skall gälla vid Virta bro. —
Herr pastor, jag låtit kalla er hit. —
Var god, foreller en bit!

Jag tänkt behålla er hos mig i dag,
det är så min önskan och plikt;
ni känner trakten här bättre än jag
och kan ge mig notiser af vikt.
Var trygg, vi skola ej lukta blod. —
Ett glas? Maderan är god.

Tutschkoff har sändt mig ett vänligt bud,
att vår vapenhvila är slut.
Låt maten smaka er! Sås, min Gud!
Då vi ätit, rida vi ut. —
Vi måste nöjas med hvad vi få, —
kanske ni befäller margå?"

Det kom ett bud, ett ilbud kom:
"den är bruten, vår konvention;
Brusin har vändt med vår förpost om,
man hinner ej rifva bron.
Vårt ur var tolf, och vi följde det,
men den ryska klockan är ett."

Sandels han satt och smorde sitt krås,
åt friskt som om intet händt.
"Försök, herr pastor! En dåb på gås?
Den äter man excellent.
Det är Dolgoruki som brådskar igen;
ett glas till hans ära, min vän!"

Men budet talte: "herr general,
får jag bringa tillbaka ett svar?"
"Jo, säg Fahlander att bron är smal,
och att batterier han har.
Han må hålla ut där en timme, en half. —
Herr pastor, kotlett af kalv?"

Ilbudet for, en sekund förlopp,
och en ryttare syntes igen;
som en blixtnan han sprängde till trappan opp,
i ett språng var han nere på den,
hans yttre röjde en ung löjtnant,
det var Sandels' adjutant.

Han skyndade in i salen, han stod
för sin chef med lågande blick.
''Herr general, det har flutit strömmar af blod,
blod kostar hvart ögonblick.
Vår här har mod, men den hade det mer
på en half mil närmare er.''

Sandels han såg på den komne förströdt:
''bevars, ni är varm som en ugn,
ni har säkert ridit er hungrig och trött,
kom, hvila en stund, var lugn!
Man måste tänka på hunger och törst,
se här, genever till först?''

Löjtnanten dröjde. ''Vår kamp blir hård,
man forcerar med framgång bron,
vår förtrupp sviktat i Kaupila gård,
där den trycks af en hel bataljon,
armén är bestört, allt går på sin hals;
hvad order ges, hvad befalls?''

''Jo, att ni sätter er vackert ned
och får er kuvert i skick;
och sen ni fått den, så ät i fred,
och sen ni ätit, så drick,
och sen ni druckit, så ät än mer,
där har ni order, jag ber.''

Harm brann i den unga krigarens själ,
af dess flammor hans öga sken.
"General, jag är skyldig er sanning, nåväl,
ni föraktas af hela armén.
Hos hvarenda soldat den tanke jag fann,
att ni är vår fegaste man."

Sandels han fällde sin gaffel, han teg,
brast ändtligt i gapskratt ut.
"Hur var det, herre, är Sandels feg,
säger man så? Å hut!
Min häst, låt sadla min ädla Bijou!
Herr pastor, ni följer ej nu."

Det var storm, det var brak, det var strid på den strand,
där den Sandelska hären var ställd.
I ett rökmoln svepte sig vatten och land,
och ur molnet blixtrade eld,
som af åskor dånade rymdens hvalf,

och den blodiga marken skalf.
Där stod vid sitt bröstvärn Finlands tropp,
såg trotsigt faran emot;
men från rote till rote en hviskning lopp,
man hörde ett dämpadt knot:
"han är borta, han gömmer sig undan igen,
generalen synes ej än."

Men han syntes, han kom. Vid sitt främsta standar
på redutten han stannade nu,
och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
och han sken på sin ädla Bijou,
och han satt orörlig med tub i sin hand
och betraktade brygga och strand.

Och han sågs på sin springare långtifrån,
och som tusendes gällde hans fall,
och fördubbladt hördes kanonernas då
från fientliga strandens vall,
och det ljud kring hans hjässa af kulor ett hvin,
men han ändrade icke en min.

Och den tappre Fahlander han dröjde ej mer,
till sin chef på redutten han red:
"General, man har märkt er, man måttar på er,
det gäller ert lif, rid ned!"
"Ned, ned, general, er fara är vår,"
skrek stormande hela hans kår.

Sandels han rörde sig ej från sin ort,
till sin öfverste talte han stolt:
"Är det fruktan, det skriker ert folk så förgjort?
Om det sviktat i dag, är det såldt.
Men välan, ett försök. Var beredd till affär,
på minuten är fienden här."

Den ringa hop, som vid Kaupila stod
af tusen fiender tryckt,
den hade kämpat med hjältemod,
men den nalkades nu i flykt,
den hann generalens batteri,
den störtade honom förbi.

Han rörde sig ej, stolt dröjde han kvar,
som han sutit satt han ännu,
och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
och han sken på sin ädla Bijou,
och han mätte den här, som i segrande lopp
mot hans eldar rusade opp.

Och han såg den komma, den kom helt när,
 men på faran ej akt han gaf,
 och han söktes af dödar från tusen gevär,
 men han tycktes ej veta däraf;
 han såg på sitt ur, han bidde sin tid,
 han satt som i djupaste frid.

Men den kom den minut, som han väntat, och nu
 till sin öfverste sprängde han ned:
 "är det färdigt ert folk, är det likt sig ännu,
 skall det veta att bryta ett led?
 Jag har låtit de stormande yfvas; välan,
 vräk undan dem nu som en man!"

Det var sagdt, det var nog, det behöfdes ej mer,
 det blef fröjd, det blef jublande rop.
 Sexhundra krigare stormade ner
 mot den trotsande fiendens hop,
 och den vräktes tillbaka, pluton för pluton,
 tills den föll nedtrampad vid bron.

Sandels han kom till sin här i galopp,
 där vid stranden den segrande stod.
 Då hans hvita Bijou bland lederna lopp,
 i sin snöglans purprad med blod,
 och generalen med tjusningens eld i sin själ
 gladt hälsade trupp och befäl;

Då spordes ej mer ett smygande knot,
 en hviskning bister och dof,
 nej, ett jubel stormade honom emot,
 och i jublet hördes hans lof,
 och det roptes af röster till tusendetal:
 "hurra för vår tappra genral!"

DE TVÅ DRAGONERNE.

Stål så hette en, den andra
gick i fält med namnet Lod;
båda liknade hvarandra
så i kraft som mod.
Samma trakt vid Saimens stränder
hade fostrat dem,
gnabbats hade de som fränder,
bott i samma hem.

Och dragoner hade båda
blifvit sen på samma dag,
delat troget hvarje våda
i hvartenda slag,
gnabbats än som stridskamrater,
huggits man mot man,
allt om äran att i dater
öfvergå hvarann.

Snart i rykte framom alla
i skvadronen stodo de,
ingen vågade sig kalla
bättre, tapprare.
Till korpraler af befälet
gjordes snart de två,
men emellan dem blef grälet
icke slut ändå.

Hvad dem eggat som gemena,
samma täflan fanns än kvar,
ännu var alltjämt den ena
hvad den andra var.

Båda stodo lika nära
ett gemensamt mål,
hvar gång Lod blef nämnd med ära,
nämndes äfven Stål.

Lyckan svängde dock omsider
att den ena seger vann,
Lod gick fri i alla strider,
Stål blef sårad han.
Dömd till hvila på det sättet
låg han tyst och led,
låg som sjuk på lasarettet,
då kamraten stred.

Långa månar af elände
hade småningom dock flytt,
och den tappre återvände
till sin trupp på nytt;
men då stod han främst ej mera,
som han fordom stod;
för hans likar gällde flera,
och medalj bar Lod.

Stål han såg kamratens lycka,
hörde hur hans rykte steg;
hvad hans hjärta kunde tycka
spordes ej, han teg,
lät ett ord ej det förråda,
ej ett anletsdrag. —
Nu på ströftåg hade båda
hållit ut en dag.

Gjordt var allt som borde göras,
det blef tid att vända om,

plötsligt sågs ett stofmoln röras,
en kosackhop kom.

Lod tog ordet: "sväng, ty faran
skall dock gagnlös bli;
broder, fem man stark är skaran,
två blott äro vi."

Stål han log ett hånfullt löje:
"du har talat klokt och rätt,
blöda får du om vi dröje,
hittills slapp du det.

Gå, jag möter ensam skocken,
förrn den hinner oss,
du, som bär medalj på rocken,
är för god att slåss."

Sagdt; sin sabel sågs han skaka,
sprängde af med stolt förakt,
och han såg sig ej tillbaka,
sen sitt ord han sagt.

På den harm kamraten röjde
föga akt han gett,
om han följde, om han dröjde,
var för honom ett.

Kämpa vill han, icke stanna,
fram till målet bär hans färd,
stjäppens son med blodig panna
pröfvar ren hans svärd,
dödsrop gny, pistoler knalla,
vän vill hämnas vän;
midt i skocken, högst bland alla,
syns dragonen än.

Ändtligt tycks dock lyckan svika,
segrarn segrar icke mer,

häst och ryttare tillika
hafva störtat ner.
Fåfångt än i stoftet brottas
kämpens starka arm,
fyra blanka pikar måttas
mot den fallnes barm.

Stum och bister hotar döden,
en sekund blott öfrig är;
finns ej mera hjälp i nöden?
Vänta, Lod är där.
Han har kommit, sprängd är ringen
sluten kring hans vän,
på den fallne aktar ingen,
allt är strid igen.

En har stupat af de fyra,
se, då såras äfven Lod,
ögonblicken äro dyra,
strömvis spills hans blod,
styrkan ren hans arm förlåter,
segerens hopp har flytt;
då är Stål på fötter åter
och i kamp på nytt.

Den blef kort, så ryktet säger;
samma rykte nämner om
att till Sandels i hans läger
Lod om kvällen kom.
Lugnt med sin medalj i näfven
steg dragonen in:
"gif åt Stål en penning äfven,
eller tag ock min!"

GAMLE HURTIG.

Aldrig brusto ord vid bivuaken,
där den gamle Hurtig blott var med,
ofta satt han långt på natten vaken,
talande om krig och fred,
tände jämt sin korta pipa an
och förgat den åter, bäst den brann.

Tredje Gustaf var hans man. "Hvad strider
höll ej han med Rysslands stolta fru?
Mina vänner, det var andra tider
för soldaten då, än nu;
kungen själf stod med i rök och blod,
nu är därtill en marskalk för god.

Tron mig, om hans herrar blott ej vikit
från hvad plikt och mod och ära bjöd,
hade aldrig segern honom svikit,
nu blef trolöshet hans död;
det är världens tack, och den är tung,
det var synd med sådan ståtlig kung.

När vid Anjala i upprorsskocken
han höll tal, hur mild var ej hans ton?
Korpral Svärd nöp kungen tyst i rocken:
"får jag svansa dit kanon?"
"Nej, min gosse, svarte han helt blid,
låt oss vänta, det blir än väl tid."

Så alltjämt med sägner lika dessa
satt den gamle vid sin vaktelds glöd,

gråa lockar höljde ren hans hjässa,
men ännu var kinden röd;
yngre var han dock i Gustafs dar.
Nu till Oravais han kommen var.

Det var natten för det stora slaget,
i den vilda skogen höll man hof.
Sömn var sällspord öfverhufvudtaget,
men den gamle Hurtig sof;
han, som vakat förr till sista man,
hade somnat nu förrn någon ann.

Någon stund likväl af kvälln han sutit
lutad stilla mot en furas stam,
tändt sin pipa och i klagan brutit
om hur kriget gick bakfram,
hur han nödgats tänka ut ett sätt
att få slut engång på sin reträtt.

"Att gå undan," så de fallit orden,
"har man lärt sig nog och lär sig än,
sprungit har man en gång förr mot norden,
och är nu på språng igen.
Fly, det är det usla hopp man har,
och att engång stanna, Gud vet hvar.

Nu blir strid likväl så snart det dagas,
då är tid att börja annan sed.
Den som vill må härda ut att jagas,
Hurtig kan ej mer därmed,
han har sakta börjat blygas ren
att ej hafva tröttnat längesen.

Jagas, bröder, skall ej gubben mera,
han har funnit råd på gamla dar.
Bästa konsten mot att retirera
är helt enkelt att stå kvar;
den som lärt sig denna konst en gång,
han kan ta farväl af allt sitt språng.''

Sen han sagt det, hade lugnt han knutit
sina armar öfver bröstet blott,
och mot trädet, vid hvars stam han sutit,
sänkt sig tyst och somnat godt,
somnat utan sorg och hufvudbry
på sin sköna konst att aldrig fly.

Nästa afton hade Finlands skara
kämpat ut sin sista hårda strid,
slut var kraften att vårt land försvara,
tiden var en sorgens tid,
hären, krossad lik en bruten våg,
hade börjat nu sitt återtåg.

Hvar den syntes, sågs blott dyster smärta,
hördes blott en klagan djup och dof,
lugn fanns ej i något vaket hjärta,
men den gamle Hurtig sof;
där Kamenski slutligt sprängt hans led,
hade gråa krigarn lagt sig ned.

Och han sof, som om af Gustafs tider
hvarje minne längesen han mist,
sof mer djupt från marscher, språng och strider,
än vid bivuaken sist,
sof förutan sorg och hufvudbry
på sin sköna konst att aldrig fly.

KULNEFF.

Och efter kvällen räcker till,
och minnet ger oss glädje än,
om Kulneff jag berätta vill,
säg, har du hört om den?
Det var en äkta folkets man,
båd dö och lefva kunde han,
den främste där det höggs och stacks,
den främste där det dracks.

Att kämpa, kämpa nätter, dar,
det var för honom tidsfördrif,
att falla endast blomman var
utaf en hjältes lif.
Hvad vapen man i handen höll
det var det samma, blott man föll,
i stridens eller lekens ras,
med sabel eller glas.

Och älska var hans hjärtas lust,
och lika fritt som snabbt hans val,
han kom blott från en blodig dust
och gaf helt färmt en bal;
och sen han lågat natten ut,
tog han sin skönas sko till slut
och fyllde den ur närmsta bål
och drack sin afskedsskål.

Du skulle sett hans anletsdrag!
Än finns på mången hyddas vägg
bland taflor en af eget slag,
en bild af bara skägg;

du träder närmre, och du ser
en mun som under skägget ler,
en blick helt öppen, varm och mild,
det är just Kulneffs bild.

Dock fick man vara trygg och van
för att ej blekna vid hans choque,
var man det minsta rädd för fan,
var man för honom ock ;
det var på håll hans åsyn blott
som skrämde mer än pik och skott,
och hellre såg man mot hans hugg
än mot hans svarta lugg.

Så sågs han, när han rände an
med sabeln lyft, i eggadt språng,
och sådan var han, säger man,
när han höll ro nångång,
när, med sin korta päls uppå,
från gård till gård han syntes gå,
och dröjde kvar som vän och gäst,
hvarhelst han tyckte bäst.

Än talar mången moder om
sin skräck, när utan krus och lof
raktfram till vaggan Kulneff kom,
där hennes älskling sof.
"Men," säger hon, "han kysste blott
mitt barn, och log så fint, så godt,
som nu hans bild på väggen där,
om blott man närmre är."

Visst är att i sitt rätta ljus
var gubben Kulneff god som guld,

man klandrar att han tog ett rus,
det var hans hjärtas skuld;
och detta hjärta bar han med,
då han höll frid, som då han stred,
han kysste och han slog ihjäl
med samma varma själ.

Det fanns i ryska hären namn,
som på sitt blad historien skref,
som fördes hit i ryktets famn
långt förr, än kriget blef.
Barclay, Kamenski, Bagration,
dem kände hvarje Finlands son,
och skarpa strider bidde man,
där dessa ryckte an.

Men Kulneff visste ingen af,
förrn krigets flamma här var tänd;
då kom han såsom storm på haf,
knappt anad förr än känd,
då bröt han fram som blixtnur sky,
så väldig och likväl så ny,
och glömdes ej och kändes nog
från första slag han slog.

Man hade kämpat dagen ut,
och rysse liksom svensk var trött.
Man trodde glad att allt var slut,
och sof helt lugnt och sött;
men bäst vid drömmens barm man låg
och guld och gröna skogar såg,
så skrek en skyltvakt: i gevär!
Och då var Kulneff där.

Man följde makligt en transport,
långt skild från ryska härens stråt,
man åt och drack af bästa sort,
och drack på nytt och åt;
men plötsligt, midt i glädjens stund,
kom Kulneff som en obedd kund,
det yrde opp ett moln af damm,
hans pikar glänste fram.

Och satt man stadigt då till häst
och gjorde allt med bästa flit,
kom gubben rakad från vår fest,
så skäggig han kom dit;
men höll man mindre amper min,
då blef det han, som drack vårt vin,
och bjöd oss kvitta detta lån
vid stränderna af Don.

Och var det varmt, och var det kallt,
i regn, i snö, om dag, om natt,
allt syntes Kulneff öfverallt
och gjorde spratt på spratt;
och ställdes här mot här till slag,
visst märkte man hvar han tog tag,
den fria stäppens käcke son,
kamraten långtifrån.

Dock hade Finlands hela här
ej kunnat visa en soldat,
som ej höll gamle Kulneff kär
som trots en stridskamrat.
Och syntes blott hans kända drag,
då grinade af välbehag
mot björnen från kosackens land
hans bror från Saimens strand.

Och denne åter såg helt nöjd
mot ramar, hvilkas tag han rönt,
och bröt han in, var det med fröjd,
som om det mödan lönt.

Det var en syn, som dugde se,
när Kulneff togs med finnarne;
de visste bära opp hvarann,
de starke, de och han.

Hans arm har domnat längesen,
han föll i strid med svärd i hand,
hans ära lefver kvar allen,
bestrålande hans land;
och hvar hans namn du nämnas hör,
hör du "den tappre" nämndt framför,
den tappre, hvilket härligt ord
af tacksam fosterjord!

Hans klinga drogs mot oss, hans lans
den gaf oss ofta djupa sår,
dock älska äfven vi hans glans,
som om han varit vår;
ty hvad som mer, än alla band
af fana och af fosterland,
på krigets ban förbrödrar oss,
är samma kraft att slåss.

Hurra för Kulneff, för hans mod!
Hans like skall ej hittas lätt;
hvad mer om än han göt vårt blod,
det var hans krigarrätt.
Han var vår fiende, välan,
vi voro fiender som han,
att han högg in med fröjd, som vi,
var det ett ondt däri?

Förhatlig är den fege blott,
åt honom ensam hån och skam,
men hell enhvar, som tappert gått
sin krigarbana fram!
Ett gladt hurra, ett högt hurra
för hvarje man, som kämpat bra,
hvadhelst han blef i lifvet än,
vår ovän eller vän!

* * *

KONUNGEN.

Och konung Gustaf Adolf
stod upp uti sin sal,
bröt af sin långa tystnad,
tog ljud och höll ett tal.
Åhörare för gången
han hade summa tre:
fältmarskalk Toll, gref Piper,
Karl Lagerbring, blott de.

Och konungen tog ordet
och talte allvarsam:
"vår finska här, Gud bättre,
går baklängs, icke fram.
Det hopp vi byggt på Klingspor
tycks ej fullbordadt bli,
och Sveaborg har fallit,
det stödet är förbi.

Vi trott allt i det längsta
på uppenbarelsen,
men ärkeängeln dröjer,
han har ej vist sig än.

Emellertid förspörjes
allt närmre krigets brak;
det är för oss som Konung
en högtbetänkelig sak.

Och därför ha vi fattat
vårt Kungliga beslut,
en föresats allvarlig
vi ärnat föra ut;
vi låtit, nämligen,
oss bringa hit i dag
den skrud, vårt Svenska lejon
vigt in vid Narvas slag.

Kung Karl den tolfte handskar
vi vilje lägga an;
det är i dubbel mening,
som Konung och som man.
Vi vilje kring oss gjorda
den store hjältens svärd,
och slå som han med häpnad
en svag, försoffad värld.

Ni Piper skall oss hjälpa
hans ena handske på,
ni Lagerbring behandlar
hans andra likaså.
Fältmarskalk Toll, er ålder,
er ära gör er värd
att spänna kring vår medja
hans segerkrönte svärd."

Och konung Gustaf Adolf,
högtidlig lik en gud,

stod snart för allas blickar
 i Karl den tolftes skrud.
 Han var för stolt att tala
 i denna stund, han teg,
 han gick ett hvarf i salen
 med jättelånga steg.

När detta hvarf han slutat,
 var än en syn att se,
 och täcktes bryta tystnan
 tillbaka åt de tre,
 såg på dem med en uppsyn,
 som ej för skämt var gjord,
 och täcktes bryta tystnan
 på nytt med dessa ord:

”Nu, Lagerbring, besörjer
 ni strax till hären bud,
 att vi i nåder klädt oss
 i Karl den tolftes skrud.
 Fältmarskalk Toll, gref Piper,
 er båda kallar jag
 till vittnen af min handling
 på denna stora dag.”

Hurvida finska kriget
 ett annat skick han gaf
 med denna stolta handling,
 vet ej historien af;
 men visst slog han med häpnad
 sin värld där rundtomkring,
 den gamle Toll, gref Piper
 och äfven Lagerbring.

FÄLTMARSKALKEN.

Gladt i Frantsila ett jubel
ljöd från Cronstedts lägerställen;
bud om Siikajokis seger
hade hunnit dit om kvällen.
Och man drack i spridda gillen
för sitt fosterland, det kära,
för dess första skymt af lycka,
för dess ändtligt frälsta ära.

Tvenne tappra veteraner,
öfverstelöjtnanter båda,
gamle Christjernin och Lode,
fick man där tillsamman skåda.
Jämlik dem, vid deras sida
höjde Aminoff sin hjässa,
och en ring af yngre kämpar
hade slutit sig kring dessa.

Och man språkade vid glaset,
talte fritt om hvarjehanda;
i en sådan krets behöfde
ingen man sin tunga banda:
allt det svaga hos befälet
kunde utan våda klandras,
och bland stolta namn, som nämndes,
ljöd marskalkens framför andras.

Aflecht, han som främst i striden
slöt vid Revolax sin bana,
talte muntert: "skål för Klingspor!
Bröder, han har ändrat vana,

lustigt skall det bli att skåda
hur han lyfter nu sin panna;
sen han trafvat genom landet,
har han ändtligt vågat stanna.”

En af Cronstedts adjutanter,
löjtnant Reiher, föll i talet:
”den som sagt att Klingspor stannat,
han har talt förbannadt galet.
Adlercreutz det var och Hertzen,
som slog knut uppå vår nesa;
fältmarskalken var som vanligt
ren för fan i våld på resa.”

Major Furumark tog ordet:
”det är kungen, som har felet;
hvarför har han satt i nåder
denna lumpna trumf i spelet?”
Ladau sade: ”du är jäfvig
att marskalkens värde mäta,
du har hjärta, han har mage,
du vet dö, och han blott äta.”

Ehrnroth talte: ”låt oss minnas
hvar han lyst i sina dagar;
det är ej i magasiner
man blir varm för ärans lagar.
Klingspors hjälteban har burit
uppför kommissariatet,
hvem vill undra om han älskar
icke striden nu, men fatet?”

Tigerstedt, den finske gossen,
han som Aflechts öde hade,

bet tillhopa sina tänder
och bröt ut i harm och sade:
"det är sant, han är en främling,
har ej växt i våra dalar,
han förstår ej våra seder,
ej det språk vår tunga talar;

Men vårt land det har han skådat,
han har sett dess skär och öar,
sett, som vi, från våra höjder
dessa tusen, tusen sjöar.
Utan Gud och utan hjärta
måste dock den mänska vara,
som ej tjasas in i döden
af att detta land försvara."

Christjernin såg upp mot Lode:
"hör du, broder, på de unga?
Klingspor har som vanligt åter
råkat ut för deras tunga.
Sälla må vi väl oss prisa,
om vi falle, om vi blöde;
det är annat än att drabbas
af vår arma marskalks öde."

Gamle Lode, barske herren,
hade sutit tyst vid talen;
nu blef gubben röd i synen
och stod högre upp i salen,
drack sitt fyllda glas i botten,
stötte det med kraft i bordet,
fick sin hatt inunder armen
och tog harmful så till ordet:

”Jag går bort från detta gille,
andra må här ha sin gamman.
Klingspor får man höra klandras,
hvar man helst må råka samman.
Fältmarskalken, fältmarskalken,
annat finns ej i språklådan;
det är skam att iäppra männer
täckas tala om en sådan.”

* * *

SVEABORG.

Vi suto efter slutad dag
vid aftonbrasans sken,
den gamle fänrik Stål och jag,
det var vår vana ren.
En stund flöt bort vid glam och skämt;
då råkte Sveaborg bli nämndt.

Jag nämnde flyktigt blott dess namn,
men det blef allvar då:

”har du sett ön i hafvets famn
med Ehrnsvärds fästen på,
Gibraltars like i vår nord?”
så tog den gamle mörk till ord.

”Den blickar öfver haf och fjärd
med ögon i granit,
den lyfter högt sitt Gustafssvärd
och menar stolt: kom hit!
Det svärdet sänks ej för att slå,
det blixtrar blott och krossar så.

Låt bli att trotsigt nalkas ön,
då kriget gör sin rund,
stör icke drottningen af sjön
i hennes vredes stund:
hon slungar mot dig dödens bud
i tusende kanoners ljud.

Tillbakaträngd var Finlands tropp,
vid polens gräns den stod,
dock flammade ännu vårt hopp,
dock glödde än vårt mod.
Att bota allt ej troddes svårt,
så länge Sveaborg var vårt.

Klar blef i hast hvar mulen blick,
när detta namn blott ljöd,
allt knot var slut, all sorg förgick,
det fanns ej köld, ej nöd.
Ny fart den finska björnen tog
och skakade sin ram och slog.

På drifvans bädd, hur mången natt
jag hörde detta ord
af gråa kämpen, där han satt
långt skild från hemmets jord;
det var hans eld, när det var kallt,
i fjärran bygd hans hem, hans allt.

Då flög en hviskning oss förbi,
ett rykte söderfrån,
det talte om förräderi,
om våra vapens hån;
från man till man, från trakt till trakt,
det möttes blott af stolt förakt.

Ej glöms i tiders tid den dag,
då denna sägn blef sann,
då likt ett dystert tordönsslag
det säkra bud oss hann,
att landets sista hopp gått ner,
att Sveaborg var svenskt ej mer.

Har hafvets bottenlösa svall
det i sin afgrund sänkt,
har himlens blix, har åskans knall
dess fasta murar sprängt,
fanns ingen man på vallen kvar?
Det frågtes blott, det gafs ej svar.

Men djupt ur mången slutna barm
en pressad suck sig bröt,
och mången blick, på tårar arm,
i strida floder flöt;
det hade dött, ens fosterland,
man stod och grät vid grafvens rand.

O lif! Den man, hvars skuld det var,
att denna tårflod rann,
en gång den skönsta lager skar,
som någon hjälte vann:
den svenska flottans största glans,
dess seger vid Svensksund, var hans.

Dock om sitt ljus, sin glans en värld
utaf hans klinga fått,
om solar bleknat för hans svärd,
skall han föraktas blott.
Det blir hans lön för hans bedrift
på klippan där med Ehrnsvärds grift.

Du älskar, yngling, ton och sång,
vår forntid älskar du,
kanhända sjunger du engång
hvad jag förtäljer nu;
då gif hans svarta bragd sin dag,
men hölj i natt hans namn, som jag.

Förtig hans ätt, nämn ej hans stam,
hvälf ej på den hans brott;
må ingen rodna för hans skam,
den drabbe honom blott.
Den, som förrådt sitt land, han har
ej ätt, ej stam, ej son, ej far.

Nämn honom blott den falska arm,
man ställt till Finlands stöd,
nämn honom blygd och hån och harm
och skuld och straff och död.
Det är blott så han kallas bör,
det är att skona den som hör.

Tag allt hvad mörker finns i graf
och allt hvad kval i lif,
och bilda dig ett namn däraf
och det åt honom gif;
det skall dock väcka mindre sorg
än det han bar på Sveaborg."

* * *

DÖBELN VID JUTAS.

Herr prostén talte: "Döbeln är en hedning,
förtappad är han evigt om han dör.
Jag kommer, varnar, bjuder tröst och ledning,
och han, han ligger tyst en stund och hör;

då reser han sig plötsligt upp i sängen :
 drif ut prelaten, ropar han åt drängen,
 och akta dig, om han släpps in härnäst!
 Är det ett språk af en, som nalkas döden?
 Dock, han må svara själf för sina öden,
 jag har gjort nog som människa och präst.”

Så talte vid sitt middagsbord, det rika,
 herr prosten, där han satt i all sin ståt,
 han talte så och drog en suck tillika
 och skar en bit af steken än och åt.
 Men på sin bädd låg Döbeln, tänd af plågor,
 hans barm sågs kämpa, ögat brann i lågor,
 och feberflammer färgade hans hy.
 I sträcktåg nyss hans skaror norrut ilat,
 på tvenne dygn, de sista, icke hvilat;
 själf var han kommen till Nykarleby.

Han led af pulsens brand, men i sitt sinne
 en eld, mer tärande än den, han bar;
 såg man hans öga, røjde sig därinne
 en oro djupare, än feberns var.
 Han räknade hvar stund, som hann förlida,
 han tycktes lyssna, vänta, ängsligt bida,
 och ofta var hans blick på dörren fäst.
 Den uppläts, flärdlös trädde genom salen
 en yngling fram till bädden, till generalen;
 och Döbeln talte till sin unga gäst:

”Herr doktor, flärd är mycket, som vi dyrke,
 och bland fritänkare är jag visst en;
 två ting dock lärt mig akta läkarns yrke:
 min bräckta panna, och min vän Bjerkén.

Hvad ni förordnat har jag därför tagit,
har som ett barn här legat och fördragit
det batteri, ni radat på mitt bord.
Jag vet det väl, ni följer konstens lagar,
men binda de mig här för timmar, dagar,
så bryt dem som en man, det är mitt ord.

Jag vill, jag skall bli frisk, det får ej prutas,
jag måste upp, om jag i grafven låg.
Lyss, hör, ni hör kanonerna vid Jutas;
där afgörs finska härens återtåg.
Jag måste dit förrän min trupp är slagen.
Skall vägen spärras, Adlercreutz bli tagen?
Hvad blir, du tappra här, ditt öde sen?
Nej, doktor, nej, tänk ut en sats, min herre,
som gör mig för i morgon sjufaldt värre,
men hjälper mig i dag på mina ben!"

Den unge läkarn hörde mulen ordet,
dock plötsligt fick hans ädla anlet dag;
han sänkte lugnt, helt lugnt, sin arm mot bordet
och strök det tomt uti ett enda drag.
"Nu, herr genral, gör ej min konst er hinder." —
En högre rodnad flög på Döbelns kinder,
och upp han sprang, fast sviktande och svag:
"haf tack, min unge vän, en kyss på pannan!
Ni har förstått mig ni, som ingen annan;
ni är en man, och så är äfven jag."

Vid Jutas hade skotten tystnat alla,
sen döden gjort där ren sin första skörd,
den finska truppen, färdig blott att falla,
ej segra mer, stod bruten, spridd och störd;

ett anfall var tillbakakastadt bara,
 och Kosatschoffski ordnade sin skara,
 beredd att allt förkrossa med ett nytt.
 En dyster stillhet rådde under tiden,
 som då en åsksky, nyss från hvalfvvet skriden,
 står dubbelt hotfull åter där den flytt.

Hvem skulle samla våra glesa leder,
 en återstod från dyra segrars dar?
 Af mod, af kraft, af guldren tro och heder
 fanns nog, ja nog, men ordnarn borta var.
 Den man, som tändt vårt hopp i nödens tider,
 som fört i hundra blodigt sköna strider
 sin tappra björneborgska skara an,
 han skulle nu ej se dess sista öden,
 hans veteraners lugna gång mot döden,
 den skulle slumpen leda, icke han.

Det glömmes ej, du var dock där tillstädes,
 du, som så ofta sågs i stridens lek,
 du, vid hvars namn det fosterland än glädes,
 som djupt har sörjt ditt öde, tappre Eek!
 Men du och dina ädla vänner alla,
 I kunden kämpa, icke så befalla;
 det var hans konst, den sjukes, endast hans.
 Du stod där, du, men stum, med klingan dragen,
 kall bidde Kothen, sluten red Grönhagen,
 blott Konow svor, och bister röt von Schantz.

Gif akt, tyst, hör! Det ljud hurra på höjden.
 En man till häst syns nalkas. Hvem är han?
 Hör hvilken storm af rop! Hvad vållar fröjden,
 som brusar jublande från man till man?

Hurra, hurra far öfver fält och kullar,
det slukar massor, vidgas, växer, rullar
som en lavin af röster ned mot daln.
Ha, han har kommit, han och ingen annan,
den lilla mannen syns med band om pannan,
den ädla, tappra, varma generaln.

Han bjuder tystnad. Hör hans röst! Han ropar
till detta folk, som striden nyss förspred;
han rider fram, de sluta sig hans hopar,
och det blir skick på nytt från led till led.
I täta rader blixtra ren gevären,
den svartnade, i trasor klädda hären
står ordnad, hotfull, fruktansvärd igen;
den har ej mer blott döden att förbida,
den tänker segra nu, ej endast strida,
en annan ande hvilar öfver den.

Men Döbeln red längs fronten af sin skara,
sen han den åter stark och tryggad fann,
hans skarpa öga tycktes öfverfara
hvar trupp, hvar rote, hvarje enskild man.
Det syntes klart för alla, svensk som finne,
att stora planer hvälfdes i hans sinne,
och sluten var han mer, än han var van;
dock var han ovant mild också den dagen,
och ofta ljusnade de bistra dragen
mot någon välkänd, trumpen veteran.

En sådan stod då i din trupp, von Kothen,
det var korpralen numro sju, Standar.
Han stod med söndrig sko på ena foten,
den andra foten blödde och var bar.

Då Döbeln hann den gamle, sågs han stanna.
 Med blicken mörk, med handen på sin panna
 besåg han stum den gråa krigarns skick.
 "Du var dock med," så talte han omsider,
 "på Lappos slätt, vid Kauhajokis strider,
 är det den lön, du för vår seger fick?"

"Herr general," så svarte veteranen,
 "se här är det gevär, ni själf mig gaf.
 Ännu är pipan utan fel, och hanen
 ger eld som fordomdags, det är nog af.
 Att jag är dåligt klädd lär ingen klandra,
 man är ej sämre, då man är som andra,
 och dräkten är ej mannen, vill jag tro.
 Skodd eller oskodd gör till saken ringa,
 sörj ni blott för, att vi få stå, ej springa,
 så hjälper nog sig foten utan sko."

Och Döbeln talte icke mer, men höjde
 af aktning hatten vid den gamles ord.
 Så red han hän till Brakels trupp; där dröjde
 på nytt han nu, han såg trumslagar Nord.
 Det var en gubbe, känd sen åttiåtta;
 nu var han stel i armen utan måtta
 och kunde föga mer en hvirfvel slå,
 men fast han sällan släpptes till paraden,
 stod han, där blod det gällde, med i raden.
 Till honom talte generalen så:

"Kamrat, får du då aldrig nog af slagen,
 finns ingen yngre här till hands än du?
 Här har du stått och styfnat hela dagen,
 hur vill du röra dina pinnar nu?"

Den tappre hörde halft förtrytsam orden :
"herr general, väl är jag gammal vorden,
och att som pojkar drilla blir mig svårt ;
men att ha kraft i armen, det är summan.
Skrik ni som Armfelt : marsch, framåt, rör trumman!
och Nord slår trögt sin hvirfvel, men slår hårdt."

Och Lappos hjälte log och räckte handen
åt mannen från den tappre Armfelts dar.
Så red han hän och kom till ån, till stranden,
där Gyllenbögels frikår uppställd var.
Där stod en yngling, nyss från plogen tagen ;
genralen såg de bleka anletsdragen,
höll in sin häst och röt med vredgad ton :
"hvem är du, bonde? Säg, hvad gäller nöden,
har du ej lärt dig än förakta döden,
din kind är hvit som snö, är du poltron?"

Men ynglingen steg fram och höjde armen
och ref sin slitna gråa tröja opp,
då lyste fram ett blottadt sår ur barmen,
och frisk en ström af blod i dagen lopp.
"Det fick jag, herr genral, här nyss i striden.
Jag blödt kanske för mycket under tiden,
och därför har min kind ej rodnad mer ;
dock kan jag än de tappres antal öka,
jag låg väl fallen, men låt mig försöka,
jag har fått kraft på nytt, sen jag såg er."

Då bröt en tår ur Döbelns stolta öga :
"välan då, ädla folk, till strid, till slag!
Jag har sett nog, att tveka båtar föga,
vår kamp blir skön, i dag är Döbelns dag.

Spräng af, herr adjutant, vår skörd är mogen,
 befall på höjd, på slätt, längst bort i skogen,
 vår hela front, att den sig framåt rör.

Ej här, därborta må vi pröfva svärdens:
 med dessa trupper kan man trotsa världen,
 man väntar ej med dem attack, man gör.”

Längs linjen hördes snart ett jubel skalla:
 framåt, framåt till seger eller död!

En åska var, Standar, din röst för alla,
 och gamle Nord slog trumman, att det ljud,
 och ynglingen, med barmen sönderskjuten,
 gick fram på slätten, med hans blod begjuten,
 och främst red Döbeln själf med draget svärd.
 Och innan kvällen hann sin skugga sända,
 var ryska styrkan kastad öfverända,
 och räddad Adlercreutz, och fri hans färd.

Och krigets skaror hade ren försvunnit
 ifrån den nejd, där först de mött hvarann;
 men på det fält, där striden hetast brunnit,
 stod kvar i kvällens sena frid en man.

Invid hans sida var hans stridshäst bunden,
 han stod där ensam, i den hemska runden,
 bland lik och spillror på en blodstänkt jord.
 Långt, långt i fjärran hördes segerfröjden;
 den bleka mannen såg med lugn mot höjden,
 och från hans läppar ljödo dessa ord:

”En plikt är fylld, de segra mina leder,
 ett värf är öfrigt, äfven det är mitt.
 Fritänkare jag nämns, det är min heder,
 friboren är jag, och jag tänker fritt;

dock vet jag att, hvarthelst min tanke hunnit,
har ytterst dig den sökt och dig blott funnit,
du, i hvars vilja lifvets banor gå.
Det är till dig jag blickar mot det höga,
här, där blott döden ser med slocknadt öga,
kan utan vittnen jag dig tacka få.

Du skänkt mig åter fosterland och vänner,
den stund vårt hopp var djupt i mörker sänkt,
du skådar allt, rannsaka hvad jag känner,
och se, om jag vet skatta hvad du skänkt!
Må slafven för sin Gud i stoftet ligga;
jag kan ej krypa, har ej lärt att tigga,
jag söker gunst ej, och begär ej lön.
Jag vill blott glad inför ditt anlet stanna,
med eldadt hjärta och med upprätt panna,
det är min manliga, min fria bön.

Du gaf mig kraft att stridens massor hvälfva
i omotståndlig fart från trakt till trakt;
min kropp är bräckt, och mina lemmar skälfva,
hvad hade jag förmått af egen makt?
Ja, jag har segrat. Kringhvärfd, innesluten,
ser Finlands här en väg till räddning bruten,
en ban till bragder öppnad genom mig;
dock är det du, blott du, som frälst oss alla,
min Gud, min broder, hur jag dig må kalla,
du segergifvare, jag tackar dig."

Så talte mannen, och hans öga sänktes,
han steg till häst och syntes snart ej mer;
och dagen slöts, och nattens tårar stänktes
på dödens skuggomhöljda skördar ner.

O fosterland, hvem spanar dina öden?
Förborgadt är, om lyckan eller nöden
engång skall röjas i din framtids drag;
men hur du jublar då, men hur du klagar,
skall ständigt dock bland dina skönsta dagar
du minnas denna, minnas Döbelns dag.

II.

SOLDATGOSSEN.

Min fader var en ung soldat, den vackraste man fann,
vid femton år gevär han tog, vid sjetton var han man.
Hans hela värld var ärans fält,
där stod han glad hvar han sig ställt,
i eld, i blod, i frost, i svält;
han var min fader han.

Jag var ett barn när han drog bort, sen fridens dag var slut,
dock minns jag än hans stolta gång, jag minns den hvar minut,
hans hatt, hans plym, den bruna hyn
och skuggan från hans ögonbryn:
nej, aldrig går det ur min syn
hur härlig han såg ut.

Det hördes snart från höga nord, när hären ryckte ned,
hur han var käck, hur han var stark, hur i hvar strid han stred.
Så sads, han fått medalj också,
det spordes snart att han fått två;
ack, tänkte jag i hjärtat då,
den som fick vara med.

Och vintern gick, och drifvan smalt, och det var lust och vår,
då kom ett bud: din fader dött, han dog för ädla sår.

Jag tänkte då, jag vet ej hvad,
var stundom ängslig, stundom glad;
men mor hon grät tre dar å rad,
så blef hon lagd på bår.

Min fader slöt på Lappos slätt, sin fana närmst invid;
det sägs, det var den första gång han blekna setts i strid!
På Uttismalm, för Gustafs land,
min farfar dog med svärd i hand;
hans fader föll vid Villmanstrand,
han var från Carols tid.

Så var med dem, så blödde de, så har det ständigt gått;
ett härligt lif de lefvat dock, en härlig död de fått.
Ack, hvem vill stappla trög och tung?
Nej, gå i fält helt varm och ung,
och dö för ära, land och kung,
se, det är annan lott!

Jag är en fattig gosse jag, som äter andras bröd,
jag har ej huld, jag har ej hem allt sen min faders död;
men klaga är ej mitt behag,
jag växer högre dag från dag,
jag är en krigargosse jag,
för mig finns ingen nöd.

Och lefver jag tills jag blir stor och fyller femton år,
till samma svält, till samma kamp, till samma död jag går.
Där kulor hvina tätast då,
där skall man finna mig också,
där vill ock jag försöka på
i mina fäders spår.

BJÖRNEBORGARENAS MARSCH.

Söner af ett folk, som blödt
på Narvas hed, på Polens sand, på Leipzigs slätter, Lützens
kullar!

Än har Finlands kraft ej dött,
än kan med oväns blod ett fält här färgas rödt.
Bort, bort hvila, rast och fred!
En storm är lös, det ljungar eld och fältkanonens åska rullar;
framåt, framåt led vid led!

På tappre män se tappre fäders andar ned.

Ädlaste mål

oss lyser på vår bana;

skarpt är vårt stål

och blöda är vår vana.

Alla, alla käckt framåt!

Här är vår sekelgamla frihets sköna stråt.

Lys högt, du segersälla fana,
sliten af strider sen en grånad forntids dar,
fram, fram vårt ädla, härjade standar!
Än finns en flik med Finlands gamla färger kvar.

Aldrig skall vår fosterjord
af våldets makt ur oförblödda bataljoners armar ryckas,
aldrig ljuda skall det ord,
att Finlands folk förrådt sin fria bygd i nord.

Falla kan den tappre blott,
ej rygga för en faras hot, ej svika, böjas och förtryckas.
Falla, sköna krigarlott,
blif vår sen för en seger än vi kämpa fått.

Vapen i hand

och käckt vår ovän nära!

Dö för vårt land

är lefva för vår ära.

Rastlöst fram från strid till strid,
ty nu är stunden vår och nu är skördens tid!
Glesnade leder vittne bära
härligt om mod och bragder, om vårt lands försvar.
Fram, fram, vårt ädla, trotsiga standar!
Omkring dig än din trogna finska vakt du har.

* * *

FÄNRIKENS MARKNADSMINNE.

"Gode vänner, män och kvinnor, finns här någon som mig
hör,
som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?"
Så begyntes sången, yngling, ord för ord jag minns den än;
när jag sist var rest till staden hörde jag på torget den.

Det var marknad, folk och varor mötte ögat hvart man såg,
folket var ej gladt att skåda och för köp var ej min håg.
Sen jag tanklös gått och vandrat kom jag till ett hörn till slut,
där en vagn i trängseln stannat några ögonblick förut.

Om med afsikt så den hejdats, om af tvång, det vet jag ej;
kusken höll och framför spannet röt åt hopen en lakej.
Men i vagnen satt en herre vårdslöst mot suffletten stödd,
sobelbrämad var hans kappa och hans barm var stjärnbeströdd.

Och jag såg och såg. Ett minne vaknade från forna dar.
Dessa anletsdrag jag skådat, tänkte jag, men när och hvar?
Jo vid Lappo, jo vid Salmis stod han bland de tappres tal,
men han var kapten den tiden, nu är han en hög genral.

Och förändrad var han mycket, ej likväl af åren blott,
mer af denna stolta prägel han på lifvets höjder fått.
Var det högmod? Kanske icke; i hans min, hans skick, i allt
låg ett drag af lugn tillika, fast förnämt och stelt och kallt.

Gladt det var mig städs att råka en kamrat från krigets tid, men på denne såg jag bara, hjärtat blef ej varmt därvid. Yfs, jag tänkte, lys och stråla, förr var du bland oss också, mindre stolt, men bättre smyckad var du när du blödde då.

Nu ljud sången, skrällde plötsligt orden, som jag nämnde här, genom marknadssorlet trängde stämman darrande och skär: "gode vänner, män och kvinnor, finns här någon som mig hör, som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?"

Jag var en som ville lyssna, en af granadörens sort, och jag vände mig i stillhet från den höge herren bort, styrde några steg åt sidan genom trängseln tyst min gång och kom fram till gamle knekten, där han satt och sjöng sin sång.

Högrest, men med blottadt hufvud, på en trappas steg han satt, med den vänstra handen höll han öfver knät sin slitna hatt. Denna hand fanns kvar att sträckas mot en unnad gåfva än, men den högra den var borta, kriget hade skördat den.

Och han sjöng för menigheten, hvem som ville höra på, skral var sången, priset ringa, hans publik var likaså. Närmast honom kring hans trappa stodo i förtroligt lag några trasigt klädda pojkar och en glad student och jag.

Men han sjöng om höga minnen, dar som strålat längesen, hjältar gömda nu i grafven, bragder halftförgätna ren. Det var Finlands kamp han sjöng om, fosterlandets sista strid, våra segrars, våra sorgers och vår äras gyllne tid.

"Jag har stått för kulor," sjöng han, "uti sex och tretti slag, kunnat tåla köld och hunger, kunnat vaka natt och dag; jag har varit man i ledet, fast jag nu förskjuten är, har min bättre arm i Ume' och den andra bräcklig här.

Finns här bland ett yngre släkte någon enda som var med
då det ljud: till vapen männer, det är slut med landets fred?
Då fanns eld i mannasinnen, då var allt på annat vis,
då brann också detta hjärta, som rättnu är kallt som is.

Tavasthus, jag kan ej glömma hur i månans sken du låg,
när från Hattelmalas höjder jag dig första gången såg.
Sen var stunden, bister kvällen, jag var trött af dagens färd,
men jag sökte nu ej hvila, tänkte ej på tak och härd;

Nej, till dina fält och isar stod min längtan denna gång,
där fanns mer än härd och flamma, mer än hvila natten lång,
där fanns Finlands här församlad, ung och modig, stark
och fri,
och på oss såg fosterlandet och på fosterlandet vi.

Ära öfver gamle Klercker, evig ära kräfver han,
mångbepröfvad, sjuttiårig, var han än soldat och man.
Ja, jag minns hans hvita hufvud, där bland rotarne han red
och med ögon som en faders såg på sina gossar ned.

Med sextusen söner kring sig, lika stark som fienden,
ville han med fröjd och ära göra front i lifvet än.
Tvekan fanns ej, fruktan fanns ej, allas längtan var att slåss,
och vi litte på hvarandra, vi på honom, han på oss.

Då kom Klingspor, fältmarskalken, stolt som majestätet själf,
med två hakor och ett öga och af hjärta knappt en hälft,
då kom Klingspor, tog befälet med sin höga titels rätt
och gaf order, han som Klercker, men hans order var reträtt.

Natt på drifvan genomvakad, stjärnenatt vid Tavasthus,
än, sen många år förflutit, står du för mitt sinne ljus,
fast vår trohet blef besviken, fast vårt hopp blef slaget kull,
fast vår seger blef en dröm blott för en hjärtlös veklings skull.

När skall han sitt dåd förklara, när skall han till ansvar stå
 för de steg han tog tillbaka, då han kunnat framåt gå,
 för den nesa, som han fäste på vårt rykte, på vårt mod,
 för de tårar dem vi göto, då vi bort få gjuta blod?

Sveko vi vid Siikajoki, när det ändtligt gällde sen,
 låg vid Revolax vår styrka ej i armar, men i ben?
 Adlercreutz har kunnat svara, Cronstedt ock, och andra fler,
 men de tappre, hör jag, finnas där de icke svara mer.

Jag har nämnt de stora båda, ära, ära öfver dem!
 Många deras vederlikar gått som de till fridens hem.
 Döbeln hvilar, Duncker hvilar; spörjs det nu om deras tid,
 får, som här, til vittne duga en förgäten invalid.

Hvarför fick jag icke falla där så mången hjälte föll,
 där den käcka finska hären sina högtidsstunder höll,
 där vår ära lyste klarast, där vår lycka blidast var,
 under Siikajokis, Salmis, Alavos och Lappos dar.

Ej jag tvungits då att tåga högt mot nordens snö på nytt,
 ej att se vår segerglädje snart i mörk förtviflan bytt,
 ej att sörja tusen bröder, bittert dömda innan kort
 att på Torneås isar stelna och vid Kalix skänkas bort.

Hårda slut på våra mödor, tunga afsked från vårt land!
 Dock jag kom med några andra än till Västerbottens strand.
 Sen jag där med trofast kärlek blödt den svenska sanden röd,
 sitter nu jag här på torgen, sjunger för en smula bröd.

Gud bevare fosterlandet! Ringa är allt annat sen,
 en soldat skall kunna mista lif och lycka, arm och ben.
 Gud bevare fosterlandet, det är summan af min sång,
 så, fast andra ord förbytas, slutar jag den hvarje gång.''

Och han uppstod granadören, gick bland menigheten kring, fick en slant af en och annan, af de fleste ingenting; och så kom han fram till vagnen, där den höge herren satt, böjde djupt sitt gråa hufvud och stack fram sin slitna hatt.

Höge herren, generalen, klädd i glitter, bjäfs och band, blef då mörk och ryckte häftigt hatten ur soldatens hand, såg på honom, såg på folket, såg och inom en minut låg den gamles skatt af slantar slagen öfver torget ut.

Häpen stod där granadören, men generalen tog till ord: "jag har hört din sång, jag kämpat såsom du för samma jord, att jag äger detta minne i min ålders höst ännu, ser du, jag är stolt däröfver, mycket stoltare än du.

Det är sant att lyckan svek oss under mången blodig dag, det är sant att våra segrar byttes snart till nederlag, men ödmjuka oss behöfva vi för ingen man ändå, och jag bär min hatt på hufvut, bär du, gubbe, din också."

Sagdt; ett sken af hög förklaring i hans anlet nu sig spred, och han tryckte manligt hatten på soldatens hjässa ned; men han talte — hjärtat brinner än af glädje i mitt bröst, när jag tänker på hans uppsyn, när jag minns hans ord och röst:

"Ojämnt falla ödets lotter, så en högre vishet bjöd, jag fått glans och rika håfvor, du fått ringhet, du, och nöd, men det bästa ha vi lika, trohet aldrig vilseförd, ära med vårt blod besegrad och vårt hjärtas vittnesbörd.

Därför äro vi kamrater, därför kom och sätt dig här; gladt vi dela må det mindre, när det större lika är. Jag har guld om du behagar, jag har tak och bröd för dig, du må ha din sena trefnad och din vackra sång för mig."

Och i samma stund i vagnen satt den gamle granadörn ;
folket skilde sig med vördnad och gaf plats från hörn till hörn,
och jag hörde vagnens rullning, där den for längs gatan ner,
men min blick var skum af tårar och jag såg den snart ej mer.

* * *

LOTTA SVÄRD.

Ännu så händer det mången stund,
då vid kvällens trefliga härd
man träffar från kriget en gammal kund,
att man talar om Lotta Svärd.

Hur trumpen kamraten förut man sett,
får strax han ett blidare drag,
och de grå mustascherna krusas lätt
af leende välbehag.

Han minns hur ofta från stridens ras,
från segerns blodade fält,
han kommit tröttad och tömt sitt glas
i Lottas bräckliga tält.

Och han nämner med glädje ett ord och par
om madammen, och skrattar smått ;
men han mulnar också, då du ler till svar,
om ej löjet är gladt och godt.

Ty en pärla var hon på krigets stråt,
och en äkta pärla också,
och något tålte hon skrattas åt,
men mera hedras ändå.

Och var hon vacker och var hon ung?
Hon räknade tjugu år,
sen tredje Gustaf var Sveriges kung,
och hon i sin lefnadsvår.

Förrn den ädle kungen i Finland stred,
hon blifvit en krigsmans brud;
och då trumman rördes och Svärd drog med,
så följde hon samma ljud.

Då var hon vacker. En läpp, en kind
som hennes så skär knappt fanns,
och mången krigare såg sig blind
på de bruna ögonens glans.

Men en vår är flyktig, en blomning kort,
och hennes den blef ej lång,
i trenne växlingar gick den bort,
en tredjedel hvarje gång.

En togs af den första vinterns köld,
sent mildrad och tidigt sänd,
den andra blef första sommarens stöld,
den vissnade solförbränd.

En del, den tredje, som återstod,
den höll hon ej mycket värd,
den lät hon drunkna i tårars flod,
sen han stupat i striden, Svärd.

När det sista kriget med storm bröt ut
och hon syntes bland oss på nytt,
då mindes hon knappast sin fägrings slut,
så längesen hade den flytt.

Men vacker än, fast på annat vis,
för en krigsmans sinne hon var,
och ofta nämndes hon än med pris
som i blomningens bästa dar.

Fast de forna löjenas högkvarter
nu hyste rynkor en flock,
och ögat ensamt var brunt ej mer,
men hela anletet ock.

Hon älskade kriget, hvadhelst det gaf,
mot-, medgång, fröjder, besvär,
och de gråa gossarne höll hon af,
och därför var hon oss kär.

Och om någon med Svärd vid hans fana stått,
var han säker att ej bli glömd,
åt sådana mätte hon fullare mått,
och för den skull blef hon berömd.

Så följde hon trogen och käck armén,
hvarthelst på sin marsch den kom,
och där skotten smällde och kulan hven,
där var hon ej långt bakom.

Ty de kära gossarnes unga mod
det tyckte hon om att se,
och mente, hur nära hon striden stod,
"att hon ej var närmre än de."

Och om någon tröttnat i rök och eld,
eller fått sig ett ädelt sår,
så "ville hon ha sin butik så ställd,
att han nådde en styrketår."

Och den grå butiken, den röjde också,
om akt på dess flikar man gaf,
att den härbärgerat en kula och två,
och de kunderna skröt hon utaf.

Nu lyssna vänligt och hör ett drag,
det sista af henne jag såg.
Vi slutat Oravais blodiga dag
och gjorde vårt återtåg.

Med var hon, hade med möda fått
ur striden sin enda skatt,
sitt tält, sin kärra med käril och mått,
och sin grålle, bruten af spatt.

Vi rastade. Lotta skötte sin sak,
höll disk som hon förr var van,
men gömdt var tältet, hon valt till tak
nu endast en skyrest gran.

Och sorgsen var hon, om än hon bedrog
med ett löje emellanåt,
hon sörjde de tappres sorg och hon log,
men den bruna kinden var våt.

Då kom till henne, där så hon stod,
en sälle, en ung dragon,
hans blickar lyste af öfvermod,
och af spotskhet svällde hans ton:

”Häll i,” så skrek han, ”för ingen bang,
i afton vill jag bestå,
ty silfver har jag, du hör dess klang,
och vänner kan jag mig få!”

Hon sköt på den stolte en vredgad blick :
"det är väl jag känner dig nu.
För en fattig moder i fält du gick,
men hur stridde i dag här du?"

I mitt tält där satt du försagd och vek
och kved att du sårad var.
Nu bär du rosor, då var du blek,
och såret, hvar finns det, hvar?"

Säg ej din moder i grafven bor,
att för henne gevär du ej tog;
si! Detta land är din gamla mor,
det är denna mor du bedrog.

Och hade du skatter din ränsel full,
och ett haf att ösa dem från,
vid Gud, en droppe för allt ditt gull
jag gaf ej en sådan son."

Hon knöt vid sidan sin näfve blott,
det var så madammens maner,
och den rike stormaren fann ej godt
att försöka närma sig mer.

Men ett stycke borta vid vägens rand
där satt en yngling allen,
på honom sänkte hon blicken ibland
med den blidaste stjärnas sken.

Det syntes, om närmre hans skick man såg,
där han satt mot geväret stödd,
att han följt med möda vårt skyndade tåg
och att rocken var genomblödd.

På honom såg hon från stund till stund
så moderligt varmt och rent,
som om hvarje glas, hon räckte en kund,
just varit åt honom ment.

Men då ständigt han sjönk blott djupare ner
i de sorgsna drömmarnas famn,
då tycktes hon ledsna att vänta mer,
och hon nämnde ynglingens namn.

”Kom,” så hon sade med bruten röst,
”än finns här en pärla kvar,
kom hit min gosse, ett glas ger tröst,
vi behöfva den nu enhvar.

Du blygs? Hvad mera! Jag vet det nog
att ej guld i din ränsel du bär,
från ett torp i skogen till strids du drog,
och guld det skar du ej här.

Men där blod det gällde, där var du ej sämst,
det såg jag på Lappos slätt,
och vid Ruona stod du på bryggan främst
då det stormades, minns du det?

Sörj därför ej, om ett glas du tar,
för betalningen, den får gå;
ett glas för Lappo tillgodo du har,
och för Ruona fullaste två.

Och stod han, Svärd, vid geväret än
med sin tappra vänliga själ,
och hade dig sett, hur i dag igen
du blödde och slogs likväl,

Då stod du hos honom i denna stund
som en son hos sin köttsliga far,
och, så sant jag lefver, på jordens rund
fanns aldrig ett ädlare par.”

Soldaten kom och hon fyllde sitt mått
för den tappre till yttersta rand,
och det feltes ej stort att till råga han fått
två tårar till däribland.

Det är länge sedan jag henne såg,
men hon bor i mitt minne dock,
och madammen kommer jag gärna ihåg,
och hon kan förtjäna det ock.

Ty en pärla var hon på krigets stråt,
och en äkta pärla också,
och något tålte hon skrattas åt,
men mera hedras ändå.

* * *

GAMLE LODE.

Ständigt, förrn han gick att strida
och till anfall order gaf,
sågs den gamle Lode bida
för sin front, med hatten af.
From och lugn, med silfverhåren,
stod han så och bad en stund;
böner allt från barndomsåren
hördes än från gubbens mund.

Hatten af i alla leder!
Stilla andakt, helig frid!
Kulor kommo, slogo neder
än i truppen, än bredvid,
mången kämpe bet i gräset,
halt dock! Ingen storm förut,
innan Fadervår var läset
och välsignelsen till slut.

Först när han sin bön fått ända,
sagt sitt amen högt och gladt,
då var gubben klar att vända,
slog på hjässan ned sin hatt:
"komme nu all afgrunds skara
oss till mötes på vår stråt,
Gud är med oss, ingen fara,
hurra gossar, raskt framåt!"

Och så bröt han in i elden
med sin Gud och med sin tropp;
inga makter, inga välden
skakat nu hans mod och hopp.
Lutad, men med kraft i armen,
ömsom yr och allvarsam,
snö i locken, eld i barmen,
så gick gamle Lode fram.

Folket sade: "fyrr och flamma!
Nu är gubben ung på nytt;
forna junkern är den samma,
bor i hjärtat oförbytt,
tänder i hans blickar blossen,
lyser oss till seger skön;
nu kan fan ej skrämman gossen,
sen han bedt sin moders bön."

Blodig lek var bragt till ända,
 segern vår väl mången gång:
 hären fick till ro sig vända
 efter slutad bön och sång.
 Trötta skaror sökte tälten,
 höllo glade rast igen;
 Lode? Nej, han mätte fälten,
 spökade kring nejden än.

Ensam gick han för det mesta
 utan buller, utan ståt;
 några män blott, af hans bästa,
 fingo följa honom åt.
 Hvar han varit värst i klämma
 under dagen tung och lång,
 där, där var hans tanke hemma,
 ditåt styrde han sin gång.

Hade han ej nog af striden?
 Var dess hågkomst honom ljuf?
 Var, fast kampen var förliden,
 han ej mätt på blod ännu?
 Ville han betrakta döden,
 fröjdas åt dess offers tal?
 Lode? — Nej, han sökte nöden.
 ville lindra likars kval.

Hvar af lif en gnista röjdes,
 hvar en puls än vaken fanns,
 där höll gubben rast, där dröjdes,
 där försöktes vård och ans.
 Ingen fick i omsorg svika,
 ingen välja känd och kär,
 vän och ovän, allt var lika,
 bröder voro alla där.

Mången kämpe, van att akta
lifvet blott som stundens l n,
kunde stå och tyst betrakta
gubbens vandring långtifrån,
glömma bivuakens nöje
blott för nöjet att en stund
le, men med sitt bästa löje,
 t hans underliga rund.

Och man sade: "hugg och klappa
var hans rop i stridens ras;
nu så f r han gå och lappa
hvad han nyss h r slog i kras.
Dock, — det var ej gamle Lode,
som bröt leder och h gg ned,
det var gubben ej, den gode,
det var pojken, som var vred."

Pojke var han, men med heder,
pojken satt i hjärtat lugnt;
gammal tro med gamla seder
h ll det hemmet varmt och ungt.
Stilla allvar var hans yta,
såg man i hans blick likväl,
s gs den, som i speglar, bryta
glädjen i hans barnasj l.

Enkel skrud och enkel  ra
var hans fröjd, kampanjen lång.
Det blef fred. Han måste bära
band och st rnor sen nångång.
O, då var det, som om stöten
all hans vår kylt af till häst,
som om pojken, halftf rgr ten,
kl mpts och frusit i hans bröst.

Kom han då inför paraden
 tvär och tung i högtidsdräkt,
 stod hans manskap hela raden,
 häpet, som ur sömnen väckt,
 ingen skyldring gick med gamman,
 ingen sväng förtjänte ros,
 tills han gaf dem allesamman
 kort goddag och red sin kos.

Sådant hände. Dock blott sällan,
 blott en stor parad till lags.
 Höll han öfning däremellan,
 var han klädd som fordomdags.
 När han då red fram för skocken,
 eja, det var sömn ej då;
 gamla herrn och gamla rocken
 dem förstod man sig uppå.

Lif och kraft i hvar manöver,
 lust och fröjd hvarhelst han kom,
 aldrig under, alltid öfver
 hvad han trott sin skara om.
 Gubben fick ej annat göra,
 än att gå från man till man,
 nypa här en kund i öra,
 där i skägget gladt en ann.

Folket sade sen: "anamma!
 Än har gubbens vår ej flytt.
 Forna junkern är den samma,
 bor i hjärtat oförbytt.
 Tiden på hans hjässa snögat,
 år och mödor böjt hans kropp,
 pojken log dock än ur ögat,
 skälmen kröp ur gömman opp."

FRÄMLINGENS SYN.

Hvems är palatset, som jag for förbi
i kvällens mörker nyss? Hvem bor däri?
Så graflikt hemskt det stannat i mitt minne:
det höjde sig så stolt bland nejdens hus,
men det var mörkt och tomt och dödt därinne,
blott ur ett rum, ett enda, lyste ljus.

Jag stannade en stund och såg. Det var
palatsets stora sal som lyste klar;
den låg som öppen för mitt skärpta öga.
Jag sökte människor i salen, men
min väntan såg sig fylld så ganska föga,
blott två gestalter rörde sig i den.

En svartklädd kvinna, hög fast böjd af år,
med rika lockar af ett silfverhår,
som föll på skuldran ned, var en af dessa;
en svartklädd man, den andra af de två,
höll lugnt en kandelaber, och hans hjässa,
än buren upprätt, sken som snö också.

Mitt öga följde dem. Det fanns en bild,
en tafla fäst på salens vägg, och skild
från den på ringa afstånd fanns en annan.
När kvinnan nådde dessa, på sin rund,
då höjde fridsamt hon den sänkta pannan
och såg mot dem liksom i bön en stund.

Hvem var hon? En minut, och allt förgick:
hon hade vandrat. Nästa ögonblick

sågs ej ett ljus sig mer i slottet tända.
Hvem var hon, säg? En vålnad utan ro?
En enslig bilderdyrkerska, kanhända,
från andra länder och af annan tro?

Nej, främling, ingen vålnad, ingen strid
du skådat — allt var verklighet och frid.
Dock om i morgon du vid samma timma
vill följa vägen, som till slottet bär,
skall du, som nyss, se ljus i salen glimma
och se den gamla kvinnan åter där.

Sen långa tider ren, sen många år,
med samma tjänare i samma spår,
hon vandrar så, hvar gång till natt det stundar :
hon dröjer en minut, sen syns hon gå ;
i nästa stund hon hvilar ren och blundar,
och det är fridens sömn hon sofver då.

De båda bilderna, du kunde se,
två ädle bröder Ramsay voro de,
i denna boning vuxna med hvarandra.
Den ena stupade på Lemos strand,
helt kort därpå vid Lappo föll den andra,
och båda för ett älskadt fosterland.

Om dem vet sägnen tälja många drag,
och Finlands skalder sjunga än i dag
hur gladt sitt unga hjärteblod de blödde.
De fingo segra i sin ålders vår,
de fingo falla för det land dem födde,
en tjuquett, den andra nitton år.

Men kvinnan, ädle främling, som du såg
med dyster undran, när i stilla tåg
hon långsamt skred från broder och till broder,
hon lefver nu af sina minnens skatt:
det var de båda tappres gamla moder,
hon tillbad bilder ej, — hon tog godnatt.

* * *

FÄNRIKENS HÄLSNING.

(TILL GREGORI TIGERSTEDT PÅ FEMTIONDE ÅRSDAGEN
AF STRIDEN VID REVOLAX.)

”Har du på lifvets stigar märkt nångång
ibland de tusende, du där sett vandra,
hur af en okänd makt, ett inre tvång,
en människa kan dragas till den andra?
Man ser ett anlete, en röst man hör,
och fångslas, glädes, vet ej själf hvarför.

Det fanns vid Cronstedts skara förr en man,
ännu i minnet kär för mig att skåda,
jag var ren veteran, en yngling han,
men samma anda bodde i oss båda.
Jag glömmet mycket, glömmet lätt, men nej!
Gregori Tigerstedt jag glömmet ej.

Det syntes på hans blick, hans gång, på allt
att han var född för svärdet, ej för trossen.
En högrest krigarbild, en smärt gestalt
gick han sin bana fram, den raske gossen.
Han var mitt ögas fröjd från dag till dag,
han kände icke mig, men honom jag.

Jag minns hans stämman, fostrad högt i nord
ljöd den som nordan skarp inför plutonen;
till målet bar, som kulan, hvart hans ord
och trängde in, ty det var krut i tonen;
det låg ett vittne ren i denna röst,
att den var hemma från ett trofast bröst.

Och hvart det bar, hvadhelst han pröfva fick,
vid hopplöst återtåg, af nöd och våda,
brann samma eld i samma öppna blick,
sågs samma lugn i samma anlet råda;
det var som om man läst i brons däri:
än kommer dag, än är ej allt förbi.

Ibland, när farten norrut blef för stor
och mången kämpe grät af harm och smärta,
då bet han tänderna ihop och svor,
men tåren gömde han uti sitt hjärta;
blott pressadt från hans läppar hörde vi:
än kommer dag, än är ej allt förbi.

Och dagen kom, hans festdag, då vår här
med ära kunde veckla ut sin fana.
Vid Revolax ljöd ropet: i gevär!
Och krigarn, jagad nyss, fick ändra bana.
En blixst af fröjd flög genom männens rund,
det var en stund, en oförgätlig stund

O hvilken syn! En här med slocknadt hopp
bröt fram att det vid stridens låga tända,
en hämmad ström ur sprängda dammar lopp
att mot hvart hinder sina böljor vända,
ett folk, förnedradt till förtviflans rand,
stod upp att värna sina fäders land.

I ljus smalt rodnan bort kring österns berg,
och dagens stråflod kom alltmera nära,
då tog omkring oss drifvan purpurfärg,
där grydde morgonrodnan af vår ära:
allt djupare, ju högre solen stod,
sken denna morgonrodnad — den var blod.

Men dagens första väkt knappt än förgått,
när stridens sista flamma var förbrunnen,
och Siikajokis unga seger fått
en tvillingsbroder, lika skön befunnen.
Ett jubel skallade från led till led,
det var den hälsning, som den mottogs med.

Jag stod på kampens kulle. Allt var lugnt,
där vreden rasat nyss nu rådde friden:
man stred ej mer, man sof där djupt och tungt,
man sof den sömn, som mer ej störs i tiden;
och fanns en vaken, var det blott en vän,
som hos en vän som somnat dröjde än.

Jag hade sökt, jag hade hittat rätt,
jag fått en visshet, lika svår att sakna:
jag hade sökt bland leden Tigerstedt,
men han fanns här, han fanns ej bland de vakna.
I segerns stund, af stridens glädje varm,
han somnat här med genomstungen barm.

Den tappre! Nyss likväl jag honom såg
så ung, så käck, så stark sin stormning våga
och rycka an i omotståndligt tåg
mot höjda svärd och vilda eldgaps låga;
nu låg han stel, på samma drifva sträckt,
där nyss Bulatows eldar djärft han släckt.

Dock än med lifvets färg ifrån hans drag
 ej prägeln af hans lugna själ försvunnit,
 uti hans bleka anlet kunde jag
 än se det trygga mod, jag förr där funnit;
 jag måste tänka när jag såg däri:
 än kommer dag, än är ej allt förbi.

Och se! Än var ej allt förbi. Ännu
 han sparad blef för fosterlandets fana.
 Jag såg ej honom sen. Kanhända du
 i lifvet möter honom på din bana:
 då hälsa honom än från fordomdags,
 från Stål, från bragderna, från Revolax.''

Så talte gamle Stål engång om dig,
 du kämpe från vår äras gyllne tider.
 Hans hälsning har studenten gömt hos sig,
 tills grånad ren han bär den fram omsider,
 nu, när ett sekel hunnit halft förgå
 sen för din fosterjord du stridde då.

Tag denna hälsning kärt, det bor i den
 en hälsning ock ifrån det land dig födde,
 det räknar lederna utaf de män,
 som för dess tro, dess hopp, dess minne blödde.
 De glesnat mycket, desto mera har
 det kärlek för de få, det äger kvar.

Det tackar dem för detta trogna mod,
 som än vid polens is ej slöt att brinna,
 det tackar dem för allt det ädla blod,
 de för dess framtids räddning låtit rinna,
 att genom dem dess lösen kan förbli:
 än kommer dag, än är ej allt förbi.

VON TÖRNE.

Jag minns väl knappast om jag talt tillförne
om mannen från S:t Mickel, gamle Törne?
Bland gråa hjältar nämndes äfven han
och förde Savolax vargering an.

Von Törne, vet du, var en äkta finne,
en gammal, knotig björk med masur inne,
det var ej lätt att öfver honom rå,
det skulle vara hugg som bet uppå.

Han visste af det själf och trodde gärna,
när folket sade, att han hade kärna,
att gamle Törne stod uppå sin kant
båd som major och öfverstelöjtnant.

Jag kände gubben under freden redan,
då var han rund och trygg som framgent sedan.
En främling kunnat tro sig se en stock,
som man klädt sporrar på och krigsmansrock.

Men i den stocken fanns ett hjärta slutet,
ett hjärta fläckadt ej, ej heller brutet,
med starka pulsar och med eldadt blod,
ett kärnfriskt mannahjärta, fullt af mod.

Och detta hjärta slog för fosterbygden,
att veta akta den, se det var dygden.
Hvarför? Jo därpå gaf han det besked,
att den var hans och hans vargerings med.

Jag minns hur ofta, när han var bland kända,
det var hans lust att orda utan ända
om detta land, "det bästa rakt som fanns",
och om dess folk, "ett sådant folk som hans".

Han stod då gärna bredbent midt i ringen,
det var hans sturska vana, efter ingen
i vida världen, liten eller stor,
förneka djärfts att han var finsk major.

Som denna ära höll han ingen annan,
med den i hugen lyfte stolt han pannan,
och var beredd att gå fast mot en värld
med sin kohort, sin fullmakt och sitt svärd.

Ibland likväl, när han var rätt i taget,
beskref han finnens enfald för gelaget,
hur ärlig mången var, men dum också:
han log hvar gång ett jättelöje då.

Men kom en annan och försökte klandra, —
pass! Det gick an för gubben, ej för andra.
Långt förrn berättarn hunnit än till slut,
fick han tillbaka: "herre, håll er trut!

Jag frågar er, som är så stolt i orden,
hvar ni sett en nation på vida jorden,
sett, eller läst om en i skrift, i bok,
mer än den finska ädel, käck och klok.

Försök att stå med den på tjänstens vägnar,
där kulan hviner och där blod det regnar,
och svara, sen ni pröfvat själf och sett,
om finnen saknar eld och ej har vett!"

Som han i freden var, var han i striden,
jag var furir vid gubbens trupp den tiden,
och kunde nämna många andra drag,
men vill blott tala nu om Lappos dag.

Vi voro sända då att rensa skogen,
vi ville fram, hvar man var redobogen,
men gamle herrn fick lust att göra halt,
''emedan finnen sköt så skarpt och kallt.''

''Halt,''' skrek han, ''gossar, tagen stöd af träden
och mejen skocken, som man mejar säden;
skarpt korn, kall siktning! Här får korpen stek,
det här blir en fördärfvadt rolig lek.''

Han kände hvarje man i bataljonen
till namnet icke blott, men till personen,
gaf akt, så långt han såg, på en och hvar,
och hade ord för alla som en far :

''Rätt så, Karl Hurtig, det var träff det skottet,
nu puffar aldrig mera den som fått'et.
Bra, korpral Flink, du skjuter som i fjol!
Aj se, för tusan, där föll Pehr Pistol!

Nå det var synd med stackars gossen käcka,
hans gamla far skall få mitt torp för Pecka.''
Så var hans språk, så förde han befäl,
en finsk major till botten af sin själ.

Det kom ett bud från Adlercreutz : ''forcera!
Framåt med bataljonen, skynda mera!''
Von Törne hörde ganska lugnt därpå,
behöll sin plats och svarte blott : ''jaså!''

Nu kom det glada. Gubben stod vid fanan, stod stolt och rund och bredbent efter vanan, som om han ärnat stå till världens slut och ment åt själfva kulan: "stopp, vet hüt!"

Hvart ville budet med en slik ta vägen?
Den unge fänriken var helt förlägen,
han hade sprängt dit öfver sten och stock,
och allt stod gubben kvar mot order dock.

"Ryck framåt, herr major!" — "Tyst herre bara!
Ni kan ju se det, här är ingen fara."
"Men generaln befallt." — "Ja, lefve han!
Karl Adlercreutz, han är en ärans man."

Han sagt det knappt, när han från närmsta tallen
fick sig en sats af splittrad bark mot skallen:
"åhå, jag kunde vänta sådant här,
det är en karl att sikta bra den där.

Det var så när att han mig träffat hade;
nu får jag säga som Hans Klinga sade,
när kulan strök förbi hans ögonbryn:
den djäfvuln aktar ju ej ens folks syn."

De orden hade ständigt gjort hans nöje,
nu log han ock på nytt sitt stora löje
och ställde sig helt trygg, som nyss förut,
med hand i sidan och med benen ut.

Gud vet hur länge än han dröjt med slaget,
men bäst han stod där midt i själfva taget,
paff, kom en kula åter och flög hän
rakt genom porten mellan gubbens knän.

Den gamle märkte fladdret i syrtuten,
såg ned, såg på den, den var genomskjuten,
höll upp ett skört, det andra likaså, —
fördömdt, det syntes hål i båda två.

Nu blef han misslynt, tog sig vid sitt öra:
"här får Matts Skräddare ett vackert göra!
Men skynda gosse, kära Janne, kom
och se om det står bättre till bakom."

Och Jan, hans gamla dräng, steg fram: "ack herre,
nu gick det tokigt, här är sjufaldt värre,
där framtill finns helst skörtet i behåll,
men här en trasa bara, utan fäll."

Då blef von Törne vred: "nej, si en tocken,
som tar och skjuter platt fördärfvad rocken,
som jag i dag bär på mig andra dan!
Framåt här gossar! Fan skall ta den fan."

* * *

DEN FEMTE JULI.

"Nu lyser julisolen klart,
mitt sinne stäms så underbart
i denna morgonstunden;
kom, yngling, om du vill som jag,
kom, låt oss andas några drag
af sommarluft i lunden;
det är i dag en högtidsdag."

Den gamle knekten talte så,
sköt nätet bort, stod upp att gå
och tog mig tyst vid handen;
och genom byn vi följdes åt
och öfver ängens blomsterstråt
till blåa sjön och stranden,
i pärlor klädd af daggens gråt.

O, hvilken himmel, hvilken jord!
Den gamle talte ej ett ord,
han tycktes blott betrakta.
En tår föll på hans kind ibland,
omsider tryckte han min hand
och log och sporde sakta:
"säg, kan man dö för detta land?"

Jag teg. En blick ur hjärtat var
mitt enda, lättförstådda svar,
han sökte ej ett annat.
Och tystnad rådde en minut,
han såg kring nejden som förut
från kullen, där vi stannat;
då tog han ord, då brast han ut:

"Ja, yngling, här från denna strand
du ser ett stycke af det land,
som fosterland du kallar:
skönt, som vid Virdois sjöar här,
är det kring Saimens tusen skär,
där Vuoxens bölja svallar,
där Imatra i skum sig klär.

Och stod du nu längst upp i nord,
du såg en lika härlig jord
ifrån dess fjällar höga;
och om den flacka kust du såg,
som sköljs af Bottenhafvets våg,
låg Finland för ditt öga
och tände kärlek i din håg.

Men vet du hvad jag syftar på,
kan du den tysta tår förstå,
som i mitt öga sitter?
Och denna dag, säg anar du
hur den kan vara mig så ljuf
och likafullt så bitter?
Det är den femte juli nu.

En dag gryr opp, en dag förgår;
hur mången lämnar ens ett spår,
när den från oss är tagen?
Den femte juli, ack, den drog
ej spårlöst bort, jag minns den nog
sen sjutton år den dagen,
det var den dag, då Duncker dog.

Här fanns ett folk i Suomis land,
det finns ännu: vid sorgens hand
det lärt att bära öden,
det känner intet offer svårt,
dess mod är tyst, dess lugn är hårdt,
dess trohet trotsar döden,
det är det folk, vi kalle vårt.

Du ser det i dess hvila du,
det härjas ej, det störs ej nu,
dock kan för det du flamma;
jag såg det i dess pröfningstid,
i frost, i svält, i storm, i strid,
jag såg det då det samma,
hvad tror du kände jag därvid?

Jag såg det blöda dag från dag,
jag segrar såg och nederlag,
men ingen såg jag svika;
i bygder, där ej sol gick opp,
stod kämpen än med ishöljd kropp
och nekade att vika,
fast utan hem och utan hopp.

Hvad tålamod, hvad mannamod,
hvad kraft i hug, hvad eld i blod,
hvad lugn i skiften alla,
hvad bragder kräfdes ej af den,
som detta folk, som dessa män
sin hjälte skulle kalla,
och dyrka efter döden än?

Men fråga, om du träffar på
en veteran från kriget då,
en af de tappras skara,
spörj om han kände dock en man,
som priset öfver alla vann,
och trofast skall han svara:
ja, herre, Duncker hette han.

Och utan höga anors lån
kom denne man, en hyddans son,
från obemärkta trakter,
och vann en storhet, knappast drömd,
blef landets stolthet, blef berömd
som starkast bland dess vakter,
och blir i Finlands tid ej glömd.

Och denna äras rena glans,
hans kärlek gjorde den till hans,
hans varma hjärtas låga.
Sin fosterjord han trohet svor,
för den, som för en brud, en mor,
sitt allt han ville våga, —
med denna kärlek blef han stor.

Han föll; och dock, hvad härlig lott
att dö som han, sen så man fått
sitt lif med ära hölja!
Det är att trotsa glömskans sjö,
att lyftas som en grönklädd ö
ur djupet af dess bölja,
det är att dö, och dock ej dö.

Nu stråla blomsterprydt, o land,
hög öfverallt en löfrik strand
ur sommarvarma vågen,
låt rodna dina fjällars topp,
låt skimra dina strömmars lopp,
och slå mot himlabågen
i glans ditt Saima-öga opp!

Att minnet, när på denna dag
 det nämner Dunckers namn, som jag,
 kan stolt till dig sig vända
 och säga: se, så härligt log
 det land, som hjältens kärlek tog;
 säg, kan det hjärtan tända?
 Det var för denna brud han dog.''

* * *

MUNTER.

Vackert var det att betrakta
 hjälten Adlercreutz, generalen,
 hur han kom så tyst och sakta
 till soldatens graf i dalen,
 hur han stannade vid randen
 och, med hatten sänkt i handen,
 såg den enkla bädd fullbordas,
 där Hans Munter skulle jordas.

Stor var eljesi icke hopen,
 honom följde i det sista,
 två soldater gräfde gropen,
 fyra stodo vid hans kista;
 men till heders sen för resten,
 utom generaln och prästen,
 tre korpraler, pengar värde,
 och furiren jag — den fjärde.

Annan ståt fanns ej att skåda.
 Klädd i slitna krigarkläder
 låg han, Munter, i sin låda
 hopklämd mellan fyra bräder,

trygg och nöjd att se i döden
som han var i alla öden,
samma kämpe som i lifvet,
mindre färm blott, det är gifvet.

Nu, när skild från strid och skiften
sitt kvarter han fått, soldaten,
framsteg korpral Buss på griften
och höll tal om stridskamraten.
Hur han var till börd och minnen,
hjärta, språk och kraft och sinnen
som en slant till krigsman slagen, —
allt drog gubben Buss i dagen.

Det var konstlöst, men man rördes,
stod där kvar i tyst förbidan,
log, när Munters kärnspråk hördes,
strök mustascherna åt sidan. —
Vill du lyssna till hans saga?
Den är enkel och alldaga,
kan väl mödan knappt betala;
hör dock! Gamle Buss må tala.

”Krigsmän! Nu är Munter borta.
Känd och käck, långt mer än mången,
har han kommit nu till korta
och åt döden gett sig fången.
Efter marscher, stormar, strider
har han nu gjort halt omsider,
lagt sig här till rast i backen
och vändt lugnt i vädret klacken.

Fråga oss, som närmst i elden
fått med honom kulor smaka,

om han höll sig där man ställde'n,
eller ryggade tillbaka,
om i striderna och slagen
han fick hvitt i anletsdragen,
eller såg mot dödsminuten
mörkbrun, som af koppar gjuten?

Till armén från vilda skogen
kom han styf till skick och later,
sina tappra fäder trogen,
allt från hedenhös soldater,
svarte kort och talte föga,
log med skalken i sitt öga:
högst tre ord, sen stum som siken,
men på hufvet slog han spiken.

Liksom han, så hela raden
af hans släkt gått fram i världen,
blödt och dött i lägsta graden,
hållit truten, talt med svärden.
En gång, som ett troll omsider,
steg i Karl den tolfte tider
ända till furir en Munter,
sen dock bar på nytt herunter.

Mången, ej i tjänsten öfvad,
släpper sent sitt hem ur minnet,
hänger näbb och går bedröfvad,
innan tiden stålsatt sinnet;
sådan var ej Munters vana,
nej, till tredje Gustafs fana
kom han, rakt från första dagen
som en slant till krigsman slagen.

Drack af fröjd, blev vild om kvällen
och slog buckla på geväret;
nästa morgon fick sig sällen
litet fuktel för besväret.
Väbeln sade: "tag ej illa,
så är tjänsten, gubbe lilla,
har du mjuknat nu till början?"
"Jo," sad' Munter, "tack för smörjan!"

Nykter var han ock alltsedan,
hurtig, nöjd och oförtruten,
fick i första dusten redan
vänstra skuldran genomskjuten.
Döbeln stod då bland de sina,
hörde samma kula hvina:
"den gick nära, barn, hvem fick'en?"
Munter svarte: "jag var pricken."

Knappast läkt på nytt den gången
fick han åter lyckan pröfva,
fick, i en kosackhop fången,
sina breda fötter öfva;
tvangs att följa, halfva milen,
stäppens fåle, snabb som ilen,
tills af några djärfva kunder
han blef frälst som af ett under.

Svetten svällde i hans panna,
hjärtat slog och barmen häfdes,
när han ändtligt kom att stanna; —
dock god min behölls och kräfdes.
"Fick du trafva?" ljödo ropen
skämtsamt ur den ystra hopen,
"hur gick färden, hur var stigen?"
Munter svarte: "tämmeligen".

Kort därpå blef Armfelt slagen,
Munter blodbestänkt, ja, färgad,
stod sin fana närmst, den dagen,
genom honom blef hon bärgad.
Nu, vasserra, ändtligt fick han
på den fasta, gråa brickan
svärdsmedaljens hederstecken;
Munter sade lugnt: "å näcken!"

Som han var i dessa strider,
lika nöjd och oförfärad
var han allt till sista tider,
endast mer bemärkt och ärad,
var nu grå i skägget vorden,
kanske än mer karg på orden,
men i eld och rök och flamma,
in i döden än den samma.

Sent på ett besök i våras
kom hans mor till bivuaken,
då fick Munter lof att tåras,
när han såg den gamla draken;
satt ock sedan långt på natten,
teg och log och såg på skatten.
Detta möte var det sista,
nu lär gummans hjärta brista.

Aldrig nej, hvadhelst hon sade;
till hvart ord från moderns tunga
endast ja och ja han hade,
tills hon ändtligt hördes sjunga:
"käre son, var ej förvägen,
håll dig saktligt, gå ur vägen,
bättre fly än illa fäkta;"
då sad' Munter: "pass; ursäkta!"

Dock hans kula den var gjuten,
här var gränsen, här fanns döden,
sen han käck och oförtruten
följt armén i alla öden.

Än i går dock blef han funnen,
hurtig med tobak i munnen,
som pikett hos generalen,
där ett krigsråd hölls i salen.

Nyss på ordena vi läste,
hur, liksom att föra ordet,
en granat kom in och fräste
mellan herrarne kring bordet.
Munter, van att röra bränder,
spottade i styfva händer
och fick gynnarn öfver nacken,
flink att skynda ut på backen.

Dörren hann han, klippte sedan
genom farstun ut i rycken,
stod så när på trappan redan,
när granaten sprang i stycken.
Det var Munters bragd den dagen.
Nu så låg den tappre slagen,
dock, till modet än behållen,
sad' han endast: "fan tog bollen."

Än i dag när morgon grydde
höll han kvar af lif en gnista;
ingen klagan, hållning prydde
veteranen i det sista.
"Stackars gubbe, ena armen
den är borta, hela barmen
full med skärfvor af granaten!"
Munter sad': "han sprack, den saten."

Sådan slöt han, sådan var han,
karl i början, karl i slutet,
trög i ord, men kvick i faran,
med om saken oafbrutet.
Van att handla, ej att pråla,
van att sakna, van att tåla,
var han man att allt fördraga,
allt, ja, utom ett — att klaga.

Kunde världen oss betala
våra bistra dar och nätter,
ägde de ett språk att tala,
Finlands genomblödda slätter,
kunde härens fanor säga
hvad en Munters likar väga,
mången med galon på rocken
fick då buga för en token.

Ja, min gamla barm känns höjas,
när jag honom minns i ledet;
skulle dödens fåror plöjas,
vänner, det var häst i redet;
aldrig ängslig och förlägen,
bara hejsan och ur vägen,
gången jämn och efter trumman,
framåt, det var hufvudsumman.

Och hur var han dock ej boren
vänfast, trofast, lugn och stilla,
som ett barn, fast grå till håren,
ville han knappt ovän illa.
Fienden var för hans händer
hvad tobaken för hans tänder:
bägge sletto press och våda,
dock som kära plantor båda.

Heder öfver honom, heder
öfver krigarn där han gömmes!
Mannamod och mannaseder
akte, att hans namn ej glömmes.
Inga slafvar trampe kullen,
där den tappre bor i mullen,
nej, en ätt af gamla stammen
skydde ständigt grafven. Amen!"

När korpralen slutat hade
och steg ned från vigda sanden,
tog genralen själf en spade
i den segervana handen.
Det var han som sist af alla
sakta lät på grafven falla
litet stoft af fosterjorden;
men han talte. — Glöm ej orden!

Hvad han sade föll i tycket,
väckte tankar mångahanda,
fast det ej var grant och mycket,
endast talt i Munters anda;
nog det var att vittne bära
om vår trohet, om vår ära,
nog också till krigarns minne; —
orden lydde: "han var finne."

* * *

VON ESSEN.

Han stod på sin farstutrappa
med mössa af krigarsnitt,
med sporrar och ryttarkappa,
han ärnade göra sin ridt.

Han stod där sjuttiårig,
en kämpe till min och blick,
smärt, högrest, silfverhårig;
där har du hans yttre skick.

Men hvad vållar hos gubben vreden?
Han stampar helt vildt af harm.
Vi lefva ju midt i freden,
hur gör han sådant alarm?

Betrakta blott lugnt processen,
så farligt är ej därmed,
du ser den gamle von Essen,
du ser hans vanliga sed.

Nu ropar han. Lyss till orden,
nu ger han reson och skäl:
"Matts Kusk, du mitt straff på jorden,
dig borde jag rakt slå ihjäl.

Hur länge skall här jag bida
allt för din sömnighets skull,
du känner när jag vill rida,
du vet när timmen är full."

Och kusken han kom ur stallet
med skymmeln stolt att se;
att han sofvit det var ej fallet,
han vaknat för fort kanske.

Med hufvudet högt uppburet
framledde han hingsten stum.
Blixt, dunder! Det ädla djuret
stod skälfvande, höljdt af skum.

Han steg från sin farstutrappa
genraln i sitt bästa skick,
med sporrar och ryttarkappa,
då föll på skymmeln hans blick.

Han stod som af åskan slagen,
han trodde sitt öga ej:
"säg, skurk, är min syn bedragen,
är detta ditt verk? Säg nej!

Men dukar du opp en fabel
och ljuger mig full här nu,
så går jag och tar min sabel
och klyfver ditt hufvud itu."

Det var Matts Kusk, soldaten,
han blef ej så lätt försagd;
väl hade han gjort mandaten,
men svarade själf för sin bragd.

"Hur? Ljuga här?" stolt han sade,
"en skam är att misstros så.
Väl svårare skuld jag hade,
och ljög ej, herre, ändå.

Här kom en kosack på vägen,
han skröt med sin flinka rapp.
Hvad? Skulle jag bli förlägen?
Jag red med honom i kapp."

Von Essen, sjuttiårig,
med flammande eld i barm,
smärt, högre, silfverhårig,
han hoppade högt af harm.

”Bort,” skrek han, ”du fräcka sälle,
till stallet igen, och minns
att hämta i skymmeln's ställe
den gröfsta piske där finns!”

Han var en man soldaten,
som stått för kulor och död,
som tagit sin kost af staten ;
nu åt han von Essens bröd.

Han gick helt stum och sluten,
men hans öga det brann i glans,
han gick och kom på minuten
med den gröfsta piske, som fanns.

Han räckte den åt sin herre :
”jag var man i mitt led också,
och sköts det, sköt jag än värre,
och stacks det, stack jag som två.

Skall nu som en häst jag smaka
er snärt, då jag gjort som bäst,
så sparkar jag upp tillbaka,
och sparkar ock som en häst.”

Genralen han hörde hotet,
helt rak tillbaka han steg,
han tycktes ej ha emot'et,
han såg på mannen och teg.

Och allt som han såg, så höjde
han högre sin resliga kropp,
och allt som han teg och dröjde,
så klarnade anletet opp.

”Och hör du,” skrek han omsider,
”hvar fick du ett sådant mod?
Det där är från forna tider,
det där har vuxit i blod.

Jag ser det ej första gången
i dag, jag har känt det förut,
jag såg det hos mången, mången
i själfva hans dödsminut.

Jag sett det där Finlands fana
gladt fläktat på segerns fält,
jag sett det på nödens bana,
i slagnas isade tält.

Och skulle, när du dig skickar
så manligt som nu, min son,
och skulle, när så du blickar,
jag ge dig åt piskens hån;

Vid himmelens Gud och fader,
då vore jag aldrig värd
att nämna de tappra rader,
bland hvilka jag höjde mitt svärd.

Gå, sök dig en vän här nära,
en duktig och stursk kamrat,
och drick ett glas för vår ära,
här har du en blank dukat!

Och tack för det vackra minne,
du väckt i mitt hjärta, du,
och tack för ditt arga sinne, —
och drag åt helvete nu.”

Han strök sig om ögonbrynen,
det tycktes hans blick var skum,
han svängde sig, barsk i synen,
och gick tillbaks i sitt rum.

Det var den samme bjässen,
jag minnes sen fordomdags,
det var den samme von Essen,
som stridde vid Revolax.

Färm var han, aldrig dåsig,
nu bar det ändå till fjälls,
för kölden han dragit på sig
storstöflor och vargskinnspäls.

När så han gick mot faran,
som vanligt i främsta led,
och sjönk i den Brustna skaran,
hvar gång han sin fot stack ned,

Då svettades gubbens panna,
då kände han tung sin plikt,
då måste han stundom stanna
inunder sin gräsliga vikt.

Men "framåt!" skrek han åt hären
med samma eld ändå,
"och bären mig, gossar, bären,
ifall jag ej orkar gå!"

Tre ting i lust och smärta
dem ägde han käck och god:
stolt själ och lättörddt hjärta
och brinnande hetsigt blod.

TROSSKUSKEN.

Gamle Spelt skall han så helt förgätas? Nej!
Han var kusk vid trossen, högre var han ej,
hade som hans likar måst i glömska falla,
om han ej fått namn som latast bland dem alla.

Pengar värd var gubben ock att se uppå,
han och hästen, som han körde, likaså.
Höll den ena sina steg med två ben dyra,
tycktes knappt ett pris förslå för den med fyra.

Sådan farten, sådan var ock rykt och ans,
lika tofvig gubbens lugg och hästens svans.
Grälle bar från eget stall sitt damm i världen
och sitt sot på näsan Spelt från egna händen.

Där de syntes så alltjämt i tränen sist
är det säkert att på skratt var ingen brist;
hästen gick i sömnen, gubben sof på kärran,
hur den gamle hölls på lasset vete Herran.

Sakta bar likväl det framåt, småningom,
högre, högre upp mot nordens bygd man kom,
halfva Österbotten snart han genomfarit,
var dock allt den samma han i Nyland varit.

Och på lika sätt gick äfven färden till,
samma skratt hvar han for fram, hvar han höll still,
och vid skrattet klatschar, det var klippt och skuret,
än på gubbens rygg och än på kreaturet.

Ingen ändring dock i skick och lugn och fart,
Spelt han var ohjälplig, det var uppenbart;
ingen piske bet på gubbens tjänstekläder,
och i tjänsten bar ock grälle barkadt läder.

Så omsider nåddes Siikajokis strand,
blott en frusen flik fanns kvar af fädrens land,
äfven denna skulle snart till byte lämnas;
dock, en stark kan brytas, och en svag kan hämnas.

Före kväll var vunnet härens första slag,
flyktens dag förvandlad till en segerdag,
återsvalla skulle engång jagad bölja,
strömmen ändras, den förföljde nu förfölja.

Snart också från man till man en maning lopp:
"nästa morgon allt i skick att bryta opp!
Här och tross skall innan natt i ordning lagas,
och med fröjd mot söder sen, så snart det dagas."

Allt var ordnad, det blef natt, man sof i fred;
endast unge fänrik Blume sof ej med.
Eld och ifver brände i hans tappra sinne,
stugan blef för kvaf, han fick ej ro därinne.

Ut på trappan kom han. Mörkt och tyst var allt,
fästets stilla stjärnor lyste klart och kallt,
blott i öster, mellan skogens toppar dragen,
sågs en blekröd strimma gry, en rand af dagen.

Ingen mänska skönjdes, lass och vagnar blott,
utan förspann, vända norrut, som de stått:
allt var som det varit, intet annorlunda,
samma färd som hittills tycktes åter stunda.

Samma färd? — Nej, något oliket fanns ändå,
fast ej blicken strax i skuggan föll därpå:
just den sista kärra, som åkt upp i ledet,
den stod omsvängd nu och hade häst för redet.

Och vid tygeln ren i skick en man sig ställt,
Blume trodde ej sitt öga — det var Spelt;
gamle Spelt, som nedböjd genom landet farit,
var ett hufvud högre nu, än förr han varit.

Rak som trots en yngling bar han sina år,
djupt på skuldran föll hans vackra silfverhår,
anletet, med kinden slät och näsan tvagen,
sken i mörkret nu mer ljust än förr om dagen.

Unge Blume visste knappt att fatta sig:
"Hvilket under, gubbe, har förvandlat dig?
Du, mer lat och sotig förr än likar andra,
står nu putsad främst och främst beredd att vandra.

Hvem har tvått ditt anlet rent från sot och damm,
hvem har pressat i din gråa lugg en kam,
hvem har fått dig väckt, det är dock hufvudsaken,
du, som knappt på själfva dagen förr hölls vaken?"

"Unge herre," hördes lugnt den gamles svar,
"långsamt far man när från eget land man far.
När man ser sitt folk med skam fly unnan bara,
då är bättre sofva, än att vaken vara.

Hvarför skulle jag mitt gamla anlet två?
Mera öppen hade blygseln synt därpå.
Gärna tog jag mot och tålte spe och snäsa,
sorg jag bar och därför bar jag sotig näsa.

Nu är allt förändradt, finska hären stridt,
Finland ligger för oss öppet himmelsvidt,
ingen fläck skall mer på landets ära stanna;
nu kan mannen visa ren och klar sin panna.

Kalla folket upp, låt röra trumman snart,
natten är förliden, dagen lyser klart!
Förr så var det brådska, då vi mest bort rasta;
ädle, unge herre, nu är tid att hasta.”

* * *

VILHELM VON SCHWERIN.

Och öfverstelöjtnant Drufva han stod
bekymrad nu:

”här dugde ej att ha sprucket mod,
det brast i tu.

Nu ser jag fienden rycka an,
mångdubbelt starkare kommer han,
och order har jag att stanna
och slåss till min sista man.

Och hade jag helst vid kanonerna där
en veteran,
en man, som vant sig att bruka gevär,
en krutsprängd fan;
men nej, en yngling spenslig och fin,
en femtonåring, en gref Schwerin,
skall svara för batteriet,
hvad håller en sådan för min?”

Han red till ynglingen hän med hast,
sin hand han bjöd :

”min vän, snart spelas här höga kast
om lif, om död,
död, säker död, om ni står er slätt,
men lif kanske, om ni siktar rätt.
Dö, lefva, det får ni, herre,
men vika, nej pass för det.

Jag ser er stå här så späd och vek,
i storm ett rör ;
ni har ej pröfvat en sådan lek,
min sorg det gör.

Den leken leks ej till tidsfördrif,
så känn på hjärtat och svar mig gif :
skall ni våga i dag, om det gäller,
blankt offra ert unga lif?”

”Herr öfverstlöjtnant, ni drar ert svärd
med årbräckt hand,
och vågar dock bjuda ert lif som gärd
för kung och land ;
jag har ett lif i sin styrkas vår,
det bott i mitt hjärta blott femton år,
säg, skall jag ej våga det bjuda,
jag vill se hvem min gärd försmår?”

Den gamle Drufva han spände sin blick :

”det där klang stål,
de orden, herre, de slogo ej klick,
de råkte mål.

Så må jag kalla er vek ej mer,
men tacka Gud att han gett mig er,
ty hjärtat är det, ej armen,
till slut dock som kraften ger.”

Snart ljödo kanonerna, ynglingen stred
sin första strid.

Hans folk, svårt härjadt, till flykt sig spred,
han själf höll vid.

Hans batteri var hans härd, hans hem,
han skötte dess eld, han tjänte för fem :
där kom en skara kosacker,
han svedde skägget på dem.

Han fick ett ögonblick rast, han sprang
hän till sitt folk,
hans ord bröt sinnen, hans stämman klang
en vredens tolk.

En stund blott än, och sig allt förbytt,
i strid var åter hans trupp som flytt,
han själf vid den älskade härden,
och elden i fart på nytt.

Och Drufva han såg med förundran uppå,
fast långtifrån :

”ett mästestycke jag kalla må
slikt lärospån.

Vinns sådan ära med första språng,
hvad hinner han ej, om hans tid blir lång?
Gud skydde den ädle gossen,
han för arméer engång.”

Men dagen slöts och dess kamp bröts af,
då kom Schwerin ;
han stått mot svallet af stridens haf,
fast späd och fin.

Då han kom med kanonerna åter i hamn,
då ropade grånade kämpar hans namn,
och vid högt hurra slöt Drufva
den tappre i faderlig famn.

Den unge hjälten! Hans namn gick opp
med tidig glans.

Ej sågs en bana mer ljus af hopp,
mer skön än hans.

Hur blef den banan ej kort ändå!
Ett månharf hunnit ej halft förgå,
när till närmaste grifthvalf vägen
var måttet på den också.

Dock än ett minne åt sägn och sång
han hunnit ge,
en strid han kämpat ännu engång,
den skönaste,
förrn döden nådde hans unga barm,
förrn pulsen stelnat, som slog så varm,
förrn fåfängt vinkad af bragden
låg vissnad hans domnade arm.

Det var när Oravais blodiga dag
till sorg gick opp,
när segern själf blef ett nederlag,
som bröt vårt hopp.
Då, säger man, strålade klarast hans mod,
då träffade säkrast hans vingade lod,
då eldades varmest kanonen,
när han stänkte den röd med sitt blod.

Då, säger man, hade han dignat ned
till sist vid den;
men kringränd rest sig mot fiendens led
med svärdet än,
och ropat sin skara och ilat förut
och brutit sig bana och huggit sig ut
och fallit först när de sina
kringjublad han nått till slut.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
på bår ren lagd,
långt var det lif dock han lefva fått,
om lif är bragd.

Ack, mången grånat i ärans glans,
som fäst med glädje sin strålande krans
på den femtonåriges hjässa,
om i byte han vunnit hans.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
ja, ung han dog;
dock sörjde en blödande här hans lott,
själf pröfvad nog;
dock stod kring hans läger i tyst förbund
af krigets ädlaste kämpar en rund,
och hvad för de tappre han varit
det syntes i denna stund:

Ej veklig klagan, blott saknad tung,
blott sorg var spord,
till hjältens ära, som dog så ung,
ej föllo ord;
men Vegesack prisade livvets vår,
och Adlercreutz smekte den bleknades bår,
och ur Drufva såg man pressas
rart vin — en stor, klar tår.

* * *

N:o FEMTON STOLT.

Den sköna dagen på Lappos fält
var ändad, och segerglad
red Döbeln fram, där hans här sig ställt,
längs hela dess stolta rad.

Han tackade vänligt hvar trupp därvid,
med en krigares enkla ord,
för trofast heder, för manlig strid
och för kärlek till fosterjord.

Han nådde sin yttersta flygel till slut
vid aftonens sista glans;
han tackade skaran där, som förut,
den fördes af kaptén Schantz.

Den glesnat mycket, han såg det väl,
fått luckor i hvarje led;
snart fäste dock annat generalens själ,
och nu ryckte han fram därmed.

Man märkt vid talet, från stund till stund,
hur han blickat åt sidan ren
på en tiggarskepnad, en trasig kund,
som stod där tyst och allen.

Nu gaf han mannen en vink: "du, du
därborta, kom hit, tag mod!
Du var oss närmare dock, än nu,
i dag, där det gällde blod.

Säg, har du glömt hur du tog dig gevär
ur en fallen krigares hand
och skyndade efter min tappra här
i stridens hetaste brand?

Då vi döko i åkern, hann du oss opp
och dök som de öfrige med,
då den syntes ånyo min segrande tropp,
då slogs du i främsta led.

Då man stormade byn mot kanonerna än
och jag kastade blicken dit,
då såg jag din trasiga jacka igen
först uppe på batterit.

Det där var hurtigt: ett slikt försök
kan bäras i ryktets famn;
så gala öppet, min käcka gök,
låt höra till först ditt namn?"

"Hvad namn i världen jag fått af präst
har ingen sig fäst vid;
men fähund har man mig kallat mest
i hela min lefnads tid."

"Bra! Kasta namnet tillbaks på dem,
som gett det, och tröstad var.
Men säg mig blott hvar du har ditt hem,
och hvar du har ditt försvar?"

Han viste på vägen vid kullens rand:
"mitt hem på denna jag har;"
han viste sin knutna, väldiga hand:
"och här, här har jag försvar."

"Ditt hem går an, ditt försvar är godt;
ditt yrke, det är dock, säg,
att stjåla kyrkor, att snatta smått,
eller rövva på allmän väg?"

"Och hade jag stulit stort eller smått,
visst ägde ett öre jag dock;
och hade jag plundrat en tiggare blott,
visst bar jag en helare rock."

Då strålade Döbeln af välbehag :
"von Schantz, herr kapten, hör hit!
Hvem var den tappreste man i dag,
som föll här i kompanit?"

Låt hämta hans ränsel, hans rock, hans hatt,
hans plit och gevär också :
hans ädla namn och hans krigarskatt
den här skall i arf dem få."

Man kom med vapen och dräkt i hast,
de burits af Femton, Stolt.
Von Döbeln log med ett ögonkast
på sin skyddslings trasiga kolt.

"Stolts rock är blodig, det fordras mod
att dra det plagget uppå ;
men Fähund, ser jag, har tjockt af blod
på egna klutar också.

Så byt och kläd dig i uniform
för fronten här uppenbart,
du gick framför den vid dagens storm,
jag vill se dig inom den snart."

Han bytte dräkt, och hans kind den brann,
sen han vapen och rustning fått ;
och tyst kom Döbeln och ställde sin man
i luckan, där Femton stått.

"Och nu så är du en ung soldat
af äktaste skrot och hålt,
och nu så är du vår krigskamrat
och numero femton, Stolt,

Så var till mod och till hjärtelag
den samma du var förut,
men nämns du fähund från denna dag,
så drag din plit och säg: hut!"

Den nye krigarn, till denna stund
hans bröst höjts lugnt som ett hvalf;
vid dessa ord från generalens mund
man såg dock att djupt det skalf.

Han hade smakat ej ens som stöld
en fröjd i sin lefnads dar,
hans tårar, frusna i livvets köld,
ej runnit sen barn han var.

Nu sken på hans hjärta för första gång
en strimma af sol och vår,
och ur smultna källor, med hejdlöst språng,
framströmmade tår på tår.

"Och får jag vara i lust och nöd
soldat, bland de tappre en,
så säg, när gäller det kamp och död?
Gud gifve i morgon ren!"

* * *

BRÖDERNA.

Du nämner mörk en Wadenstjernas namn?
Jag vet du syftar på en dyster sägen:
hur sökande mot livvets storm en hamn
hans broder kom, men stöttes från hans famn
i natt och dimmor åter ut på vägen.

Till Svansjöns nejd nångång din kosa ställ,
där syns en gård, som höga björkar värna.
Vid solljus middag, eller kolsvart kväll,
träd in i detta gästfritt öppna tjäll,
där bor den gamle Johan Wadenstjerna.

En enkel hjärtlighet, en flärdlös tro,
från första stund, skall du hos honom röja,
och känna dig så väl, så full af ro,
som skulle i ditt eget hem du bo
och vid din egen faders sida dröja.

Nämn endast ej ett namn, ett namn, som må
om ock för evigt plånas ur vårt minne,
säg allt, och lugn han höra skall därpå,
men nämn ej ordet Sveaborg, ty då
är friden bruten, och i storm hans sinne.

Allt hvad hans hjärta fordom tjustes af,
hans folk, hans land, dess trohet, kraft och heder,
allt, allt, hvad förr hans ande vingar gaf,
för honom sänkts i denna klippas graf,
förkastadt, skändadt, härjadt, trampadt neder.

Och därför skakas han, sen många år,
af grafvens namn, hvar gång han det måst höra,
och därför bränner i hans själ dess sår,
och därför reser sig af harm hans hår,
när ljudet Sveaborg blott når hans öra.

Det var en vinterafton mörk och sen.
Den gamle, utan minnens skuld, och utan
en framtids fruktan, satt vid brasans sken
och hörde lugn, hur stormen ute hven
och dref i bistra skurar snö mot rutan.

Han satt allena nu. Sin hand han räckt
nyss till godnatt och lämnat sina kära,
när plötsligt han, ur hvilans drömmar väckt,
såg dörren öppnas, och i snöhöljd dräkt
en vandrare hans bonings skygd begära.

Han såg och såg. En rysning genomfor
hans hjärtas djup, när han den komne kände.
Det var en främling ej, det var hans bror,
af samma fader född och samma mor,
den man, som till hans tjäll i natten lände.

Det var den broder, som i forna dagar,
då i sin faders hem de växte båda,
af syskonskaran honom kärast var,
det var den ende, som han ägde kvar
och ej på nitton år fått återskåda.

Dock, ingen skuldlös främling hade dröjt
så lågt vid dörren, som den komne dröjde,
och ingen okänd gäst så stum sig böjt,
så tveksam bidat, sådan bäfvan röjt,
som den en broder nu för broder röjde.

Ej ord, ej ljud. Minut uppå minut
liksom för döda komma fick och vandra;
tills, som i bön så stilla, dock till slut
den bror, som kommit, syntes breda ut
på afstånd sina armar mot den andra.

Ett ögonblick var hjärtats språk förstådt
och tycktes Johan Wadenstjerna skaka,
det var en kort sekund; när den förgått,
han vände stel sig bort, med handen blott
den bjudna famnen visande tillbaka.

Då ljöd omsider den förskjutnes röst,
djup, hemsk och dyster som en suck ur grafven :
"låt isen smälta, broder, i ditt bröst,
gif ej förakt åt den, som söker tröst,
och bryt ej öfver en förkrossad stafven.

Ja, jag har felat. Mig ock ödet födt
att bära nesans börda af den dagen,
då finska krigarn gaf sig förrn han blödt,
då Sveas stolta borg, förrn kula stött
mot dess granitvall, fegt blef skänkt och tagen.

Men var jag man att spränga pliktens damm
och rycka till mig händelsernas roder,
var jag den starke, som bort träda fram?
Dock, att jag det ej gjorde är min skam,
säg så, men krossa mig med hat ej, broder!"

Han slöt, hans panna sjönk, hans stämman dog
uti en ström af tårar, bittra, strida.
Han hade talat till en broder nog,
och nu, med öppen famn, ett steg han tog
och tycktes af hans famn ett möte bida.

Då höjdes våldsamt gamle Johans barm,
en storm var lös däri af harm och smärta;
men stum från väggen, ofvan stolens karm,
han ryckte ned och höll med säker arm,
till svar, en spänd pistol mot broderns hjärta.

Så är den hemska sagan om de två,
mer mörk kanske, än jag förmått den skildra;
har du, som hört med fasa nu därpå,
för strängt den stränge dömt, så hör också
ett ord af frid, som må din dom förmildra.

Det sägs, sen brodern tröstlös vandrat, att
den hårde brodern sina ögon täckte
och utan sömn och utan hvila satt
och grät om kvällen, grät den långa natt
och grät än, som ett barn, när morgon bräckte.

* * *

LANDSHÖFDINGEN.

Gror bragdens ära blott på stridens mark,
där tappre krigarn fuktar den med blod,
kan ej den vapenlöse hälsas stark
och visa hjältemod?

I djupa Finland bortgömd fanns en man,
en fridens man allt från sin ungdom hän;
i fridens värf ren grånad styrde han
som höfding nu sitt län.

Wibelius var hans namn, af anors glans
omstråladt ej, men vördnadsvärdt ändå,
ty namnets ära var att det var hans,
hans adel föll därpå.

Han ägt sin mannaålders gyllne tid
af lugna mödor; den fanns mer ej kvar.
Nu var hans fosterland i kamp och strid,
och gammal själf han var.

Af härar omhvärfd, sliten som ett rof
emellan vän och ovän växelvis,
fick han, hvar stund, för segrarens behof,
ge frid och lugn till pris.

Att värna rätt, förmedla bördors læst,
han som en helig plikt sig föresatt,
och därför var hans dag ock utan rast,
och utan sömn hans natt.

Så satt engång han på sitt ämbetsrum,
blott han med två hans sekreterare,
han syntes bruten nu, hans läpp var stum,
och tyste voro de.

Han önskat hvila, hvila en sekund;
det var för mycket. Salens dörr slogs opp,
han såg en krigare i samma stund,
följd af en väpnad tropp.

Den ryska härens öfvergeneral
var krigarn, ingen ringare person;
han kom, steg fram och höll helt kort ett tal
med hot i min och ton:

”Herr höfding, Finlands kamp har nått sitt slut,
oss tillhör landet nu med vapnens rätt;
dock kämpa landets söner, som förut,
i Sveriges här för det.

Välan, här är er penna, sätt er, skrif
ett kraftigt bud, en maning nu till dem:
att den skall tryggad bli till gods och lif,
som återvänder hem;

Men att, om någon brottsligt håller vid
att strida mot sin herre och monark,
hans släkt skall jagas, utan nåd och frid,
ifrån hans gård och mark.

Har ni förstått min mening, ord för ord,
 så skrif!" Han slöt med trotsigt välbehag.
 Då stod Wibelius vid sitt domarbord,
 och där låg Sveriges lag.

Han sänkte tungt sin hand uppå dess pärm,
 hans blick, på boken fästad, lyste klar:
 "herr general, här ser ni ett beskärm
 för dem, ni hotat har.

Här är vår vapenlösa trygghet än,
 vår lag, vår stora skatt i lust, i nöd;
 er härskare har lofvat vörda den,
 den vädjar till hans stöd.

I den, sen sekler ren, det stadgadt stått:
 att, bryter en, all skuld är endast hans,
 att mannen böter ej för hustruns brott,
 ej hustrun för sin mans.

Om det är brott att kämpa för sitt land,
 hvartill hvart ädelt hjärta svarar nej,
 så utkräf straff af män med svärd i hand,
 af barn och kvinnor ej.

Ni segrat, makten tillhör er i dag,
 jag är beredd, gör med mig hvad ni vill!
 Men lag skall öfverlefva mig, som jag
 långt efter den blef till."

Han talte så. En bäfvan genomlopp
 de båda unga männerna i saln,
 och nu han slog sitt klara öga opp
 och såg på generaln.

Det bistra uttryck, krigarns anlet haft,
var borta, varmt han mötte gubbens blick,
han tog hans hand och tryckte den med kraft
och böjde sig och gick.

Och nu, med händren slutna som till bön,
sjönk höfdingen i domarsätet ned;
han kämpat ut, han njöt sin segerlön,
en öfverjordisk fred.

Och dessa vittnen två, som dröjde kvar,
de nämnde ofta sen, med eldad håg,
om en förklaring, stilla, underbar,
som i hans anlet låg.

Att detta sken var himmelskt skönt, därom
fanns blott en enda tanke hos de två;
men hvarifrån det vackra ljuset kom
blef olikt tydt ändå.

Den ena höll det för ett yttre lån
af dagens sol, som lyste mild och klar;
den andra sade: "det kom inifrån,
hans samvetes det var."

* * *

ADLERCREUTZ.

Hvem är den höge mannen där på älfvens strand,
som skådar öfver fjärdarna och fälten?
Hans skick, hans dräkt, hans läppars trots, hans blickars
brand
och svärdet stålblankt i hans manligt knutna hand,
allt ger en bild af krigaren och hjälten.

Han står allena, ingen har han när,
minutligt blott man komma ser och vandra
en ung soldat, som bud till honom bär;
men framför honom och bakom står här mot här,
med blod och dödar hotande hvarandra.

Inför hans öga ligger Siikajokis nejd
så vinterödslig, som ett lik på båren,
och för hans tanke än mer ödslig Finlands fejd,
med återtåg i blygd, med strid och ära väjd,
och ryska härens jubelhån i spåren.
Däraf det mörker på hans panna bor,
den skugga, som de ädla anletsdragen
har öfverhöljt som med ett sorgens flor:
han ser sitt fosterland, en fattig, skyddlös mor,
ett offer bli på söners mod bedragen.

Den man, som detta skådar, skådar allt förödt,
att svika pliktens bud var ej hans vana:
han är en man så trofast något land har födt,
en man, som pröfvat faror, kämpat, segrat, blödt
som yngling redan under ärans fana.
Du ser ett sinne, som ej bräckts, ej böjts,
af lust, af nöd, af låga eller höga,
du ser en ande, som i stormar höjts,
du ser den tappreste bland tappre, Adlercreutz: —
han har de bilderna för själ och öga.

Och dock så är det han, just han, som nyss befallt
det dystra sorgespelet börjas åter,
en hopplös färd, en vandring utan rast och halt,
en mistning steg för steg af hemland, ära, allt,
hvad blott ett brustet hjärta ej begråter.

Ett verktyg för en annan viljas lag,
ej strid, men flykt han nödgats anbefalla,
sin trogna här han ordnat ren till slag,
men nej, den får ej slåss, den måste fly i dag,
som den har gjort en dag förut och alla.

Han ser dess slutna skaror lösas åter opp,
i spillror söndras ordningen för striden.
Han känner detta folk i hvar brigad, hvar tropp,
han lefvat deras lif, han hoppats deras hopp
ej blott i dag, men långt förut i tiden.
Han vet, att denna här ej liknöjd går
de nesans steg, hans bud har föreskrifvit,
att bitter harm förtynger hvarje spår,
han vet, att i hvart bröst bor frätande ett sår,
mer kvalfullt, än om dödens hand det gifvit.

O denna här! Han pröfvat har dess kraft, dess mod,
i bättre dagar, längesen förflutna,
han minns, hur glad för tredje Gustafs blick den stod,
och gick i striden fram och tecknade med blod
sin bana mellan leder genombrutna.
Ja, det är samma här, han nu för an,
föryngrad i en ätt, men ej en annan,
och därför vet han hvad den vill och kan,
och därför, när han ser den rygga, mörknar han
och sänker, som af blygd, den stolta pannan.

Ren har i vrede Döbeln hunnit tåga af,
sin tropp till färd syns Palmfelt sammantränga,
och Gripenberg har sänkt sin segervana glaf.
Hvar stund är dyr. Med storm går öfver istäckt haf
i massor fienden att vägen stänga.

Orörlig dock står Adlercreutz än kvar,
ännu ett värf han har att öfvervaka:
på älfvens is en bataljon han har;
den får han ej i gång, den står vid sitt standar
och viker ej ett enda steg tillbaka.

Den man, som för den, tröttnat att med flykt och skam
ett slagfält ständigt byta mot ett annat,
hans återtag är gjordt, och tyst och allvarsam
står för sin front han nu, besluten att gå fram,
om ej, så bli på platsen där han stannat.
Ej vill han stelna bort i polens snö,
nej, hellre stupa, värmd af stridens flamma,
ej vråkas som ett flarn på vredgad sjö,
nej, kämpa som en man och sedan manligt dö;
och truppen, som han för, den vill det samma.

Det är von Hertzens trupp. Generalen känner den
och vill ej öfverge sitt folk i nöden:
hans egen hembygds hyddor fostrat dessa män,
han kallar, bjuder, ber; men nej, de dröja än,
de trotsa honom som de trotsa döden.
Hvad under! Brusar han ej upp af harm
vid detta trots? O nej, han står betagen,
klar blir hans panna, blicken ljus och varm.
Man ser, en eld är lös i djupet af hans barm,
och återskenet syns i anletsdragen.

Ett ögonblick, och, se, hans eld har bredt sig ut,
så långt ditt öga hinner skönjes branden.
Hans ilbud flyga, nya sändas hvar minut,
och skaror svänga om, som skyndat bort förut,
och Hertzens bataljon har stormat stranden:

sprängdt är hvart hinder för dess segerlopp,
en mäktig här i hjärtat genombruten,
och Åbos kämpar skynda mot den opp,
och Gripenberg för fram sin tavasthuska tropp,
med högt hurra, i täta leder sluten.

Se dessa män! Von Essen djärf, vid svärdet van,
med Heideman och Ramsay vid sin sida,
se hur i språng de rusa fram på blodad plan!
Och Lange, Kihlström, Bremer, Bröijer, Nordensvan
och tusen än, säg om de lärt att strida?
Nu ändtligt lösta ur ett hopplöst tvång,
se de med tjusning ärans kransar viras:
lång var förnedringen, de burit, lång;
nu har för dem grytt opp en hedersdag engång,
och med en bragd för sekler skall den firas.

Förgäfves tapper gör sitt motstånd än en här,
som själf till denna stund ej motstånd pröfvat.
Rajefskys blixtar skrämma ej: det namn han bär,
så skönt, så fruktadt nyss, är dömdt att slockna här,
sin trollmakt afklädt och sin glans beröfvadt.
Dock än en strid. Hans rader fly, men snart
med nya massor ses han spetsen bjuda,
och Finlands kämpar hejda ren sin fart;
då hörs i fjärran än, men hvar sekund mer klart,
den stolta Björneborgska marschen ljuda.

Han kommer, Döbeln, på sin vapenbroders bud,
i sträckståg har han hunnit framom tiden.
Ett jubel hälsat ren hans kända toners ljud;
nu syns han. — Adlercreutz, som eldad af en gud,
för vid hans sida hans kohort i striden.

En stund blott flammor kampens låga än;
i nästa stund då är den ren förbrunnen,
och Siikajokis fält är vårt igen,
och flyktens nesa tvådd med blod från tappre män,
och deras första, stora seger vunnen.

Han, som engång på våra kala drifvor stod
och kunde för sitt land dock kärlek bära,
han, som för detta land göt gladt sitt varma blod,
han, som då allt gafs bort än ägde kraft och mod
att träda fram och rädda Finlands ära,
han hvilar nu. Den starke har fått frid,
i Sveas trygga jord hans aska gömmes,
och äfven där han kämpat skönt en strid,
och ingen skådar än en gryning af den tid,
då han af Sveas stolta folk förglömmes.

Men om i hjältars land, i sena framtids år,
hans bragder blekna bort för större minnen,
om vid hans namn ej mer ett hjärta eldadt slår,
och enslig, obesökt, med nötta runor står
den graf, hvori han göms, den trogne finnen;
då har hans lof, hans ära än ej dött,
då skall hans ande ila öfver hafven
med stolthet till det land, som honom födt:
här glöms han aldrig, här har för sitt folk han blödt,
här skall han lefva, om ock där begrafven.

INNEHÅLL.

Johan Ludvig Runeberg.

Inledning af <i>G. Castrén</i>	5
Lyriska dikter:	
Till Franzén	23
Det ädlas seger.	25
Flyttfåglarne.	27
Svanen.	29
Den väntande	30
Färd från Åbo	32
Till den älderstegne	34
Barden	37
Bondgossen	39
Akta, då är guden nära.	40
Vid en källa	41
Den sjuttonåriga	42
Hvem styrde hit din väg?	44
Mitt lif	45
Fåfång önskan	46
Till den första kärleken	46
Idyll och epigram	47
Blomsterhandlaren	55
Sorg och glädje	56
Grumla icke flickans själ	56
Den enda stunden	57
Norden.	58
Den sällsynta fågeln	58
Vill du byta öde?	59
Ett litet öde:	
1. Är så arm du, som man säger?	60
2. Egen moder göms i mullen.	61
3. Så jag färdas själf mot fjärran	62

INNEHÅLL

4. Sådan vård blott finner flickan	62
5. Flicka, kärleken är väldig	63
6. Hundra vägar har min tanke	65
7. Hvilken sällhet skön att synas!	65
8. Tala, tala tycktes alla	66
9. Men min fågel märks dock icke	66
10. Sen har jag ej frågat mera	67
Legender:	
Kyrkan	67
Chrysanthos	71
Ur Elgskytterne:	
Fjärde sången	80
Femte sången	85
Ur Julkvällen:	
Tredje sången	95
Kung Fjalar:	
Första sången	106
Andra sången	114
Tredje sången	124
Fjärde sången	135
Femte sången	150
Fänrik Ståls sägner. I:	
Vårt land	162
Fänrik Stål	164
Molnets broder	170
Veteranen	180
Löjtnant Zidén	185
Torpflickan	189
Sven Dufva	191
Von Konow och hans korporal	195
Den döende krigaren	198
Otto von Fieandt	201
Sandels	205
De två dragonerne	211
Gamle Hurtig	215
Kulneff	218
Konungen	223
Fältmarskalken	226
Sveaborg	229
Döbeln vid Jutas	232

INNEHÅLL

Fänrik Ståls sägner. II:

Soldatgossen	241
Björneborgarens marsch	243
Fänrikens marknadsminne	244
Lotta Svärd	249
Gamle Lode	255
Främlingens syn	260
Fänrikens hälsning	262
Von Törne	266
Den femte juli	270
Munter	275
Von Essen	282
Trosskusken	288
Vilhelm von Schwerin	291
N:o Femton Stolt	295
Bröderna	299
Landshöfdingen	303
Adlercreutz	306

124318
LSwed.
S9687

Author .....

Title *Sveriges national-litteratur, 1500-1900.*

V. 1 251

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not
remove
the card
from this
Pocket.

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU

